

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"צ שליט"א

פרשת
תולדות
כ"ה מרחשון – ב' כסליו תשפ"ו

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב, עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלִּמּוּד:
לִמּוּד הַבַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יְהִיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מְשִׁיחַ־צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

ה"ג אמר רמי בר חמא כל כבשי כבשים שלש אמות לאמה חוץ מכבשו של מזבח שהיה ג' אמות ומחצה ואצבע ושליש אצבע. כל כבשים גדולים וקטנים שהיו שם היה להן שיפוע שלש אמות לאמה גובה חוץ מכבש הגדול של מזבח שעולין בו במשא איברים כבידים והוא חלק צריך שיהא משופע ביותר ונוח לעלות לכך האריכוהו ל"ב שיפוע לט' אמות הרי לכל אמה שלש אמות ומחצה ואצבע ושליש אצבע כשתתן לכל אמה שלש ומחצה הרי ל' ואחת ומחצה תן עוד ט' אצבעות וט' שלישי אצבע הרי י"ב אצבעות שהן ג' טפחים והן חצי אמה: **מתני'** היו נקמצות בכל מקום. ואין טעונין צפון: **לפנים** מן הקלעים **לזכרי כהונה**. דכתיב לכל קרבנם ולכל מנחתם ולכל חטאתם וגו' וסמיך ליה בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר יאכל אותו (במדבר יח): **ליום** ולילה **עד חצות**. דילפינן ממנחת לחמי תודה: **גמ'** שכן **מצינו בסילוק בזיכין**. שהן אזכרה למנחת לחם הפנים כדכתיב והיתה ללחם לאזכרה (ויקרא כד) ומתירין את הלחם וסילוקן מעל שלחן הפנים שבהיכל במקום קמיצה דמנחות הנקמצות: **ממקום שרגלי הזר עומדות**. לעיל קאי והביא הזר אל בני אהרן הכהנים וקמץ משם מלא קומצו משמע ממקום שהבעלים עומדין שם וקס"ד השתא לאסור בין האולם קאתי שאין זר נכנס לשם: **שיחזיר**. הקומץ לתוך השירים ולא אמרי' כבר נפסלה: **לא נצרכא**. הא ממקום רגלי הזר דקאמר: **אלא** להכשיר. דלא ליבעי על ירך המזבח צפונה אלא כל מקום דריסת רגלי ישראל כשר לקמיצה וכל שכן עזרת כהנים והיכל: **שכן** כליל. והיכי הוה ילפינן מיניה וקרא למעוטי למה לי: **מחטאת**. אי לאו דמיעטה הוה ילפינן לה מחטאת: ופרכינן **מה לחטאת שכן מכפרת כו'**: ה"נ מה לאשם שכן מיני דמים: **מכולהו**. בעיא למגמריה במיהדר דינא ותיתי במה הצד: **מה הנשה בקרן מערבית דרומית**. קודם קמיצתה מגיעתה בתוך כליה לקרן מערבית דרומית של מזבח כדלקמן: **שנאמר ושחטו פתח אהל מועד וכו'**. אלמא מדתלה הכשר עזרה לשלמים בפתח אהל מועד שמע מינה אהל מועד עיקר ועזרה טפל: **ולא יהיה טפל חמור מן העיקר**. דכיון דטפל חזי להו כ"ש עיקר: **הקיפו גוים**. למלחמה ויורים חיצים ואבני בליסטראות לתוך העזרה: **בקדש הקדשים**. היכל במשמע: **ואמאי**. אם איתא דאמרי' לא יהא טפל חמור מן העיקר למה לי למיכתב האי קרא לאכשורי היכל לאכילת קדשים הא כתיב בהו בחצר אהל מועד ונימא לא יהא טפל חמור מן העיקר: **אכילה דאין אדם אוכל במקום רבו**. דזילותא דרביה היא לעשות צרכי עבד לפניו לא יהא טפל חמור ליכא למימר דלאו חומרא היא אלא קולא וכן הדין שיהא טפל חמור מן העיקר: **מתני' חטאת העוף היתה נעשית כו'**. בגמ' יליף מנא ליה: **בכל מקום היתה כשירה כו'**. בגמ' פריך מאי קאמר: **מלמטה**. למטה מן החוט: **חטאת**. יליף **בגמרא שהיא למטה**: הגשות. של מנחות קודם קמיצתן כדכתיב והגישה ובגמ' יליף הא קרן מנא ליה: **ושירי הדם**. של חטאות החיצונות ובגמ' מפרש לה: **ניסוך המים** והיין. ששם היו שיתין ואי אפשר לנסך כי אם שם: **ועולת העוף כשהיא רבה במזרח**. דעיקר מקומן בקרן דרומית מזרחית כדמפרש טעמא בגמרא מפני שקרובה לבית הדשן לזרוק שם מוראה ונוצה כדכתיב והשליך אותה וגו' אל מקום הדשן (ויקרא א) וכשהיא רבה שם שיש כהנים הרבה באותו הקרן עסוקין בעולות ואין לזה מקום בסובב לעמוד שהעולה נעשית למעלה בא לו לקרן מערבית דרומית שאף היא סמוכה לבית הדשן משאר שתי הקרנות שבית הדשן סמוך לכבש היה במזרחו של כבש ולדרומו של מזבח:

ומקיפין

אָמַר רָמִי בַּר חָמָא, כָּל כִּבְשֵׁי כִּבְשִׂים, שָׁלֹשׁ אַמּוֹת לָאַמָּה, חוּץ מִכִּבְשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, שֶׁהָיָה שָׁלֹשׁ אַמּוֹת וּמֶחֱצָה, וְאֶצְבַּע וּשְׁלִישׁ אֶצְבַּע בְּזִכְרוֹתָא: **מַתְנִי'** מְנָחוֹת הָיוּ נִקְמָצוֹת בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה, וְנֶאֱכָלוֹת לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים, לִזְכְרֵי כְהוּנָּה, בְּכָל מַאֲכָל, לְיוֹם וְלָיְלָה עַד חֲצוֹת: **גְּמָרָא** אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִנְחָה שֶׁנִּקְמְצָה בַּהֵיכָל, כְּשֵׁרָה, שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּסִילּוּק בְּזִיכִין. מֵתִיב רַבִּי יִרְמְיָה, וְקָמַץ מִשָּׁם' מִמְּקוֹם שֶׁרַגְלֵי הַזָּר עוֹמְדוֹת. בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר, מִנַּיִן שֶׁאִם קָמַץ בִּשְׂמֹאל, שֶׁיַּחֲזִיר וְיִקְמוֹץ בִּימִין, תַּלְמוּד לוֹמַר 'מִשָּׁם', מִמָּקוֹם שֶׁקָּמַץ בְּבָר. אִיבָּא דְּאָמְרִי, הוּא מוֹתֵיב לָהּ וְהוּא מְפָרֵק לָהּ. אִיבָּא דְּאָמְרִי, אָמַר לֵיהּ רַבִּי עֲקִיבָא לְרַבִּי יִרְמְיָה בַּר תַּחֲלִיפָא, אַסְבְּרָא לָךְ, לֹא נִצְרְכָא אֶלָּא לְהַכְשִׁיר כָּל הָעֲזָרָה כּוּלָּהּ. סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא, הוֹאִיל וְעוֹלָה קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וּמִנְחָה קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. מָה עוֹלָה, טְעוּנָה צָפוֹן. אַף מִנְחָה, טְעוּנָה צָפוֹן. מַה לָּעוֹלָה, שֶׁכֵּן כָּלִיל. מֵחַטָּאת. מַה לַּחַטָּאת, שֶׁכֵּן מְכַפֶּרֶת עַל חַיָּבֵי כְרֵיתוֹת. מֵאָשָׁם. מַה לָּאָשָׁם, שֶׁכֵּן מֵינֵי דָמִים. מִכּוּלְּהוּ. מַה לְּכוּלְּהוּ, שֶׁכֵּן מֵינֵי דָמִים. אֶלָּא אִיצְטְרִיךְ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא, הוֹאִיל וּכְתִיב 'וְהִגִּישָׁהּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ', 'וְהֵרִים מִמֶּנּוּ בְּקוֹמְצוֹ'. מָה הַנָּשָׁה, בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. אַף קְמִיצָה, בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. קָא מַשְׁמַע לָן. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שְׁלָמִים שֶׁשְּׁחָטָן בַּהֵיכָל, כְּשֵׁרִים, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְשָׁחֲטוּ (אותו) פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד', וְלֹא יְהֵא טָפֵל חָמוּר מִן הָעִיקָּר. מֵיתִיבִי, רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר, מִנַּיִן שֶׁאִם הִקִּיפוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֶת כָּל הָעֲזָרָה, שֶׁהַכֹּהֲנִים נִכְנָסִין לְשָׁם וְאוֹכְלִין שָׁם קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, תַּלְמוּד לוֹמַר 'בְּקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים תֹּאכְלֶנּוּ'. וְאַמַּאי, נֵימָא 'בַּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ', וְלֹא יְהֵא טָפֵל חָמוּר מִן הָעִיקָּר. הָכִי הַשְׁתָּא, הָתָם עֲבוֹדָה, דְּאָדָם עוֹבֵד בְּמָקוֹם רַבּוֹ, אָמְרִינַן לֹא יְהֵא טָפֵל חָמוּר מִן הָעִיקָּר. אֲכִילָה, דְּאֵין אָדָם אוֹכֵל בְּמָקוֹם רַבּוֹ, לֹא יְהֵא טָפֵל חָמוּר מִן הָעִיקָּר, לֹא אָמְרִינַן: **מַתְנִי'** חַטַּאת הָעוֹף הָיְתָה נַעֲשֹׂית עַל קֶרֶן דְּרוֹמִית מַעֲרָבִית, וּבְכָל מָקוֹם הָיְתָה כְּשֵׁרָה, אֶלָּא זֶה הָיְתָה מְקוֹמָהּ. וּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָיְתָה אוֹתָהּ קֶרֶן מְשַׁמֶּשֶׁת מִלְּמַטָּה, וּשְׁלֹשָׁה מִלְּמַעְלָה. מִלְּמַטָּה, חַטַּאת הָעוֹף וְהַנְּשׁוֹת וּשְׁיָרֵי הַדָּם. וּמִלְּמַעְלָן, נִיסּוּךְ הַיַּיִן וְהַמַּיִם וְעוֹלַת הָעוֹף, כְּשֶׁהִיא רַבָּה בְּמִזְרָח. כָּל הָעוֹלִין לַמִּזְבֵּחַ, עוֹלִין דֶּרֶךְ יָמִין,

כל כבשי כבשים שלש אמות לאמה. למ"ד (לעיל דף נח:) כוליה מזבח בדרום קאי יש תימה על מזבח הנחשת למ"ד גובהו עשר לא משכחת לכל היותר כי אם כ' אמות לט' אמות דחצר שלפני המשכן חמשים אמה כ"ה אמות חצי החצר וה' אמות מקום מזבח פש ליה כ' אמה עד כותל דרומי כי מטי כבש עד הכותל לא משכחת לאמה אלא שתי אמות וטפח ואצבע ושליש אצבע והוה ליה הילוך על ידי הדחק כדמוכח בשבת (דף ק.) ובעירובין (דף נח:) במתלקט עשרה מתוך ארבע דהוי רשות היחיד ולמ"ד דמזבח רחב עשר אמות לא הוו אלא ט"ו אמה עד הכותל ורבי יוסי דאמר לעיל (דף נט:) מזבח גבוה עשר אמות ורחב חמש לטעמיה דאמר כוליה מזבח בצפון קאי והיה משוך כל כך לצד צפון עד דמשתיירי ל"ב אמה לכבש ומיהו א"כ לא היה כלל מן המזבח לפני פתח המשכן אי מזבח משוך יותר מכ"ה אמה דמסתמא משכן הוה כמו בית עולמים דגחלי יום הכיפורים צריך לפני ה' ולרבי יהודה דאמר עשר רחבו יש לומר דלדידיה שלש אמות קומתו ולא יותר כדתניא לעיל (דף נט:):

חוץ מכבשו של מזבח שהיה שלש אמות ומחצה ואצבע ושליש אצבע בזכרותא. זו היא גירסת הקונטרס ומכוון חשבון לט' אמות של מזבח ורבותיו גורסים ג' אמות ומחצה וחצי טפח ואצבע ולשיש אצבע בזכרותו ופירש בקונטרס דלחשבון זה לא היה ראש הכבש שוה לראש המזבח אלא נמוך ממנו רביע אמה דלחשבון גובה ט' יש לכבש יותר מל"ב אמה ולא דק בקונטרס דאין גבוה אלא חומש אמה חסר משהו והקשה בקונטרס הרי אמרה תורה לא תעלה במעלות על מזבחי ותירץ רבי נתן מדודיא דבפרק שתי הלחם (מנחות צז:) אמרינן דאמה של [יסוד] גובה באמה בת חמשה ולפירוש הקונטרס [קשה] דנמצא ראש הכבש גבוה מראשו של מזבח ומיהו אין לחוש אי נמי לפירוש הקונטרס אמות של כבש לפי אמות של מזבח:

שכן מצינו בסילוק בזיכין. ולא שייך למימר כאן טעם אחר ולא יהא טפל חמור מן העיקר כדקאמר בשלמים דשלמים תלאן הכתוב בפתח אהל מועד ואם תאמר ל"ל טעמא דבזיכין אמאי ס"ד למיפסל לפי מה שפירש בקונטרס לעיל ספ"ק (דף יד.) מודה ר"ש בחטאות הפנימיות דעבודה שאין יכול לבטלה משום דלאו אורח ארעא לשחוט בהיכל דמשמע דאי לאו הכי היה יכול לשחוט בהיכל אע"ג דחטאת בעי צפון ואם כן קמיצה תתכשר וי"ל דסלקא דעתך לפסול דדרשינן מקום שרגלי הזר עומדות להכשיר כל מקום שזר יכול לעמוד דה"א לפסולי היכל קאתי שאין זר יכול לעמוד שם סלקא דעתך אמינא אף מנחה טעונה צפון לכך אתא קרא דממקום שרגלי הזר עומדות להכשיר כל מקום שזר יכול לעמוד אפי' בדרום אבל אין לפרש דדריש דרום מטעם דאין זר יכול לעמוד בצפון חדא דלעיל בפרק ב' (דף כ.) מוסיף אף מקום דריסת רגלי ישראל דחשוב צפון ועוד אפי' למ"ד מרחק צפון לא מסתבר שיהא זר אסור בצפון כנגד המזבח אלא מדרבנן מעלה בעלמא:

ויורדין

ויורדין על העקב. לאו משום שלא ירבה בהילוך בחנם דאם כן כשהיה בקרן דרומית מזרחית נמי אלא היינו טעמא דהכא חזרתו על העקב הויא לה דרך ימין:

מנחה קרויה חטאת וחטאת קרויה מנחה. תימה דהוה לן למימר מנחה קרויה חטאת ואין חטאת קרויה מנחה כדאמרינן פ"ק (לעיל ז:) תודה קרויה שלמים ואין שלמים קרויין תודה ובמנחות פרק התודה (דף פ:) לחם איקרי תודה תודה לא איקרי לחם וי"ל דודאי לא מיקרי שם אחד לענין לשמה דפ"ק ולענין ניתותרו המעות דפרק התודה אבל הכא דמהיקשא קדריש דמנחה וחטאת איתקוש ודאי להדדי איכא לאקושינהו שפיר: **מה** חטאת טעונה צפון. פירש בקונטרס דגירסא זו משובשת היא שהרי לא חטאת העוף טעונה צפון כדאמר ולא בן עוף בצפון ולא מנחה טעונה צפון וא"ת מנחת חטאת חלוקה משאר מנחות ולחטאת בהמה מקיש לה הוה ליה למיתני במתניתין לעיל דקתני כל המנחות נקמצות בכל מקום בעזרה חוץ ממנחת חוטא ועוד אפשר חטאת העוף הבאה בדלות תחת חטאת בהמה אינה טעונה צפון שהרי נעשית בקרן מערבית דרומית ומנחה הבאה תחת חטאת העוף תטען צפון וגירסא אחרינא גרסינן בה ואיני יודע אמיתה ונראה בעיני מה חטאת פסולה שלא לשמה אף מנחה פסולה שלא לשמה וה"נ ילפינן לה בפ"ק [דמנחות] ע"כ לשון הקונטרס וקשה לפירושו דודאי מעיקרא אמרי' בפ"ק דמנחות (דף ד.) בשלמא מנחת חוטא חטאת קרייה רחמנא אבל מנחת קנאות מנלן אבל במסקנא אמרינן אלא מנחת חוטא ומנחת קנאות דפסולות שלא לשמן מנלן חטאת טעמא מאי דכתיב בה היא ה"נ הא כתיב בה היא ועוד קשה לגירסת הספרים דבפרק איזהו מקומן (לעיל מט:) מוכח דחטאת הטעונה צפון כעולה הוי היקש אם כן היכי אתיא מנחה והדר ילפינן מחטאת וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש ועוד כמו שהקשה בקונטרס דחמירא לא הויא מנחה מחטאת העוף דאתיא במקומה ואינה טעונה צפון מיהו י"ל הרי בתורת כהנים ילפינן דחטאת העוף פסולה שלא לשמה מן הפסוח ולא ילפינן ממנחת חוטא דמפיק פסול מקרא אחרינא ויש לדחות מיהו אמת דמנחה לא בעיא צפון אלא הגשה בקרן מערבית דרומית כדבסמוך (ואי) והקמיצה אינה טעונה צפון אפי' מנחת חוטא נמי כדמוכח בתוספתא דמנחות פ"ק חומר בשחיטה שטעונה צפון מה שאין כן בקמיצה וכי תימא היינו במנחת נדבה אבל במנחת חוטא טעונה צפון מכל מקום אינו חומר בשחיטה לגמרי שהרי בשחיטה נמי ליתא בצפון בקלים מיהו י"ל דכללא בקדשי קדשים הוי דומיא דמנחה וזהו דוחק ועוד דתני בסיפא חומר בקמיצה מבמליקה שהקמיצה דוחה שבת וטומאה וליתני שהקמיצה טעונה צפון ולא מליקה אף על גב דיש קמיצה דלא בעיא צפון כגון מנחת נדבה כמו כן אינה דוחה שבת מיהו נ"ל לדחות דה"נ לא מיירי במנחת חוטא דהא אינה דוחה שבת אלא מיירי במנחת העומר ומנחת תמיד שהן בציבור והן ודאי לא בעו צפון אבל מנחת חוטא בעי' צפון דאיתקש לחטאת בהמה שבאה חליפתה בעשירות. ברו"ך: והרב רבי חיים גריס מה חטאת העוף טעונה יסוד דכתיב והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח אף מנחה טעונה הגשה כנגד היסוד והכי מוכח פרק כל המנחות באות מצה (מנחות דף סא.) [גבי] ואלו טעונות תנופה לוג שמן של מצורע ואשמו [דאמרינן התם] לפני ה' במזרח והאמרת לפני ה' במערב פירוש בהך שמעתיא ומשני ה"מ מנחה דאיקרי חטאת וחטאת טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית לא היה לה יסוד אבל הכא לפני ה' קרינא ביה והשתא כולה בדרום ליכא למימר משום יסוד וכולה במערב נמי לא משום דכתיב (ויקרא ו) אל פני המזבח דהיינו דרום מכל מקום איצטריך לפני ה' דלא תימא אל פני המזבח גזירת הכתוב הוא אף על גב דלית ליה יסוד ובריש פירקין פירשתי מה שהקשה דגבי גחלים דיום הכיפורים קרי לפני ה' במערב דוקא וא"ת ושאר מנחות מנלן וכי תימא מדאיתקוש כל המנחות לחטאת ואשם בפרשת צו וילפינן משירי הדם שטעונין יסוד אם כן מנחת חוטא תיפוק לי מהתם ועוד מנלן דמקשינן לשירים לקשינהו לתחילת דמים ולא בעי יסוד כחטאת ויש לומר דכתיב לפני ה' במנחת חוטא ובכל המנחות נמי כתיב לפני ה' כי היכי דהאי לפני ה' כנגד היסוד [האי נמי כנגד היסוד] ולא ג"ש ממש [היא] דדבר הלמד בהיקש מבעיא לן אי חוזר ומלמד בג"ש אי לא אלא גלוי מילתא בעלמא הוא ור"ת גריס מה חטאת טעונה ימין אף מנחה כן והיינו דלא כר"ש דאמר לעיל (דף כה.) בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל אי נמי אפילו כרבי שמעון וכגון שבא לעובדה ביד דאמר עובדה בימין כחטאת: הגה"ה

אף חטאת בקרן מערבית דרומית. תימה דלא ילפינן מינה מליקה ושמא לא ילפינן אלא מידי דאשכחן דבעי מזבח כמנחה וכן פירש בקונטרס בסמוך: **בדרום** קיימת כולה. על כרחך רבי אליעזר אית ליה ההיא דמה חטאת טעונה יסוד דאי לאו הכי מנא ליה דאמר מערבית ותימה אם כן לפני ה' למה לי דרומית נפקא לן מאל פני המזבח ומערבית מדבעיא יסוד:

שאם

ומַקִּיפִין וְיוֹרְדִין דֶּרֶךְ שְׂמֹאל, חוּץ מִן הָעוֹלֶה לִשְׁלֹשָׁה אֵלּוּ, שֶׁהָיוּ עוֹלִין וְיוֹרְדִין עַל הָעֲקֵב: **גמרא** מְנָא הָנֵי מִילֵּי. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר קְרָא ׳לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבוֹנָה כִּי חַטָּאת הִיא׳. חַטָּאת קְרִיָּה מִנְחָה, וּמִנְחָה קְרִיָּה חַטָּאת. מַה חַטָּאת, טְעוּנָה צָפוֹן. אַף מִנְחָה, טְעוּנָה צָפוֹן. וּמַה מִּנְחָה, בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. אַף חַטָּאת, בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. וּמִנְחָה גּוּפָהּ, מְנָלָן, דְּתַנְיָא, ׳לִפְנֵי ה׳׳, יָכוֹל בְּמַעֲרָב, תַּלְמוּד לוֹמַר ׳אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ׳. אִי ׳אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ׳, יָכוֹל בְּדָרוֹם, תַּלְמוּד לוֹמַר ׳לִפְנֵי ה׳׳. הָא כֵּיצַד, מַגִּישָׁהּ בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית, כְּנֶגֶד חוּדָהּ שֶׁל קֶרֶן, וְדַיּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יָכוֹל יַגִּישֶׁנָּה לְמַעֲרָבָהּ שֶׁל קֶרֶן אוֹ לְדָרוֹמָהּ שֶׁל קֶרֶן. אָמְרָת, כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא שְׁנֵי מִקְרָאוֹת, אֶחָד מְקַיֵּים עַצְמוֹ וּמְקַיֵּים חֲבֵירוֹ, וְאֶחָד מְקַיֵּים עַצְמוֹ וּמְבַטֵּל חֲבֵירוֹ, מַנִּיחִין זֶה שֶׁמְּקַיֵּים עַצְמוֹ וּמְבַטֵּל חֲבֵירוֹ, וְתוֹפְשִׂין אֶת שֶׁמְּקַיֵּים עַצְמוֹ וּמְקַיֵּים חֲבֵירוֹ. כְּשֶׁאַתָּה אוֹמֵר ׳אֶל פְּנֵי ה״ בַּמַּעֲרָב, הֵיכָן קַיְּמְתָּ ׳אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ׳. וּכְשֶׁאַתָּה אוֹמֵר ׳אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ׳ בַּדָּרוֹם, קַיְּמְתָּ ׳לִפְנֵי ה״. (בַּדָּרוֹם), הֵיכָן קַיְּמְתָּ. אָמַר רַב אַשִׁי, קָסָבַר הַאי תַּנָּא, כּוּלֵּיהּ מִזְבֵּחַ, בַּצָּפוֹן קָאֵי: בְּכָל מָקוֹם הָיְתָה כְּשֵׁירָה [וְכוּ']: מַאי קָאָמַר. אָמַר רַב אַשִׁי, הָכִי קָאָמַר, בְּכָל מָקוֹם הָיְתָה כְּשֵׁירָה לְמִלְקָתָהּ, אֲלָא זֶה הָיָה מְקוֹמָהּ לְהַזָּאָתָהּ. תְּנִינָא לָהָא דְּתָנוּ רַבָּנָן, מְלָקָהּ בְּכָל מָקוֹם בַּמִּזְבֵּחַ, כְּשֵׁירָה. הִיזָּהּ דָּמָהּ בְּכָל מָקוֹם, כְּשֵׁירָה. הִיזָּהּ וְלֹא מִיצָּה, כְּשֵׁירָה. וּבִלְבַד שֶׁיִּתֵּן מִחוּט הַסִּיקְרָא וּלְמַטָּה מִדַּם הַנֶּפֶשׁ. מַאי קָאָמַר. הָכִי קָאָמַר, מְלָקָהּ בְּכָל מָקוֹם בַּמִּזְבֵּחַ, כְּשֵׁירָה. מִיצָּה דָּמָהּ בְּכָל מָקוֹם בַּמִּזְבֵּחַ, כְּשֵׁירָה.

שאם

הוא דילפינן לקמן בשמעתין והזה מדם החטאת על קיר ואמר מר זה קיר התחתון וקרן מערבית דרומית נמי בהזאה הוא דילפינן דהא מהגשה דמנחה יליף

והגשתה

רש"י

והגשתה למזבח הוא דילף דומיא דהגשה במנחה ומליקה לאו במזבח אלא הזאה ומיצוי: **מאי קאמר**. קתני הזה דמה בכל מקום ואפילו למעלה מן החוט כשירה והדר תניא ובלבד שיתן מחוט הסיקרא ולמטה והא ליכא למימר דהזה ואח"כ חזר והזה למטה קא משמע לן דהא הזה דמה קתני כל דמה משמע דלא קתני הזה מדמה: **מיצה דמה.** שהחטאת טעונה מיצוי אחר הזאה כדכתיב והנשאר בדם ימצה וגו' (ויקרא ה) שמקיף הגוף למזבח ודוחק בית מליקתו בקיר והדם מתמצה ויורד: **בכל מקום כשירה.** כדמפרש טעמא דמיצוי בחטאת לאו עבודה היא ליפסל בשינוי שאפילו עקר המיצוי לגמרי שהזה ולא מיצה כשירה כדאמרן באיזהו מקומן (לעיל דף נב.) והנשאר ימצה שאינו נשאר לא ימצה אלמא איכא דסבירא דלא מעכב ומהאי קרא: **ובלבד.** שיהא הזאה הנעשית ראשון מחוט הסיקרא ולמטה מדם הנפש: **הא דאמרן.** דילפינן לעיל מכי חטאת היא האמור במנחה: **אל פני המזבח.** ודרשינן לעיל דאקרן מערבית דרומית קאי: **אל יסוד המזבח.** ואמרינן באיזהו מקומן (לעיל דף נג.) ילמד יריד‍תו מן הכבש בחטאת החיצונות מיציאתו מן ההיכל בסמוך לו והיינו יסוד דרומי ובכל הדרום אין לך יסוד אלא אמה אחת בקרן מערבית דרומית כדאמרינן (שם דף נד.) אוכל בדרום אמה אחת: **מבית הדשן.** מקום שנותנין שם בכל בקר תרומת הדשן שבתב בה ושמו אצל המזבח והוא במזרחו של כבש וכתיב גבי מוראה ונוצה (ויקרא א) והשליך אותה אצל המזבח קדמה אל מקום הדשן ולקמן מייתי משנה ממסכת תמיד דבמזרחו של כבש הוה והיינו לקרן דרומית מזרחית: **שאין לך קל בעוף.** ודבר שהוא קל מאד אין נוח לזורקו למרחוק: **פעמים שכהן זורקו כו'.** כשהיא רבה במזרח ונעשית בקרן מערבית דרומית צריך לזרוק יותר משלשים אמה: **דתנן.** במסכת תמיד מי שזכה בתרומת הדשן של מחתה נטל מחתה של כסף ועלה לראש המזבח כו': **הגיע לרצפה.** לסוף הכבש: **מחזיר פניו לצפון.** כלפי המזבח והולך למזרחו של כבש ומתקרב למזבח עשר אמות ממקום שכלה הכבש דהיינו רחוק מעל ראש המזבח כ"ב אמה: **צבר את הגחלים כו'.** אלמא התם הוי בית הדשן ובשהוא עושה עולת העוף בקרן מערבית דרומית צריך לזורקה כל אלבסון של כ"ב על כ"ב שהרי[א] מדרום לצפון אמרנו דאיכא כ"ב וממקום שהוא עומד עד מזרחו של כבש אין פחות מכ"ב ואפי' הוא מתקרב לכבש כל אמות רוחב הקרן ואין כאן אלא כ"א תן כנגדה אמה מקום מעמדו שהוא מרוחק מן הצפון לדרום לבית הדשן שהוא עומד בראש המזבח ולא בסובב שכשהזיה נעשית במזרח עומד בסובב לפי שיש לו כבש קטן במזרח לפנות הימנו לסובב אבל לצד המערב אין לו [כבש] לפנות לסובב וצריך לעלות על ראש המזבח ועומד בדרומה של קרן והבי תנן במס' סוכה (דף מח.) גבי נסכים עלה ופנה לשמאל ולא תנן בה ופנה לסובב הרי משם ולכבש ה' אמות שהכבש רחב ט"ז באמצע המזבח נמצא ראש המזבח עודף עליו לכל צד ו' אמות הרי כ"ב אמה עם רוחב הקרן ואע"פ שזה נמשך לצד הכבש של קרן הרי נתרחק כנגדה אמה לדרום נמצא בית הדשן עומד כנגדה באלבסון של כ"ב על כ"ב וכל אמתא בריבוע אמתא ותרי חומשי באלכסונא נמצא תוספת ח' אמות וד' חומשים הרי שלשים אמות וד' טפחים גדולים ובית הדשן היה משוך ממזרחו של כבש שלשה טפחים הרי שלשים וא' אמה וטפח והיינו דפריך טפי (ליה) מתלתין וחדא הויין ומשנינן מקום גברא לא קחשיב [ולא הוי] להו יותר משלשים: **מאי מעמא.** העולה אין עולה דרך ימין ויקיף והלא דרך ימין מצוה כדאמרן לעיל: **יתעשנו.** בשיקיף את המערכה בעשן המערכה וקי"ל במנחות (דף פו:) יין מעושן פסול: **בא לו להקיף כו'.** משנה היא במסכת תמיד גבי כהן גדול שאינו כשאר כהנים לזכות בפייס לעבודה אחת אלא עובד וגומר בכל חפצו כדתנן במסכת יומא (דף יז:) כהן גדול מקריב חלק בראש אמר עולה זו אני מקריב בזמן שהוא (מקריב) רוצה להקטיר מי שזכו בהולכת האיברים מושיטין לו והוא עומד בראש המזבח וזורקן למערכה ולאחר שגמר בא להקיף כו' עד שמגיע לקרן השיתין וקסלקא דעתך והיין בידו אלמא לא חיישינן לשמא נתעשנו:

הקפה

תוספות

שאם היזה ולא מיצה כשירה. הא דלא פריך מהכא במסכת מעילה פרק חטאת העוף (דף ח:) לרב אדא בר אהבה דאמר דתני רב מיצה דמה דמיצוי חטאת העוף מעכב דמצי למימר הא מני תנא דבי ר' ישמעאל היא דאמר אינו מעכב לעיל פ' איזהו מקומן (דף נב:) כדאמר תרי תנאי ואליבא דרבי ישמעאל והא דפריך התם לרב הונא דתני הזה דמיצוי אינו מעכב ולא משני דאתא כהזהוא תנא דאמר אינו מעכב ניחא ליה לשנויי טפי לצדדין קתני:

הגשות דכתיב והגישה. הוה ליה למימר כדאמרן דמהאי קרא לחודיה לא נפיק:

שירי הדם דכתיב. נראה דהיינו שירים החיצונים דבעי קרן מזרחית דרומית:

מפני שקרובה מבית הדשן. תימה ולמה הוא הולך עד הקרן שהיזה מרחיק מבית הדשן ואין לומר משום דכל דמים טעונין קרן דהא אמר לעיל (דף ס.) גבי מודה רבי יהודה בדמים דנישקליה ונשפוך אדוכתיה ואי כל דמים טעונין קרן מאי קשיא ליה: **יותר** מל"א אמות. פי' בקונטרס כשהיתה במזרח היה עומד בסובב לפי שבמזרח היה כבש קטן שפנה על סובב אבל במערב לא היה לו כבש לשמאל לפנות בו לסובב וצריך לעלות לראש המזבח ולעמוד בדרומית של קרן והבי תנן במסכת סוכה (דף מח.) גבי נסכים עלה בכבש ופנה לשמאלו ולא תנן בהו ופנה לסובב ונראה דאין משם ראי' שלא היה כבש לסובב במערב אם כן כשהיה נותן ארבע מתנות שבחטאת ותנן פרק איזהו מקומן (לעיל דף נג.) פנה לסובב גבי חטאת וכשהיה מגיע לקרן מערבית דרומית היה צריך לחזור על עקיבו ולכך נראה דהיה שם כבש אבל קשה דלא חשיב ליה לעיל (דף סב:) גבי שני כבשים קטנים יוצאים מן הכבש:

מן המאוכלות הפנימיות. אומר ר"ת דגבי גחלים של יום הכפורים לא גרסינן מן המאוכלות הפנימיות דהכא חשבינן להו דשן וביום הכפורים וכן בקטרת של כל השנה בעינן גחלים דוקא כדאמר התם גחלי אש יכול עוממות: **צבר דישון** את הגחלים. משום דאמר ושמו שלא יפזר: מזבח הפנימי והמנורה. הקשה ריב"א כיון דתרומת הדשן ודישון מזבח הפנימי והמנורה נלבעים במקומן אמאי מועלין בזה יותר מזה דבתרומת הדשן מועלין כדאמר לעיל ס"פ ב"ש (דף מו.) ובדישון מזבח ומנורה תנן במעילה דלא נהנים ולא מועלים וי"ל דשאני תרומת הדשן דגלי קרא ושמו וכי תימא כיון דנבלעין היכי משכחת בהו מעילה שמא לא היו נבלעין מיד ור"ת אומר דתרומת הדשן לא היה נבלע מדלא חשיב להו ביומא (דף כא.) בהדי אינך דנבלעין דישון מזבח הפנימי והמנורה ואומר ה"ר יום טוב דאין זו ראיה דה"נ בת"כ (סדר ויקרא פ' ט) דחשיב ב'[ב] בתי דשנים הן אחד בדרום דמוראה ונוצה ודישון מזבח הפנימי והמנורה ולא חשיב תרומת הדשן אף על פי שהיתה שם כדתנן בתמיד:

חטאת

שְׁאִם הִיזָּה וְלֹא מִיצָּה כְּשֵׁרָה, וּבִלְבַד שֶׁיִּתֵּן מֵחוּט הַסִּיקְרָא וּלְמַטָּה מִדַּם הַנֶּפֶשׁ: שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים כו': חַטַּאת הָעוֹף, הָא דַּאֲמָרַן. הַגָּשׁוֹת, דִּכְתִיב ׳וְהִגִּישָׁהּ אֶל (פְּנֵי) הַמִּזְבֵּחַ׳. שִׁירֵי הַדָּם, דִּכְתִיב ׳וְאֶת כָּל דַּם הַפָּר יִשְׁפּוֹךְ אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ׳: מִלְמַעְלָה, נִיסּוּךְ הַמַּיִם, וְהַיַּיִן, וְעוֹלַת הָעוֹף כְּשֶׁהִיא רַבָּה בַּמִּזְרָח: מַאי טַעֲמָא, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, מִפְּנֵי שֶׁקִּרּוֹבָה מִבֵּית הַדֶּשֶׁן. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בָּא וּרְאֵה כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחָן שֶׁל כֹּהֲנִים, שֶׁאֵין לְךָ קַל בָּעוֹפוֹת יוֹתֵר מִמּוּרְאָה וְנוֹצָה, פְּעָמִים שֶׁהַכֹּהֵן זוֹרְקָן יוֹתֵר מִבִּשְׁלֹשִׁים אַמָּה. דְּתַנַּן, נָטַל מַחְתָּה שֶׁל כֶּסֶף וְעָלָה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וּפִנָּה אֶת הַגֶּחָלִים אֵילַךְ וְאֵילַךְ, וְחָתָה מִן הַמְאוּכָלוֹת הַפְּנִימִיּוֹת, וְיוֹרֵד. הִגִּיעַ לְרִצְפָּה, מַחֲזִיר פָּנָיו כְּלַפֵּי צָפוֹן, וְהוֹלֵךְ לְמִזְרָחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ כְּעֶשֶׂר אַמּוֹת. צָבַר אֶת הַגֶּחָלִים עַל גַּבֵּי הָרִצְפָּה, רָחוֹק מִן הַכֶּבֶשׁ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, מָקוֹם שֶׁנּוֹתְנִין מוּרְאָה וְנוֹצָה, וְדִישׁוֹן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי וְהַמְּנוֹרָה. הָנֵי, טְפֵי מִתְּלָתִין וְחַד הַוְיִין. מְקוֹם גַּבְרֵי, לֹא חָשִׁיב: כָּל הָעוֹלִים לַמִּזְבֵּחַ: מַאי טַעֲמָא. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, נְסָכִים שֶׁמָּא יִתְעַשְּׁנוּ, וְעוֹלַת הָעוֹף שֶׁמָּא תְּמוּת בֶּעָשָׁן. וּרְמִינְהוּ, בָּא לוֹ לְהַקִּיף אֶת הַמִּזְבֵּחַ, מֵאַיִן הוּא מַתְחִיל. מְקֻרָּן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, מִזְרָחִית צְפוֹנִית, צְפוֹנִית מַעֲרָבִית, מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית, וְנוֹתְנִין לוֹ יַיִן לְנַסֵּךְ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן,

הקפה

הקפה ברגל. ואין היין בידו ולמצוה בעלמא מפני שכל העולין לשאר דברים פונין לימין ומקיפין וזה להקטיר עולה לפיכך מקיף ובא למקום שמנסכין שם ונותנין לו יין לנסך אבל שאר כהנים שהזוכה בנסכים בפייס לא זכה לעבודה אחרת עולה והיין בידו ופנה לשמאל וחוזר על העקב כדמתני': **עולים דרך מזרח.** כשהן עולין לכבש במזרחו אצל שפתו עולין שהרי דרך ימין יפנה ולמה לו להאריך הילוכו כל רחבו של כבש וכשהוא יורד יורד בשפת מערבו של כבש: ה"ג חוץ מן העולה לג' **דברים** הללו **שעולין דרך מערב** ויורדין **דרך מערב עולין דרך ימין ויורדין דרך ימין: שמאל הוא.** מערבו של כבש שמאל הוי כשהאיש פניו למזבח: **מאי ימין.** דקתני בסיפא ימין דמזבח שהמזבח פניו לדרום וימינו למערב: **ומאי שמאל.** דקתני ברישא שמאל דגברא: **אידי ואידי.** דרישא ודסיפא: **מתני' ואינו מבדיל.** הראש מן הגוף אלא סימן אחד לבדו מולק דכתיב בה ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל (ויקרא ה) ובהכל שוחטין (חולין דף כא:) ילפינן דבסימן אחד הוא: **ומזה.** אוחז בעוף עצמו ומזה: **היה מתמצה.** שמקיף ומתקרב בית מליקתו למזבח ודוחקו בקיר והדם מתמצה ויורד ליסוד שהרי למטה מן החוט היא נעשית וכניסת הסובב למעלה הימנו: **גמ' מנוף של חטאת.** שלא יזה לא בכלי ולא באצבע אלא אוחז בעוף עצמו ומזה: **קיר התחתון.** שלמטה מן החוט: **בהמה שעולתה למטה.** כדאמרן בפ"ק (לעיל דף י:) דכתיב בחטאת בהמה המחטא אותה דמה למעלה ואין אחרת דמה למעלה: **חטאתה למעלה.** דקרנות כתיבי בה: **עוף שעולתו למעלה.** כדיליף לקמן בפירקין (דף סה.): **שהשירים שלו.** כשמזה הדם שותת ומתמצה ליסוד: **ואיזה זה קיר התחתון.** פעמים שהוא מתמצה לסובב כשהוא עושהו למעלה מן הסובב דמן החוט עד הקרנות קיר העליון הוא אבל קיר התחתון כולו למטה מן הסובב שהחוט למטה מן הסובב אמה: **ונעביד מעילא.** הזאתה יעשה למעלה והדין נותן כדאמרן והדר נעביד מיצוי מתחאי כדכתיב: **מי כתיב. ימצה ימצה כתיב.** אי הוה כתיב ימצה הוה משמע שמזהיר את הכהן שיחזור וימצה אחר הזאה השתא דכתיב ימצה משמע נמי לענין הזאה דממילא יהיה דם מצוי אצל היסוד: **אוחז שני נפיה בשתי אצבעות.** גוף העוף על כפו מבפנים ומכניס שני רגליה בין אצבע קטנה זרת לקמיצה ושני גפיה בין אמה לאצבע: **ומותח צווארה.** גרונה התחתון מותח על רוחב החיצון של גודל שמכניס הצואר בין אצבע לגודל נמצא הגרון לצד גודלו ומותחו על גודלו והעורף מלמעלה ומולק: **ציפרא מלבר.** כמו שאנו ערשים על גב היד אלא שהופך פניו של עוף על גב ידו שיהא העורף מלמעלה: **מותח צווארו.** הגרון על רוחב הפנימי של שתי אצבעותיו אצבע ואמה: **גבי קמיצה נמי תניא** זו **היא עבודה** קשה. שצריך למחוק בגודלו מלמעלה ובאצבעו קטנה למטה שלא יהא הקומץ מבורץ וכן בחפינת יום הכפורים נמי תניא זו היא עבודה קשה ותרוייהו בסדר יומא בפרק הוציאו לו (דף מז: ודף מט:): **עבודה קשה מעבודות קשות.** כלומר אחת מעבודות קשות שבמקדש: **מתני' עלה בכבש.** לפי שנעשית למעלה כדילפינן בגמרא: **בא לו לקרן דרומית מזרחית.** כדאמרן שקרובה לבית הדשן: **ומבדיל.** בשני סימנין כדיליף בהכל שוחטין (חולין דף כא:): **ערפה.** גובה הראש מול ערפה למטה לצד

1 **חטאת** העוף כיצד היתה נעשית. משום דדם
2 חטאת קודם לעולה מפרש חטאת
3 תחילה: מגופה של חטאת. מדכתיב והזה מדם
4 החטאת ולא כתיב ולקח דמשמע בכלי:
5 **אוחז** בראש ובגוף ומזה. תימה דלא בעי הכא
6 מאי קאמר כדקבעי פ"ק דחולין (דף כב.):
7 **ואיזה** זה קיר התחתון. דאי קיר העליון פעמים
8 שהוא מתמצה לסובב אם עושה למעלה
9 מן הסובב דקיר העליון הוי מן החוט עד הקרנות:
10 **קמיצה** וחפינה. בכולהו תנינא עבודה קשה:
והקריבו

1 הַקָּפָה בְּרֶגֶל. אָמַר רָבָא, דַּיְקָא נַמִּי, דְּקָתָנֵי, נוֹתְנִין לוֹ
2 יַיִן לְנַסֵּךְ, וְלֹא קָתָנֵי אוֹמְרִים לוֹ נַסֵּךְ, שְׁמַע מִינָּהּ. תָּנוּ
3 רַבָּנָן, כָּל הָעוֹלִין לַמִּזְבֵּחַ, עוֹלִין דֶּרֶךְ יָמִין, וְיוֹרְדִין דֶּרֶךְ
4 שְׂמֹאל. עוֹלִין דֶּרֶךְ מִזְרָח, וְיוֹרְדִין דֶּרֶךְ מַעֲרָב. חוּץ מִן
הָעוֹלֶה לְשֻׁלְּשָׁה דְּבָרִים הַלָּלוּ, שֶׁעוֹלִים דֶּרֶךְ מַעֲרָב
5 וְיוֹרְדִין דֶּרֶךְ מַעֲרָב. עוֹלִין דֶּרֶךְ יָמִין, וְיוֹרְדִין דֶּרֶךְ יָמִין.
6 דֶּרֶךְ יָמִין, דֶּרֶךְ שְׂמֹאל הוּא. אָמַר רַבִּינָא, תְּנִי 'שְׂמֹאל'.
7 רָבָא אָמַר, מַאי 'יָמִין', יָמִין דְּמִזְבֵּחַ. וּמַאי 'שְׂמֹאל',
8 שְׂמֹאל דְּגַבְרָא. וְנֵיתְנֵי, אוֹ אִידִי וְאִידִי דְּמִזְבֵּחַ, אוֹ אִידִי
9 וְאִידִי דְּגַבְרָא. קַשְׁיָא: **מִשְׁנָה** חַטַּאת הָעוֹף, כֵּיצַד הָיְתָה נַעֲשֵׂית. הָיָה מוֹלֵק אֶת רֹאשָׁהּ מִמּוּל
10 עָרְפָּהּ, וְאֵינוֹ מַבְדִּיל, וּמֵזֶּה מִדָּמָהּ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ. שִׁירֵי הַדָּם הָיָה מִתְמַצֶּה עַל הַיְסוֹד, וְאֵין
11 לַמִּזְבֵּחַ אֶלָּא דָּמָהּ, וְכוּלָּהּ לַכֹּהֲנִים: **גְּמָרָא** תָּנוּ רַבָּנָן, 'וְהִזָּה מִדַּם הַחַטָּאת', מִגּוּף הַחַטָּאת.
12 הָא כֵּיצַד, אוֹחֵז בָּרֹאשׁ וּבַגּוּף, וּמַזֶּה. 'עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ', וְלֹא עַל קִיר הַכֶּבֶשׁ, וְלֹא עַל קִיר
13 הֵיכָל, וְלֹא עַל קִיר אוּלָם. וְאֵיזֶהוּ, זֶה קִיר הַתַּחְתּוֹן. אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא קִיר הָעֶלְיוֹן, וְדִין הוּא, וּמָה
14 בְּהֵמָה שֶׁעוֹלָתָהּ לְמַטָּה, חַטָּאתָהּ לְמַעְלָה. עוֹף שֶׁעוֹלָתוֹ לְמַעְלָה, אֵינוֹ דִּין שֶׁחַטָּאתוֹ לְמַעְלָה.
15 תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְהִנֵּשְׁאָר בַּדָּם יִמָּצֶה אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ', קִיר שֶׁהַשִּׁירַיִם שֶׁלּוֹ, מִתְמַצִּים לַיְסוֹד,
16 וְאֵיזֶהוּ זֶה קִיר הַתַּחְתּוֹן. וְנַעֲבִיד מֵעִילָּאי, וַהֲדַר נַעֲבִיד מִתַּתָּאי. אָמַר רָבָא, מִי כְּתִיב יִמָּצֶה,
17 'יִמָּצֶה' כְּתִיב, דְּמִמֵּילָא מַשְׁמַע. אָמַר רַב זוּטְרָא בַּר טוֹבִיָּה אָמַר רַב, כֵּיצַד מוֹלְקִין חַטַּאת
18 הָעוֹף, אוֹחֵז גַּפָּיו בְּשְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת, וּשְׁתֵּי רַגְלַיִם בְּשְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת, וּמוֹתֵחַ צַוָּארָהּ עַל רוֹחַב
19 גּוּדָּלוֹ, וּמוֹלְקָהּ. בְּמַתְנִיתָא תָּנָא, צִיפְּרָא מִלְּבַר, אוֹחֵז גַּפָּיו בְּשְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת, וּשְׁנֵי רַגְלַיִם בְּשְׁתֵּי
20 אֶצְבָּעוֹת, וּמוֹתֵחַ צַוָּארוֹ עַל רוֹחַב שְׁתֵּי אֶצְבְּעוֹתָיו, וּמוֹלֵק. וְזוֹ עֲבוֹדָה קָשָׁה שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ. זוֹ הִיא,
21 וְתוּ לֹא. וְהָאֵיכָא קְמִיצָה וַחֲפִינָה. אֶלָּא אֵימָא, זוֹ עֲבוֹדָה קָשָׁה מֵעֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ:
22 **מִשְׁנָה** עוֹלַת הָעוֹף, כֵּיצַד נַעֲשֵׂית. עָלָה לַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב, בָּא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית.
23 הָיָה מוֹלֵק אֶת רֹאשָׁהּ מִמּוּל עָרְפָּהּ, וּמַבְדִּיל, וּמִיצָּה אֶת דָּמָהּ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ. נָטַל אֶת
24 הָרֹאשׁ, וְהִקִּיף בֵּית מְלִיקָתוֹ לַמִּזְבֵּחַ וּסְפָגוֹ בַּמֶּלַח, וּזְרָקוֹ עַל גַּבֵּי הָאִשִּׁים. בָּא לוֹ לַגּוּף, וְהֵסִיר
25 אֶת הַמּוּרְאָה וְאֶת הַנּוֹצָה וְאֶת בְּנֵי הַמֵּעַיִם הַיּוֹצְאִין עִמָּם, וְהִשְׁלִיכָן לְבֵית הַדֶּשֶׁן. שִׁסַּע וְלֹא
26 הִבְדִּיל. וְאִם הִבְדִּיל, כָּשֵׁר. סוֹפְגוֹ בַּמֶּלַח, וּזְרָקוֹ עַל גַּבֵּי הָאִשִּׁים. לֹא הֵסִיר הַמּוּרְאָה, וְלֹא
27 הַנּוֹצָה וְאֶת בְּנֵי מֵעַיִם הַיּוֹצְאִין עִמָּם, וְלֹא סְפָגוֹ בַּמֶּלַח, כָּל שֶׁשִּׁינָּה בָהּ מֵאַחַר שֶׁמִּיצָּה אֶת
28 דָּמָהּ, כְּשֵׁרָה. הִבְדִּיל בַּחַטָּאת, וְלֹא הִבְדִּיל בָּעוֹלָה, פָּסוּל. מִיצָּה אֶת דַּם הָרֹאשׁ וְלֹא מִיצָּה
29 דַּם הַגּוּף, פְּסוּלָה. מִיצָּה דַּם הַגּוּף וְלֹא מִיצָּה דַּם הָרֹאשׁ, כְּשֵׁרָה. חַטַּאת הָעוֹף שֶׁמְּלָקָהּ
30 שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, מִיצָּה דָּמָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, לִשְׁמָהּ וְשֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, אוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ וְלִשְׁמָהּ,
31 פְּסוּלָה. עוֹלַת הָעוֹף כְּשֵׁרָה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא עָלְתָה לַבְּעָלִים לְשֵׁם חוֹבָה. אֶחָד חַטַּאת הָעוֹף
32 וְאֶחָד עוֹלַת הָעוֹף, שֶׁמְּלָקָן וְשֶׁמִּיצָּה אֶת דָּמָן, לֶאֱכוֹל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱכוֹל, וּלְהַקְטִיר דָּבָר
33 שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַקְטִיר, חוּץ לִמְקוֹמוֹ, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ, פִּיגּוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת,
34 וּבִלְבַד שֶׁיִּקָּרֵיב הַמַּתִּיר בְּמִצְוָתוֹ. כֵּיצַד קָרֵב הַמַּתִּיר בְּמִצְוָתוֹ, מָלַק בִּשְׁתִּיקָה וּמִיצָּה הַדָּם חוּץ
35 לִזְמַנּוֹ. אוֹ שֶׁמָּלַק חוּץ לִזְמַנּוֹ, וּמִיצָּה הַדָּם בִּשְׁתִּיקָה. אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִיצָּה הַדָּם חוּץ לִזְמַנּוֹ, זֶהוּ
36 שֶׁקָּרֵב הַמַּתִּיר בְּמִצְוָתוֹ. כֵּיצַד לֹא קָרֵב הַמַּתִּיר בְּמִצְוָתוֹ, מָלַק חוּץ לִמְקוֹמוֹ וּמִיצָּה הַדָּם חוּץ
37 לִזְמַנּוֹ. אוֹ שֶׁמָּלַק חוּץ לִזְמַנּוֹ, וּמִיצָּה הַדָּם חוּץ לִמְקוֹמוֹ. אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִיצָּה הַדָּם חוּץ לִמְקוֹמוֹ.

חטאת

האגפים מול הרואה את העורף: **והקיף את בית מליקתו למזבח.** סומכו ודוחקו בקיר כדי שיתמצה הדם: **ספגו במלח.** מקנחו במלח הנמצא בראש המזבח כדכתיב וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ואומר בהקומץ רבה (מנחות דף כא:) בג' מקומות המלח נתונה בלישכת המלח ועל גבי הכבש ובראש המזבח: **מוראה.** זפק: **נוצה.** שנוטל העור שכנגד הזפק בנוצתה עם הזפק: **שיסע.** הגוף בין אגפיה: **הבדיל בחטאת.** במליקתה שמולק שני סימנין או לא הבדיל בעולה שמלקה בסימן אחד: **פסול.** דכל שינוי שהוא לפני עבודות הדם פסולות ובגמרא מפרש טעמא: **מיצה דם כו'.** מפרש טעמא בגמרא: **לאכול דבר שדרכו לאכול.** חטאת העוף: **שדרכו להקטיר.** עולת העוף: **שלא לשמן.** אין מוציא עולה מידי פיגול מפני שהיא כשירה בשלא לשמה:

רש"י

גמ' והקריבו מה תלמוד לומר. בעולת העוף כתיב והקריבו הכהן אל המזבח מה ת"ל הא כתיב והקריב מן התורים וגו' וליכתוב בתריה ומלק הכהן את ראשו על המזבח: **פרידין.** גוזלות: **לקבוע לו כהן.** שלא ימלקנו זר: **לא קבע לו כהן. דשחיטה בזר כשירה: קבע לה כלי.** דנפקא לן מויקח את המאכלת לקמן באידך פירקין (דף צז:): ת"ל כהן ומלק **אמר רבי עקיבא** כו'. כולה ר' עקיבא קאמר לה: **בעצמו** של כהן. בצפורנו ולא בסכין: **בין למעלה.** מן החוט: **מן הצואר.** מן הגרון: **ונאמר להלן.** בחטאת (העוף): **והקטיר אותו. ושסע בכנפיו ולא יבדיל והקטיר אותו אני יודע** מה שנאמרה תחילה ומלק את ראשו והקטיר בהקטרת הראש: **דמו כולו.** מדלא כתיב ונמצה מדמו: **מאחר שהקטיר הוא ממצה.** וא"ת במיצוי הגוף לא מקיימא דמו כולו: ה"ג ת"ל ומלק והקטיר ונמצה דמו וכי תעלה על דעתך משהקטיר ממצה אלא לומר לך מה הקטרה בראש המזבח אף המיצוי בראש המזבח: ובא לקרן דרומית מזרחית גרסינן: **למטה מרגליו.** שהחוט למטה מן הסובב אמה: **אלא בראש המזבח.** דבעינן והקטיר ונמצה דמו שיהא מיצוי בקיר הסמוך למקום הקטרה: **מאי בינייהו.** כלומר במאי קמיפלגי הא ע"כ לת"ק גופיה איתי ליה והקטיר ונמצה דמו דאי לאו ס"ל קיר העליון מנא ליה: **עושה מערכה כו'.** לת"ק הרוצה לעשות מערכה על גבי סובב ולהקטיר עושה הילכך מיצוי שתחת הסובב סמוך למקום הקטרה: **יכול יקדיר את העור בסכין ויטלנו.** לזפק לבדו בלא עור ובלא נוצה כמו שצולין עוף עושין: **ונוטל את קורקבנה.** ונוצתה לשון פרש ודבר מאוס הוא כמו (איכה ד) כי נצו גם נעה: **בנוצתה שלה.** ולא יותר ממה שכנגד הזפק הא

תוספות

והקריבו מה תלמוד לומר. וא"ת דבפ"ק דחולין (דף כא:) דריש לדרשא אחרינא הא איצטריך לכדדרשינן הכא וי"ל דהכא דריש מדסמכיה לתורים ובני יונה ש"מ פרידה אחת והתם דריש מדסמכיה להקטיר ואין לומר דדרשינן תרתי משום וי"ו דהקריבו דהא בחולין הוא רבי ישמעאל דלא דריש וי"ו פ' אלמנה (יבמות דף סח:):

עוף שלא קבע לו צפון אינו דין שלא קבע לו כהן. וא"ת קמיצה תוכיח דלא קבע לה צפון וקבע לה כהן ויש לומר מה למנחה שטעונה הגשה ותנופה וקידוש קומץ וכלי שרת וא"ת נילף מדאיתקש חטאת למנחה כדאמרינן לעיל ונראה דמסתבר ליה דלא תהוי מליקה עבודה יותר משחיטה: **בן** עוף שקבע לו כהן אינו דין שיקבע לו כלי. וא"ת קמיצה תוכיח שקבע לה כהן ולא קבע לה כלי וי"ל מה למנחה שכן אינה מיני דמים וא"ת מה לבן צאן שכן מין זבח אבל עוף לא חשיב ליה מין זבח בפ"ק (לעיל דף ח:) וי"ל דהיינו משום דקים לן שהוא ביד אבל אי הוה בכלי הוה חשיב מין זבח וא"ת מה לבן צאן שכן טעון צפון על כן נראה דמעיקרא סמיך אהיקשא דזאת התורה דילפינן מינה מה עולה טעונה כלי דעופות נמי כתיבי בההוא ענייא מדפריך פ"ק דחולין (דף כב.) ביום מביום צוותו נפקא ובמגילה פרק הקורא למפרע (דף כ:) גבי כל היום כשר למליקה דרשינן בגמרא מביום צוותו:

תלמוד לומר הכהן ומלק בעצמו של כהן. וא"ת ונילף מדאיתקש לעיל חטאת העוף למנחה וי"ל חטאת איתקש עולת העוף לא איתקש ועוד כיון דאיכא לאוקומי היקש לא מפקא מק"ו דהכא ועוד דאדרבה נקיש בהיקשא דזאת התורה לעולה דבעיא כלי: **וכי** תעלה על דעתך שזר קרב למזבח. ואפילו מאן דלית ליה הך סברא גבי הצתת אליתא (יומא דף מה.) משום דהא אפשר דקאי אארעא ועביד במפוחא:

אף מליקה בראש מזבח. חטאת ועולה ילפי מהדדי גבי מול עורף ולענין בעצמו של כהן בג"ש נאמר כאן ומלק ונאמר להלן ומלק אבל להצריך לחטאת מליקה בראש המזבח כעולה לא ילפינן משום דעולה לא ילפא אלא מהיקשא דהקטרה ודבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בג"ש מדרבי יוחנן כדאמר פרק איזהו מקומן (לעיל דף מט:) וא"ת בפ"ק דקדושין (דף לו.) דאמר דמליקה אינה כשירה בנשים דאיתקש להקטרה ובהקטרה כתיב בני אהרן ולא בנות אהרן תינח מליקה דעולה מליקה דחטאת מנלן דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בג"ש וי"ל דגלוי מילתא בעלמא הוא כהן ולא כהנת וא"ת ורבי שמעון דנפקא ליה בפרק קמא דחולין (דף כא:) עולת העוף ממול עורף מהיקישא דכמשפט חטאת העוף ולית ליה ג"ש דהכא א"כ מנא ליה בחטאת העוף דבעינן כהן שתהא בעצמו של כהן וי"ל דחטאת נמי ילפא מעולה מהיקישא דכמשפט: **דמו** כולו. נראה דחטאת לא בעי דמו כולו מדלא קתני בה הקיף בית מליקה למזבח: **ואם** עשאה למטה מרגליו ואפילו אמה אחת כשירה. אף על גב דכתיב ומלק והקטיר ונמצה לא בעי מקום הקטרה ממש כי היכי דלגבי דם חשיב סמוך לקרן אמה אחת:

הבדיל

חַטַּאת הָעוֹף שֶׁמְּלָקוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, וּמִיצָּה הַדָּם חוּץ לְזִמְנוֹ. אוֹ שֶׁמְּלָקוֹ חוּץ לִזְמַנּוֹ, וּמִיצָּה דָּמוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ. אוֹ שֶׁמְּלָק וּמִיצָּה הַדָּם שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, זֶהוּ שֶׁלֹּא קָרַב הַמְּתִיר כְּמִצְוָתוֹ. לֶאֱכוֹל כַּזַּיִת בַּחוּץ, כַּזַּיִת לְמָחָר. כַּזַּיִת לְמָחָר, כַּזַּיִת בַּחוּץ. כַּחֲצִי זַיִת בַּחוּץ, כַּחֲצִי זַיִת לְמָחָר. כַּחֲצִי זַיִת לְמָחָר, כַּחֲצִי זַיִת בַּחוּץ, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה הַכְּלָל, אִם מַחֲשֶׁבֶת הַזְּמַן קָדְמָה לְמַחֲשֶׁבֶת הַמָּקוֹם, פִּיגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. וְאִם מַחֲשֶׁבֶת הַמָּקוֹם קָדְמָה לְמַחֲשֶׁבֶת הַזְּמַן, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. [וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, זֶה וָזֶה, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת]. לֶאֱכוֹל כַּחֲצִי זַיִת וּלְהַקְטִיר כַּחֲצִי זַיִת, כָּשֵׁר, שֶׁאֵין אֲכִילָה וְהַקְטָרָה מִצְטָרְפִין: **גמרא** תָּנוּ רַבָּנָן, 'וְהִקְרִיבוֹ', מַה תַּלְמוּד לוֹמַר. לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר 'וְהִקְרִיב מִן הַתּוֹרִים אוֹ מִן בְּנֵי הַיּוֹנָה', יָכוֹל הַמִּתְנַדֵּב עוֹף, לֹא יִפְחוֹת מִשְּׁנֵי פְּרִידִין, תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְהִקְרִיבוֹ', אֲפִילּוּ פְּרִידָה אַחַת יָבִיא אֶל הַמִּזְבֵּחַ. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר 'הַכֹּהֵן', לִקְבּוֹעַ לוֹ כֹּהֵן. שֶׁיָּכוֹל, וַהֲלֹא דִּין הוּא. וּמָה בֶּן צֹאן, שֶׁקָּבַע לוֹ צָפוֹן, לֹא קָבַע לוֹ כֹּהֵן. עוֹף שֶׁלֹּא קָבַע לוֹ צָפוֹן, אֵינוֹ דִּין שֶׁלֹּא יִקְבַּע לוֹ כֹּהֵן. תַּלְמוּד לוֹמַר (אֶל) 'הַכֹּהֵן', לִקְבּוֹעַ לוֹ כֹּהֵן. יָכוֹל יְמַלְּקֶנּוּ בְּסַכִּין, וְדִין הוּא, וּמָה אִם שְׁחִיטָה שֶׁלֹּא קָבַע לָהּ כֹּהֵן, קָבַע לָהּ כְּלִי. מְלִיקָה שֶׁקָּבַע לָהּ כֹּהֵן, אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּקְבַּע לָהּ כְּלִי. תַּלְמוּד לוֹמַר 'כֹּהֵן וּמָלַק'. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, וְכִי תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁזָּר קָרֵב לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. אֶלָּא מַה תַּלְמוּד לוֹמַר 'כֹּהֵן', שֶׁתְּהֵא מְלִיקָה בְּעַצְמוֹ שֶׁל כֹּהֵן. יָכוֹל יְמַלְּקֶנָּה בֵּין מִלְמַעְלָה בֵּין מִלְמַטָּה, תַּלְמוּד לוֹמַר 'וּמָלַק וְהִקְטִיר'. מָה הַקָּטָרָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, אַף מְלִיקָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. 'וּמָלַק', מְמוּל עוֹרֶף. אִתָּה אוֹמֵר מְמוּל עוֹרֶף, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא מִן הַצַּוָּאר. וְדִין הוּא, נֶאֱמַר כָּאן 'וּמָלַק', וְנֶאֱמַר לְהַלָּן 'וּמָלַק', מָה לְהַלָּן מְמוּל עוֹרֶף, אַף כָּאן מְמוּל עוֹרֶף. אִי מָה לְהַלָּן מוֹלֵק וְאֵינוֹ מַבְדִּיל, אַף כָּאן מוֹלֵק וְאֵינוֹ מַבְדִּיל. תַּלְמוּד לוֹמַר 'וּמָלַק וְהִקְטִיר', מָה הַקְטָרָה, הָרֹאשׁ לְעַצְמוֹ וְהַגּוּף לְעַצְמוֹ. אַף מְלִיקָה, הָרֹאשׁ לְעַצְמוֹ וְהַגּוּף לְעַצְמוֹ. וּמִנַּיִן שֶׁהַקְטָרַת הָרֹאשׁ בְּעַצְמוֹ וְהַגּוּף בְּעַצְמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְהִקְטִיר אוֹתוֹ', הֲרֵי הַקְטָרַת הַגּוּף אֲמוּרָה, הָא מָה אֲנִי מְקַיֵּים 'וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה', בְּהַקְטָרַת הָרֹאשׁ הַכָּתוּב מְדַבֵּר. 'וְנִמְצָה דָמוֹ', פּוּלּוֹ. 'אֶל קִיר הַמִּזְבֵּחַ', וְלֹא עַל קִיר הַכֶּבֶשׁ, וְלֹא עַל קִיר הַהֵיכָל. וְאֵיזֶה זֶה, זֶה קִיר הָעֶלְיוֹן. אוֹ אֵינוֹ, אֶלָּא קִיר הַתַּחְתּוֹן. וְדִין הוּא, מַה בְּהֵמָה שֶׁחַטָּאתָהּ לְמַעְלָה, עוֹלָתָהּ לְמַטָּה. עוֹף שֶׁחַטָּאתוֹ לְמַטָּה, אֵינוֹ דִּין שֶׁעוֹלָתוֹ לְמַטָּה, תַּלְמוּד לוֹמַר 'וּמָלַק וְהִקְטִיר וְנִמְצָה דָמוֹ'. וְכִי תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ, לְאַחַר שֶׁהִקְטִיר, חוֹזֵר וּמְמַצֶּה. אֶלָּא לוֹמַר לְךָ, מָה הַקְטָרָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, אַף מִיצּוּי בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. הָא כֵּיצַד, הָיָה עוֹלֶה בַּכֶּבֶשׁ וּפוֹנֶה לַפּוֹבֵב, וּבָא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית. הָיָה מוֹלֵק אֶת רֹאשׁוֹ מִמּוּל עָרְפּוֹ וּמַבְדִּיל, וּמְמַצֶּה מִדָּמוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ. אִם עָשָׂאוֹ לְמַטָּה מֵרַגְלָיו, אֲפִילּוּ אַמָּה, כְּשֵׁרָה. רַבִּי נְחֶמְיָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמְרִים, כָּל עַצְמָהּ אֵין נַעֲשֵׂית אֶלָּא בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. מַאי בֵּינַיְיהוּ. אַבַּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ, עוֹשֶׂה מַעֲרָכָה עַל גַּבֵּי סוֹבֵב, אִיפָּא בֵּינַיְיהוּ: בָּא לוֹ לַגּוּף כו': תָּנוּ רַבָּנָן, 'וְהִסִּיר אֶת מוֹרָאתוֹ בְּנוֹצָתָהּ', זוֹ זֶפֶק. יָכוֹל, יַקְדִּיר בְּסַכִּין וְיִטְּלֶנּוּ. תַּלְמוּד לוֹמַר 'בְּנוֹצָתָהּ', נוֹטֵל אֶת הַנּוֹצָה עִמָּהּ. אַבָּא יוֹסֵי בֶּן חָנָן אוֹמֵר, נוֹטְלָהּ וְנוֹטֵל קוּרְקְבָנָהּ עִמָּהּ. דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל תָּנָא, 'בְּנוֹצָתָהּ' בַּנּוֹצָה שֶׁלָּהּ, קוֹדֶרֶת בְּסַכִּין כְּמִין אֲרוּבָּה:

שיסע

הבדיל בחטאת ולא הבדיל בעולה פסול. בחטאת ניחא כדדרשינן בת"כ חטאת היא שאם מלקה שלא לשמה פסולה וה"ה דכל ששינה בה פסולה אבל בעולה קשה מנלן ועוד דמהקטרה ילפא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו אף כאן כו' ומה הקטרה אינה מעכבת אף הבדלה אינה מעכבת וכן קשה ממליקת עוף שעשאה למטה כיון דעשאה למטה מהקטרה ילפא דון מינה ומינה וכי היכי דלא הקטיר למעלה כשר לא מלק למעלה נמי כשר:

כיצד קרב המתיר. כל הנך משניות דהכא ודפ"ק דמכילתא ודמנחות צריכי לדקדק אמאי צריכי כולהו: **קעביד** מעשה עולה בחטאת. מה שזה למעלה וזה למטה לא חשיב ליה שינוי:

ורבי אלעזר בר"ש סבר מיצוי בחטאת לא מעכב. הילכך אם רצה להבדיל יבדיל ולא ימצה אחר הבדלה ולא עביד מעשה עולה ואי משום דשינה בהבדלה [כיון דלא מיצה] כמעשה עולה א"כ כי מבדיל הוי חיתוך בשר בעלמא כך פירש בקונטרס וקשה דבפ"ק דחולין (דף כא:) דדריש רבי אלעזר בר"ש במשפט חטאת העוף מה להלן כשהוא אוחז הראש בגוף ומזה ויליף מיניה בעולת העוף שאין חותך אלא רוב שנים היכי יליף הא אי בעי מבדיל לגמרי בחטאת והיינו יכולין לפרש כשהוא אוחז הראש בגוף ומזה אם ירצה קאמר ומדקאמר מה להלן בסימן אחד היינו שאם ירצה לא יחתוך כ"א סימן אחד אבל קשה מברייתא דהתם לעיל דקתני שנים או רוב שנים ומפרש התם שנים לרבנן או רוב שנים לר' אלעזר בר"ש דאי בעי שנים ואי בעי רוב כרבי אלעזר בר"ש דאי בעי שנים ואי בעי רוב שנים ובפרק העור והרוטב (שם דף קכג.) נמי גבי טלית שנקרעה רובה שוב אינה חיבור וטהורה ומוקי לה בטלית טבולת יום דכיון דלא חס עלה ואטבלה ליבא למימר דילמא חייס ולא קרע רובה אבל בשאינה טבולת יום גזרינן ופריך אלא מעתה לרבי אלעזר בר"ש ליגזר דילמא לא אתי למיעבד רובא והשתא אי אין אסור לחתוך כל השנים ל"ל למגזר שם כלל דילמא חייס ונראה לפרש כל סוגיא זו בהבדלה שלאחר הזאה אבל קודם הזאה כולי עלמא לא פליגי דפסולה דאמר קרא לא יבדיל ודוקא רבי שמעון בן אליקים דלקמן אית ליה הך סברא לרבי אלעזר בר"ש דיכול להבדיל כל השנים ואפילו קודם הזאה ולית ליה איסור פסול בהבדלה כלל דהא מפרש לא יבדיל דקרא אין צריך להבדיל וסוגיא דחולין פרק קמא (דף כא:) וההיא דהעור והרוטב (שם דף קכג.) דלא כוותיה אלא כרב חסדא ורבה ואביי והכי פירושא דכולה שמעתא מאי ביניהו פ' מאי טעמייהו אמר רב חסדא מיצוי חטאת העוף מעכב איכא ביניהו דרבנן סברי מיצוי חטאת העוף מעכב וכשהזה עדיין לא נגמרה מצוותה הילכך כשהבדיל סימן שני לאחר הזאה לא חשיב מחתך בשר בעלמא ופסול משום שעשה מעשה עולה בחטאת שיש כאן הבדלה בשנים קודם מיצוי כמו בעולה ור"א בר"ש סבר דמיצוי אינו מעכב וכבר נגמרה כל מצוותן וכשמבדיל לאחר הזאה אינו אלא מחתך בשר בעלמא והשתא צ"ל דרב חסדא [סבר] דשהייה בסימן שני בעולת העוף לא מעכב דאי מעכב אמאי פסול לרבנן כשהבדיל לאחר הזאה אין כאן מעשה עולה שהרי שהה ואין הכשרה של עולה בכך ואי אפשר לו לעשות הזאה בין מליקת סימן ראשון לסימן שני שלא ישהה ורבה מפרש שהייה בסימן שני בעולת העוף מעכב איכא ביניהו דלרבנן לא מעכב ולרבי אלעזר בר"ש מעכב ואביי מפרש דרוב בשר מעכב איכא ביניהו ורבנן סברי רוב בשר לא מעכב ולכך זימנין דלא חתיך רוב בשר עם סימן הראשון (מ"מ אסור להבדיל עם סימן הראשון אפילו לאחר ההזאה) גזרינן אטו היכא דלא חתך רוב בשר ור"א ברבי שמעון סבר רוב בשר מעכב ולכך לא פסל דאין כאן מעשה עולה שכבר חתך רוב בשר עם סימן ראשון וכשמבדיל לאחר ההזאה מתה עומד ומבדיל ופסול לאביי דפ"ק דחולין (דף כ:) דפריך תקשי לך עולת העוף דבעיא שני סימנין וכי מתה עומד ומולק ולית ליה טעמא דכדי לקיים מצות הבדלה והדר קאמר אמרוה רבנן קמיה דרבי ירמיה פי' הנך טעמי דרב חסדא ורבה ואביי אמר להו לא שמיעא להו הא דאמר ר"ש בן אליקים משום רבי אלעזר בן פדת אומר היה ר"א ברבי שמעון שמעתי שמבדילין בחטאת העוף ומאי לא יבדיל א"צ להבדיל פי' ולא צריכין לכל הנך טעמי דפריש רב חסדא ורבה ואביי ואף קודם ההזאה מותר להבדיל וא"ת דלדידהו דאסור להבדיל קודם הזאה ואפילו לרבי אלעזר בר"ש א"כ מאי קאמר לעיל מתניתין דלא כר"א בר"ש הא לכאורה מתני' קודם הזאה דומיא דרישא דקתני חטאת העוף כיצד היתה נעשית מלק ראשה ממול ערפה ואין מבדיל ומזה מדמה על

קיר

שִׁיסַּע וְלֹא הִבְדִּיל: תָּנוּ רַבָּנָן, ׳וְשִׁסַּע׳, אֵין שִׁיסַּע אֶלָּא בְּיָד. וְכֵן הוּא אוֹמֵר ׳וַיְשַׁסְּעֵהוּ כְּשַׁסַּע הַגְּדִי׳: לֹא הֵסִיר אֶת הַמּוּרְאָה כו׳: מַתְנִיתִין דִּלְא כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, שָׁמַעְתִּי שֶׁמַּבְדִּילִין בְּחַטַּאת הָעוֹף. מַאי בֵּינַיְיהוּ. אָמַר רַב חִסְדָּא, מִיצּוּי חַטַּאת הָעוֹף מְעַכֵּב, אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ. תַּנָּא קַמָּא סָבַר, מִיצּוּי חַטַּאת הָעוֹף מְעַכֵּב, וְכֵיוָן דְּמִטְּוִי דָּם, קָעָבִיד מַעֲשֶׂה עוֹלָה בְּחַטַּאת הָעוֹף. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר, מִיצּוּי חַטַּאת הָעוֹף לֹא מְעַכֵּב, וּמְחַתֵּךְ בָּשָׂר בְּעָלְמָא הוּא. רָבָא אָמַר, שְׁהָיָה בְּסִימָן שֵׁנִי בְּעוֹלַת הָעוֹף, מְעַכֵּב, אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ. תַּנָּא קַמָּא סָבַר, שְׁהָיָה בְּסִימָן שֵׁנִי בְּעוֹלַת הָעוֹף, לֹא מְעַכֵּב. וְאַף עַל גַּב דְּשְׁהָיָה קָא עָבִיד, מַעֲשֶׂה עוֹלָה בַּחַטַּאת. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר, מְעַכֵּב, וְכֵיוָן דְּשְׁהָיָה בָּשָׂר בְּעָלְמָא הוּא. אַבַּיֵי אָמַר, רוֹב בָּשָׂר מְעַכֵּב, אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ. וּבְפִלּוּגְתָּא דְּרַבִּי זֵירָא וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק, חַד אָמַר, שְׁהָיָה בְּסִימָן שֵׁנִי בְּעוֹלַת הָעוֹף, מְעַכֵּב, אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ. וְחַד אָמַר, רוֹב בָּשָׂר מְעַכֵּב, אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ. מִכְּלָל דְּ(ד)רוֹב בָּשָׂר בַּתְּחִילָּה. אִין. וְהָתַנְיָא, כֵּיצַד מוֹלְקִין חַטַּאת הָעוֹף, חוֹתֵךְ שְׁדֵרָה וּמַפְרֶקֶת, בְּלֹא רוֹב בָּשָׂר, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְוֻושְׁט אוֹ לַקָּנָה. הִגִּיעַ לַוֻּושְׁט אוֹ לַקָּנָה, חוֹתֵךְ סִימָן אֶחָד אוֹ רוּבּוֹ, וְרוֹב בָּשָׂר עִמּוֹ. וּבְעוֹלָה, שְׁנַיִם אוֹ רוֹב שְׁנַיִם. אֲמִרוּהָ קַמֵּיהּ דְּרַבִּי יִרְמְיָה, אָמַר, לֹא שְׁמִיעַ לְהוּ, הָא דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְיָקִים מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ, אוֹמֵר הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, שָׁמַעְתִּי בְּחַטַּאת הָעוֹף שֶׁמַּבְדִּילִין, וּמַאי ׳לֹא יַבְדִּיל׳,

אין

מעשה עולה ורבי אלעזר ברבי שמעון סבר רוב בשר בחטאת מעכב וחתיכתו אחר סימן ראשון הוא וכיון דלא סגי בלא שהייה בינתיים אין כאן מעשה עולה: **מכלל דבעינן רוב הכשר לכתחילה.** מדקמיפלגי בעיכובא מכלל דכולהו מודו לכתחילה בעי לחתוך רוב בשר אחר הסימן: **שדרה.** חוט השדרה: **מפרקת.** עצם הצואר: **בלא רוב בשר.** המקפת סביב כדאמרינן בהכל שוחטין (חולין דף כ:) נשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבילה ומטמאה ואפילו מפרכסת הילכך אי הוה חותך רוב בשר קודם הסימן הויא ליה מתה ולא מהניא בה מליקה וסימנין הלכה למשה מסיני הן: **שנים או רוב שנים.** בהכל שוחטין (שם דף כא.) אמרינן שנים לרבנן רוב שנים לר"א בר"ש והתם פליגי בה בקראי: **אמרוה קמיה דר' ירמיה.** להך פלוגתא דהנך אמוראי דפליגי בטעמא דר"א ברבי שמעון:

אין

ת"ק סבר. מיצוי בתר הזאה בחטאת העוף מעכב וכיון דבעל כרחו ממצה דם אי אמרת מבדיל קעביד כל מעשה עולה בחטאת מליקה מובדלת ומיצוי דעולה מיצוי הוא דעביד בה ולקמן (דף סו.) תנן דחטאת העוף שעשאה במעשה עולה לשם חטאת פסולה: **ור"א בר"ש סבר לא מעכב.** הילכך אם רצה להבדיל יבדיל ולא ימצה לאחר הבדלה ולא עבד ליה מעשה עולה ואי משום דשינה בהבדלה כיון דלאו מעשה עולה מצי למימר בה חיתוך בשר בעלמא הוא: **ה"ג שהייה בסימן שני בעולת העוף איכא ביניהו.** בעולת העוף הצריכו ב' סימנים ושהה שיעור שהייה בין סימן לסימן איכא בינייהו אי פסיל בה בשהייה בין סימן לסימן כבהמה או לא: **ת"ק סבר שהייה בסימן שני בעולת העוף לא פסלה.** דלא דמי לשחיטת בהמה דטעמא דבהמה בעיא ב' סימנים משום דלא נפקא חיותא בסימן אחד הילכך שם שחיטה על שניהם אבל עוף בסימן אחד פסקא חיותא ועולת העוף מצות הבדלה בעלמא הוא דאיכא עלה אבל שם מליקה אינו חל אלא על הראשון ולא מהניא שהייה לפסול בשני וחטאת שהבדיל בה אע"ג דבלא שהייה אי אפשר בין סימן לסימן כדתני לקמן בשמעתין שבתחילה חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר הגיע לסימן חותכו ורוב בשר עמו וההיא חתיכת רוב בשר אף על גב דאית ביה שיעור שהייה כיון דבעולה שהייה בין סימן לסימן לא פסלה אי עבדיה בחטאת עביד מעשה עולה בחטאת: **ור"א בר"ש סבר שהייה בסימן שני בעולת העוף פסלה.** הלכך חטאת שהבדיל בה כיון שא"א לה בלא שהייה בין סימן לסימן אין כאן מעשה עולה דבעולה שהייה ליכא ומחתך בשר בעלמא הוא: **רוב בשר מעכב איכא ביניהו.** ודכולי עלמא שהייה בעולה בסימן שני פסלה והכא בהא פליגי לת"ק חיתוך רוב בשר בחטאת לא מעכב אי לא מחתיך ליה ואי אמרת מבדיל עביד ליה שני סימנין בלא שהייה ויש כאן

רש"י

אין צריך להבדיל. הילכך אם הבדיל לאו שינוי הוא: **מכדי כתיב.** בעולת העוף והקריבו ומינה נפקא לן לר"א ברבי שמעון הבדלה בעולת העוף בהכל שוחטין (חולין דף כא.) ולא דרש ומלק והקטיר כדדרשי' לעיל מה הקטרה הראש בעצמו כו' דתיפוק ליה הבדלה מהתם דהך סברא לית ליה שימלוק את כולן אלא דוקא רוב שנים ויליף לה מקראי ואפילו רבנן דפליגי עליה התם עיקר הבדלה בעולה לא נפקא להו אלא מוהקריבו דמשמע חלק את זה מן החטאת הילכך על כרחך ולא יבדיל האמור בחטאת למה לי. כלומר מאי קאמר לן שמע מינה א"צ להבדיל קאמר הילכך נפקא לן העולה מוהקריבו דצריך להבדיל דהא חלק ביניהן דאי אזהרה היא בחטאת שלא יבדיל היכי נפקא לן בעולה מוהקריבו דצריך להבדיל אינו מוזהר שלא להבדיל הוא דנפקא לן מחילוקו ולא שטעון הבדלה. ד"א האי למה לי כמו מאי היא לשון קצר מדאתא והקריבו לחלק למדנו הבדלה בעולה שמע מינה ולא יבדיל אין צריך להבדיל קאמר ואשמעי' והקריבו דחלק בעולה דצריך להבדיל (דאי אזהרה היא בחטאת לא שמעי' מוהקריבו אלא דאינו מוזהר מלהבדיל בעולה אבל מצות הבדלה לא נפקא לן):

הדרן עלך קדשי קדשים

חטאת העוף. כמעשה חטאת. מליקה בסימן אחד והזאה ומיצוי: **כמעשה עולה.** בגמרא מפרש דשני במאי: **עשאה למעלה כמעשה כולן.** כלומר כמעשה אחד מכולן האמורין כאן ואפילו כמעשה חטאת לשם חטאת: **כמעשה חטאת.** בגמרא מפרש דשני במאי: **עשאה למטה כמעשה כולן.** כמעשה אחד מכל אלו ואפילו כמעשה עולה לשם עולה:

גמ'

אֵין צָרִיךְ לְהַבְדִּיל. אָמַר לֵיהּ רַב אֲחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אַשִׁי, אֶלָּא מֵעַתָּה, גַּבֵּי בּוֹר דִּכְתִיב ׳וְלֹא יְכַסֶּנּוּ׳, הָכִי נַמִי דְּאֵין צָרִיךְ לְכַסּוֹת. הָכִי הַשְׁתָּא, הָתָם, כֵּיוָן דִּכְתִיב ׳בַּעַל הַבּוֹר יְשַׁלֵּם׳, עָלָיו הוּא דְּרָמֵי לְכַסּוֹיֵי. אֲבָל הָכָא, מִכְּדִי כְּתִיב ׳וְהִקְרִיבוֹ׳, חֵלֶק הַכָּתוּב בֵּין חַטַּאת הָעוֹף לְעוֹלַת הָעוֹף, ׳לֹא יַבְדִּיל׳ לָמָּה לִי. שְׁמַע מִינָּהּ, אֵין צָרִיךְ לְהַבְדִּיל: מֵיצָה דַּם הַגּוּף: תָּנוּ רַבָּנָן, ׳עוֹלָה׳, אַף עַל פִּי שֶׁמֵּיצָה דַּם הַגּוּף וְלֹא מִיצָּה דַּם הָרֹאשׁ. יָכוֹל, מִיצָּה דַּם הָרֹאשׁ וְלֹא מִיצָּה דַּם הַגּוּף. תַּלְמוּד לוֹמַר ׳הוּא׳. מַאי תַּלְמוּדָא. אָמַר רַבִינָא, מִסְתַּבְּרָא, דְּרוֹב דָּמִים בַּגּוּף שְׁכִיחִי:

הדרן עלך קדשי קדשים

חַטַּאת הָעוֹף שֶׁעָשָׂאהּ לְמַטָּה כְּמַעֲשֵׂה חַטָּאת, לְשֵׁם חַטָּאת, כְּשֵׁירָה. כְּמַעֲשֵׂה חַטָּאת לְשֵׁם עוֹלָה, כְּמַעֲשֵׂה עוֹלָה לְשֵׁם חַטָּאת, כְּמַעֲשֵׂה עוֹלָה לְשֵׁם עוֹלָה, פְּסוּלָה. עָשָׂאהּ לְמַעְלָה, כְּמַעֲשֵׂה כוּלָן, פְּסוּלָה. עוֹלַת הָעוֹף שֶׁעָשָׂאהּ לְמַעְלָה כְּמַעֲשֵׂה עוֹלָה, לְשֵׁם עוֹלָה, כְּשֵׁירָה. כְּמַעֲשֵׂה עוֹלָה לְשֵׁם חַטָּאת, כְּשֵׁירָה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא עָלְתָה לְבֵעָלֶיהָ. כְּמַעֲשֵׂה חַטָּאת לְשֵׁם עוֹלָה, כְּמַעֲשֵׂה חַטָּאת לְשֵׁם חַטָּאת, פְּסוּלָה. עָשָׂאהּ לְמַטָּה, כְּמַעֲשֵׂה כוּלָן, פְּסוּלָה:

גמרא

קיר המזבח ויש לומר דמשמע ליה דמתני' פוסלת בכל ענין אפי' לאחר הזאה מדקאמר רבי אלעזר בר"ש שמעתי שמבדילין והיינו דוקא לאחר הזאה מכלל דרבנן פליגי עליה ואמרי אין מבדילין אם כן מתני' דלא כוותיה וא"ת ריש פ' חטאת העוף עשאה כמעשה עולה פסולה וקאמר בגמרא דשני במאי אילימא דשני במליקה נימא דלא כר"א בר"ש דאי ר"א בר' שמעון הא אמר שמעתי שמבדילין בחטאת העוף מאי קשיא ליה לרבי אלעזר בר"ש נמי משכחת לה דהבדיל קודם הזאה וי"ל כיון דמוקמינן כמעשה עולה דשני במליקה א"כ מדלא קתני כמעשה עולה קודם הזאה ש"מ דאיירי בין קודם הזאה בין לאחר הזאה ועוד דלר' אלעזר בן פדת ור"ש בן אליקים ורבי ירמיה מכשר רבי אלעזר בר"ש אפילו קודם ההזאה דמפרשים לא יבדיל דקרא אין צריך להבדיל ור"ת הגיה בגליון בספרו על מילתא דר"ש בן אליקים ומאי לא יבדיל דמשמע בין בשעת הזאה בין בשעת מיצוי אינו צריך להבדיל ואם הבדיל כשר וכ"ש שמתמצה כל הדם ושבקינן לקרא דאיהו דחיק ומוקי אנפשיה דדוקא לא יבדיל בשעת הזאה אבל בשעת מיצוי דלדם הוא צריך אי בעי מבדיל אי בעי לא מבדיל עכ"ל משמע שרוצה לפרש דבשעת הזאה אסר קרא ובשעת מיצוי בעי למימר קרא דאין צריך ותרוייהו משתמעי מיניה (וש"מ) מדאפקיה קרא בלשון לאו קדריש דבשעת הזאה לא יבדיל ולאסורא אף בשעת מיצוי לא אתי קרא דמוהקריבו הוה נפיק דדריש מיניה בחולין (דף כא.) שחילק הכתוב בין חטאת העוף לעולת העוף לכך יש לפרש נמי דאתי קרא למימר דבשעת מיצוי אם ירצה לא יבדיל והא דאמר רבי ירמיה לא שמיע להו דמשמע שבא לחלוק על רב חסדא ורבא ואביי היינו משום שבא ר' ירמיה להשמיענו דכשמבדיל לאחר הזאה אין כאן מעשה עולה בחטאת שמצות חטאת נמי כך הוא דקרא אין צריך להבדיל קאמר וא"ת לרב הונא דאמר משמיה דרב במעילה פרק חטאת העוף (דף ח:) דמיצוי חטאת העוף אינו מעכב ולהכי תני במתני' דהתם הוזה דמה אמאי פסלי רבנן בשהבדיל לאחר הזאה הא אין כאן מעשה עולה בחטאת דמחתך בשר בעלמא הוא כדפרישית כיון דכבר נגמרו עבודת הדם דמיצוי אינו מעכב ולפי מה שפירשתי ניחא דדילמא רב הונא סבר כר"ש בן אליקים דמוקי פלוגתייהו קודם הזאה אבל לפירוש ר"ת קשה דאפילו לר"ש בן אליקים לא פליגי אלא לאחר הזאה ויש לומר דרב הונא יעמיד מתני' דקתני הבדיל פסול קודם הזאה ואפילו כרבי אלעזר בר"ש וסוגיא דשמעתא דקאמר מתניתין דלא כרבי אלעזר בר"ש אתיא כרב אדא בר אהבה דאמר במעילה משמיה דרב מיצוי חטאת העוף מעכב ורבנן פליגי עליה דר"א בר"ש אפילו לרב הונא מדקאמר רבי אלעזר ברבי שמעון שמעתי שמבדילין משמע דפליגי רבנן עליה ואע"ג דרב הונא סבר מיצוי לא מעכב מודה הוא דפליגי רבנן עליה דרבי אלעזר ברבי שמעון סבר מיצוי מעכב וה"נ איכא חד תנא במעילה דסבר הכי ומיהו מתני' לא אפשר למימר לרב הונא דסבר מעכב דהא מהדר הש"ס לאוקומי כל סתמי דמתני' כוותיה דאית ליה אינו מעכב וא"ת והא קתני מתני' חטאת העוף שמלקה לשמה ומיצה דמה שלא לשמה פסול אלמא דמיצוי מעכב ויש לומר דרב הונא לא הוה תני מיצה אלא היזה כדתני במתניתין דמעילה הוזה דמה אבל סיפא דמתני' דמייתי התם במעילה אחד חטאת העוף ואחד עולת העוף מלקן ומיצה דמן כו' לא מצי לשנויי דהוא ושהיזה דהא קתני בה נמי עולה והזאה בעולה ליכא לכך צריך לשנויי דלצדדין קתני:

אלא מעתה גבי בור דכתיב ולא יכסנו כו'. מכל לאוין שבתורה כגון לא תחסום לא תאכלו כל נבילה לא תלבש שעטנז לא קשיא ליה למאי כתיבה אם לא ללאו אבל הא דמסברא הוה אמינא דמבדיל לפי שצריך לדם אמרינן דכי כתיב לא יבדיל אין צריך להבדיל קאמר וגבי בור נמי מסברא הוה אמינא דחייב לכסותו וכי כתיב לא יכסנו אין צריך לכסותו קאמר:

הדרן עלך קדשי קדשים

חטאת העוף. כמעשה חטאת לשם חטאת כשירה. זו היא מצוותה ואגב אחריני נקטיה: **למעלה** כמעשה כולן פסולה. אף שעשה העבודה כתקנה והיינו באכילה אבל בעלים נתכפרו לשמואל דאמר לעיל פרק ב' (דף כו:) ביון שהגיע דם למזבח נתכפרו בעלים: **למטה** כמעשה כולן פסולה. בסוף פירקין דלעיל (דף סה:) פירשתי דלא ידעינן מנא ליה עיבובא בעולה:

נימא

נימא דלא כר"א בר"ש. לעיל (דף סה: ד"ה ורבי) פירשתי: **חטאת** העוף במעשה עולה פסולה דשני במליקה. פי' מלק ב' סימנין והבדיל וכי קאמר שני בהזאה היינו שלא הזה אלא מיצה והכל עשה למטה כדין חטאת ולא מצי לפרושי שני במליקה שעשאה למעלה דהא מליקה בכל מקום כשירה ובשני בהזאה ליכא לפרושי שהזאה למעלה משום דקאי על רישא דקתני עשאה למטה וכן בבא דעולת העוף במעשה חטאת דקאמר דשני במליקה היינו שלא מלק רק סימן אחד וכי קאמר שני במצוי היינו שלא מיצה אלא הזה תחת המיצוי והכל למעלה ולא מצי לפרושי דשני במליקה ובתר הכי דשני במיצוי וכגון שעשאה למטה כדין חטאת דהא קאי על רישא דקתני עשאה למעלה ובענין זה אתיא כולה בפשיטות:

דשני במליקה נימא דלא כרבי יהושע דאמר אין מועלין. תימה לי טעמא דרבי יהושע משום שעשאה למטה ובסימן ראשון נפסלה מעולת העוף וגם הזה למטה כחטאת העוף לכך נמשכה להיות כחטאת כך מפרש רב אשי טעמא לקמן אבל הכא מלק סימן אחד כחטאת למעלה אין זה פסול עולה בסימן ראשון וגם לא הזה (הכא) דהשתא לא נמשכה להיות כחטאת כיון שלא הזה וגם לא נפסל בסימן ראשון ממעשה עולת העוף. ברו"ך: **ואלא** במיצוי. משמע דכל הך בבא דעולה מיירי במיצוי ותימה במעשה חטאת היכי מיתוקמא דשני במיצוי דאי עשה הזאה ואח"כ מיצוי אמאי מיפסלא עולה בכך כיון שעושה אח"כ מיצוי מדם הנפש ואי משום דדרשינן בסוף פירקין דלעיל (דף סה.) דמו כל דמו וכיון דעבד ליה הזאה ליכא כל דמו במיצוי לא מסתבר שאם נשפך מעט מהדם שתפסל בכך וה"נ מ"ש וכי תימא דלא מוקי במיצוי אלא דהיא דכולן מועלין בהן דקאי אפי' עשאה לעולת העוף למטה כמעשה חטאת לשם חטאת אבל הך רישא מיירי דשני במליקה א"כ בלאו הנך דיוקי דקדייק ואזיל הוה מצי לאקשויי רישא וסיפא במליקה ומציעתא במיצוי דבבא דחטאת העוף אוקימנא רישא דשני במליקה וסיפא בהזאה והך בבא דעולה מיתוקמא דשני במליקה כדפרישית ונראה לפרש דלעולם מיירי הך בבא דעולה דשני במיצוי וגרעא (מנשפך מעט) משום דמיד בשהזה והגיע דם למזבח נתכפרו בעלים מדשמואל דלעיל פ"ב (דף כו:) והרי נתכפרו בפסול ולא מהני מה שמתמצה אח"כ כיון דכבר נתכפרו ומיהו תימה הוא לומר דנתכפרו כשעשה עבודה שלא כדינה דלא דמי לנתנו על הכבש ועל היסוד שהעבודה כמצותה אלא ששינה מקומו ונראה כפי' הקונט' דכמעשה חטאת היינו שלא עשה מיצוי אלא הזאה למ"ד מיצוי (בחטאת) לא מעכב ופסולה משום דלא עשה מיצוי בעולה זו דליכא לפרושי דשני במיצוי שעשה המיצוי למטה דהא קאי ארישא ועוד דהיינו סיפא (עשאה למטה) דקתני עשאה למטה במעשה כולן וה"פ (הקונטרס) לעיל גבי חטאת במעשה עולה ומפרש דשני בהזאה היינו שלא הזה אלא מיצה גרידא ומיהו עדיין מה לו להש"ס לדקדק על בבא זו אלא במיצוי דמשמע שאין יכול להקשות בענין אחר רישא וסיפא במליקה ומציעתא במיצוי בלאו הכי יכול להקשות דבבא דחטאת אוקימנא רישא במליקה וסיפא בהזאה ופלוגתא דר"א ור' יהושע במליקה ונראה שאין הש"ס מתמיה על סיפא דבבא דחטאת במאי דמיירי דשני בהזאה כיון דלא משכחת בה פסול בשינוי דמליקה דמליקה בכל מקום במזבח כשירה וא"ת אי לא שני אלא במיצוי אמאי מועלין בהן למאן דאמר היתר שחיטה שנינו בריש מסכת מעילה (דף ה.) וזה היה לו היתר שחיטה ויצאה מיד מעילה וכן חטאת שעשאה למעלה במעשה כולן ואפילו במעשה חטאת לשם חטאת וקתני סיפא דמועלין בה אמאי הרי היה לה שעת הכושר והיתר מליקה:

והרי

גמ' דשני במאי. אבמעשה עולה לשם חטאת קאי ומיבעי ליה איזה דבר בחטאת עשה במעשה עולה: **אי נימא דשני במליקה.** שהבדיל: **נימא.** הא דקתני פסולה דלא כר"א: ומהדר הש"ס מאי קשיא לך בהאי ודאי פליגי רבנן עליה ולאו מי אוקמה סתמא דפירקין דלעיל דלא כר"א דקתני הבדיל בחטאת פסול: **לא.** כלומר הך אפי' כר"א: **דשני בהזאה.** שלא הזה אלא מיצה שהמיצוי היא עבודת העולה: **ה"נ מסתברא.** דכל שינוי דמתני' בהזאה הוא: **דשני במאי.** איזהו עבודה למעלה עשה: **האמר מר.** גבי חטאת העוף בפירקין דלעיל (דף סג:) מליקה בכל מקום כו' ומדסיפא דאיירי בשינוי למעלה בהזאה איירי רישא נמי דאיירי בשינוי מעשיה בהזאה מיירי: **הא כדאיתא והא כדאיתא.** כל חדא וחדא במה דהוי שינוי לגביה מיירי רישא דמיירי בשינוי מעשיה איכא למימר דבמליקה נמי איירי סיפא דמעשה דמליקה לא הוי שינוי תיתוקם בהזאה: **דשני במאי.** הני מעשה חטאת דקתני במאי שני: **דשני במליקה.** שלא הבדיל: **מדקתני סיפא.** כלומר הא דקתני סיפא כולן מועלין בהן וקאי נמי אעשה במעשה חטאת לשם חטאת: **נימא דלא כרבי יהושע.** דאיהו אמר אין מועלין בהן במתניתין: **אלא במיצוי.** ובהא לא פליג ר' יהושע דטעמא כדרב אדא דאמר אומר היה רבי יהושע עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת נמשכת משם עולה ונעשית חטאת העוף והאי טעמא ליכא למימר אלא כדשני במליקה כדמפרש לה רב אשי לקמן משום דעולה צריכה שני סימנין וחטאת כשירה בסימן אחד מליקת עולת העוף למטה ליתא זה שמולקה למטה ולשם חטאת בסימן ראשון השלים בה כל מעשה החטאת לפיכך יצאתה בה משם עולה ונעשית חטאת והויא חטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת שאין בה מעילה אבל היכא דבמליקה לא שני ומולקה למעלה וכמעשה עולה תו לא נמשכת בשינוי דמיצוי שלא מיצה אלא היזה כדין חטאת למטה למידהי חטאת העוף: **אימר דא"ר יהושע דשני במליקה.** וטעמא כדפרישית: **רישא במליקה.** משום דבעית לאוקומה דלא כר"א ברבי שמעון כדאיתוקמא סתם באידך פירקין והך סיפא פלוגתא דרבי יהושע ע"כ במליקה: **מציעתא במיצוי.** דתיתוקמא כרבי יהושע משום דר"א שמותי הוא: **מתני' וכולן.** אע"פ שנפסלו מליקתן מטהרתן מידי נבלה: **ואין מטמאין בבית הבליעה.** כדין נבלת עוף טהור: **ומועלין בהן.** ואף בחטאת הואיל ונפסלו ואין בהן שעת היתר לכהנים לא יצאו מידי מעילה שבהן: חוץ **מחטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת.** דכשירה היא ויש לה שעת היתר לכהנים ושוב אין בה מעילה אפילו לזר: **רבי אליעזר אומר מועלין בה.** דהא עולה היא ומי הוציאה ממעילתה שעת היתר לכהנים אין לה: **רבי יהושע אומר אין מועלין.** דכיון דשינה שמה ומעשיה ומקומה לשם חטאת נעשית חטאת כדמפרש בגמרא: **ומה חטאת העוף שאין מועלין לשמה.** שהרי נאכלת לכהנים: **שינה את שמה.** ופסלה ולא באה לכלל היתר מועלין בה דהא רבי יהושע גופיה לא פליג עליה: **לדבר שיש בו מעילה.** לשם עולה:

גמרא דְּשַׁנִּי, בְּמַאי. אִילֵימָא, דְּשַׁנִּי בְּמִלִּיקָה. נֵימָא, דְּלָא כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּאָמַר, שָׁמַעְתִּי שֶׁמַּבְדִּילִין בְּחַטַּאת הָעוֹף. וְלָא אוֹקֵימְנָא דְּלָא כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. לָא, דְּשַׁנִּי בְּהַזָּאָה. הָכִי נַמִּי מִסְתַּבְּרָא, מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא, עֲשָׂאָהּ לְמַעְלָה כְּמַעֲשֵׂה פּוֹלֶן פְּסוּלָה, וַאֲפִילּוּ כְּמַעֲשֵׂה חַטָּאת לְשֵׁם חַטָּאת. דְּשַׁנִּי, בְּמַאי. אִילֵימָא דְּשַׁנִּי בְּמִלִּיקָה, הָאָמַר מַר, מְלִיקָה בְּכָל מָקוֹם בַּמִּזְבֵּחַ כְּשֵׁירָה. אֶלָּא לָאו, דְּשַׁנִּי בְּהַזָּאָה. וּמִדְּסֵיפָא בְּהַזָּאָה, רֵישָׁא נַמִּי בְּהַזָּאָה. מִידֵּי אִירְיָא, הָא כְּדְאִיתָא וְהָא כְּדְאִיתָא: עוֹלַת הָעוֹף כו': דְּשַׁנִּי, בְּמַאי. אִילֵימָא, דְּשַׁנִּי בְּמִלִּיקָה. מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא, פּוֹלֶן אֵין מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה וְמוֹעֲלִין בָּהֶן. נֵימָא דְּלָא כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, דְּאִי כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הָאָמַר אֵין מוֹעֲלִין. וְאֶלָּא בְּמִיצּוּי, אֵימָא סֵיפָא, עוֹלַת הָעוֹף שֶׁעֲשָׂאָהּ לְמַטָּה כְּמַעֲשֵׂה חַטָּאת לְשֵׁם חַטָּאת, רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מוֹעֲלִין בָּהּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, אֵין מוֹעֲלִין בָּהּ. דְּשַׁנִּי, בְּמַאי. אִילֵימָא בְּמִיצּוּי, אֵימַר דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, דְּשַׁנִּי בְּמִלִּיקָה. בְּמִיצּוּי, מִי אָמַר. וְאֶלָּא בְּמִלִּיקָה, רֵישָׁא וְסֵיפָא בְּמִלִּיקָה, וּמְצִיעָתָא בְּמִיצּוּי. אִין, רֵישָׁא וְסֵיפָא בְּמִלִּיקָה, וּמְצִיעָתָא בְּמִיצּוּי: **משנה** וְכוּלָּן, אֵין מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה וּמוֹעֲלִין בָּהֶן, חוּץ מֵחַטַּאת הָעוֹף שֶׁעֲשָׂאָהּ לְמַטָּה, כְּמַעֲשֵׂה חַטָּאת לְשֵׁם חַטָּאת. עוֹלַת הָעוֹף שֶׁעֲשָׂאָהּ לְמַטָּה, כְּמַעֲשֵׂה חַטָּאת, לְשֵׁם חַטָּאת, רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מוֹעֲלִים בָּהּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, אֵין מוֹעֲלִים בָּהּ. אָמַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר, וּמָה אִם חַטָּאת, שֶׁאֵין מוֹעֲלִים בָּהּ לִשְׁמָהּ, כְּשֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ מוֹעֲלִים בָּהּ לִשְׁמָהּ. עוֹלָה שֶׁמּוֹעֲלִים בָּהּ לִשְׁמָהּ, כְּשֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ, אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּמָּעֲלוּ בָּהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא, אִם אָמַרְתָּ בַּחַטָּאת שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְשֵׁם עוֹלָה, שֶׁכֵּן שִׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מְעִילָה. תֹּאמַר בָּעוֹלָה שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְשֵׁם חַטָּאת, שֶׁכֵּן שִׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ מְעִילָה.

אמר

ששחטן

ששחטן בדרום. לשם שלמים יוכיחו ששינה שמם ומעשיהם: **לדבר שאין בו מעילה.** שקדשים קלים אין בהם מעילה אלא באימורין: **ומועלין בהן.** מפני שנפסלו בשחיטת דרום ולא הביאתן זריקתן לכלל שעת היתר להרציאן מידי מעילה: **איסור.** אימוריהן יש בהן מעילה. חטאת העוף כולו היתר: **גמ' אשם ששחטו בצפון כו' ומועלין בו.** לפני זריקה דלאחר זריקה ליכא מעילה שהרי נאכל לכהנים דשלא לשמו לא פסיל ביה: **ואף אתה אל תתמה על העולה.** עולת העוף קאמר שנחלקו בה דאילו בעולת בהמה ששינה בה לשם חטאת לא פליג דהא שינה שמה לדבר שיש בו מעילה באימורין: **שינוי בעלים.** כשינוי מעשה חשיב לה: **נחית רבי אליעזר.** הבין את דברי רבי יהושע שטעמו משום דקסבר נמשכה משם עולה ונעשית חטאת והאי טעם ליכא למימר בשום שינוי שם קרבן אחר אלא בעולת העוף לבדה ובשנישתנית לשם חטאת ומעשיו כדמפרש רב אשי לקמן מפני שחטאת העוף כשירה בסימן א' וכשמלק עולת העוף למטה לשם חטאת ומליקת סימן אחד בעולה לאו כלום היא ובחטאת הוי גמר עבודה מקודם שחל עליה שם פסול עולה משום עשיית מטה חל עליה שם חטאת העוף כשירה ונמשכת ונעשית חטאת העוף: **תימשך ותיהוי עולת העוף.** ותהא כשירה דקס"ד דקאמר רב אדא לר' יהושע דחטאת נמי כשירה הויא: **וכי תימא.** לר' יהושע הכי נמי ומתניתין דקתני פסולה דלא כר' יהושע: **והאמר ר' יוחנן כך היא הצעה** של משנתינו: **מאי לאו כך היא ותו לא.** כדגרסינן לה דלא פליג ר' יהושע אלא בעולה שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת: **לא.** הכי קאמר כך היא הצעתה של כולה משנה דכי היכי דפליג בעולה פליג בחטאת: **רב אשי אמר.** לעולם לא פליג ולא תיקשה דבשלמא עולת העוף שעשאה למטה כיון דחטאת הכשירה בסימן אחד וגמר עבודתה ממהר להשלים קודם שיחול על זו שם עולה פסולה וזו היא הכשירה בשני סימנין ולפיכך סימן ראשון אינו פוסל בה משום עשיית מטה ועולת העוף למטה ליתא ויש כאן שינוי מעשה עולה והיכר מעשה חטאת מכיון שמלק בה סימן א' ועדיין לא חל עליה שם פסול עולה חל עליה שם חטאת כשירה הילכך נמשכה ויוצאה משם עולה ונעשית חטאת: **אלא חטאת.** עשאה למעלה כמעשה עולה בשני סימנין ולשם עולה: **כיון דאמר מר מליקה בכל מקום במזבח כשירה.** משום מליקת מעלה אין כאן שינוי להפקיע ממנה שם חטאת ואין כאן שינוי השם וכיון דחטאת גמר עבודתה סימן אחד מקודם שיגמור מעשה עולה חל עליה שם חטאת שנמלקה כולה בשלא לשמה ונפסלה משום שלא לשמה וכי הדר מלק אידך סימן להביאה לכלל מעשה עולה היכי מימשכא והויא עולה: **נמשכת ונעשית חטאת.** קסלקא דעתך ואפילו למיסק ליה לשם חובת חטאת קאמר: חטאת

1 **וחרי** קדשי קדשים ששחטן בדרום כו'. משמע דמן התורה מועלים דק"ו דאורייתא
2 הוא ותימה דלא מקשה מהכא לרבה דאמר בריש מעילה קדשי קדשים
3 ששחטן בדרום אין מועלין בהן מן התורה ומאי איצטריך ליה לאקשויי התם חדא מגו
4 חדא וי"ל דלרבה מעילה דר' אליעזר דהכא נמי מדרבנן דעולה שעשאה למטה
5 כשחיטת דרום היא וק"ו דקאמר ר' אליעזר
6 היינו שיש להם לבית דין לתקן מעילה:
7 **לדבר** שיש בו איסור והיתר. וא"ת חטאת העוף
8 ששינה את שמה לשם חטאת העוף
9 דיולדת תוכיח ששינה את שמה לדבר שאין בו
10 מעילה ומועלין בה והא פסולה היא כדאמר בפ"ק
11 (דף ט:) לשם חטאת יולדת לשם חטאת נזיר
12 פסולה הני עולות נינהו ומיהו למאי דמסקינן
13 בגמרא דנחית רבי אליעזר לטעמיה דרבי יהושע
14 משום דנמשכת ונעשית חטאת העוף ניחא ועוד
15 י"ל דר' יהושע הוה מצי לאהדורי זאת תורת
16 החטאת תורה אחת לכל החטאות כדקאמר ר"ש
17 בפ"ק דמנחו' (דף ג:) וא"כ אין מועלין בה דהא
18 כשירה הויא:
19 **א"ר** אליעזר אשם ששחטו בצפון לשם שלמים
20 יוכיח דמועלין. תימה לי אימת מועלין אי
21 לאחר זריקה ליכא מעילה דהא מותר באכילה
22 ואי לפני זריקה כפרש"י עולת העוף נמי לפני
23 הזאה ומיצוי מודה ר' יהושע דמועלין דאכתי לא
24 נמשכה להיות כחטאת העוף וצ"ל דר"א לטעמיה
25 דאמר אשם שלא לשמו פסול כחטאת ומיירי
26 לאחר זריקה. ברו"ך. תימה לי לימא ליה שכן
27 שינה את שמו לדבר האסור ולדבר המותר
28 כדקאמר במתני' וכי פריך בסמוך לימא ליה שינוי
29 בעלים לימא ליה הא דפריך במתני'. ברו"ך:
30 **בשינוי** בעלים. ה"נ הוה מצי למימר אשם
31 מצורע שקבל דמו בדרום בכלי לשם
32 שלמים יוכיח שהרי שינה שמו ושינה מקומו
33 ושינה מעשיו דצריך קבלה ביד כדאמר בריש
34 איזהו מקומן (לעיל דף מז:) שני כהנים מקבלין את
35 דמו אחד ביד ואחד בכלי:
36 **חטאת** העוף שעשאה למעלה כו'. משאר
37 קדשי קדשים ששחטן בדרום לשם
38 קדשים קלים לא פריך שימשכו אלא מקינים
39 דאמרי' (יומא דף מא.) אין הקינים מתפרשות
40 אלא או בלקיחת בעלים או בעשיית כהן הילכך
41 תיהני נמי הכא שתימשך:
42 **ועולת** העוף למטה ליתא. מתוך דברי רב אשי
43 משמע דאי היתה למטה אע"פ דהאי
44 בסימן אחד והאי בשני סימנין לא היתה נמשכת
45 ונעשית חטאת העוף ותימה א"כ גבי חטאת העוף
46 כיון דאמר מר מליקה בכל מקום במזבח בשירה
47 למה ליה למימר מכי מלק בה סימן אחד מיפסלא
48 בה האמר כיון דאין בה שינוי מקום אינה יכולה
49 להימשך ועוד קשה דמשמע אם היתה נפסלת
50 למעלה היתה נמשכת לעולה שהרי המקום גורם
51 לה להמשך אם כן גבי עולה למה ליה טעמא
52 דהאי בסימן אחד והאי בשני סימנין היתה נמשכת
53 מחמת המקום ונעשית חטאת העוף ומפרש ה"ר
54 חיים דכלל זה יהא בידך דלעולם אין הקרבן
55 נמשך ליעשות קרבן אחר אלא מחמת שני טעמים
56 שממשיכין אותו לפי שהיו פסולין בראשון
57 ובשרים בשני הילכך גבי עולה צריכין שני טעמים
58 דפסולה למטה וגם הכשרה בשני סימנין וכן
59 חטאת העוף שעשאה למעלה אם היתה למעלה
60 פסולה היתה נמשכת מכח שני טעמים ואם תאמר
61 עולת העוף שעשאה למעלה כמעשה חטאת
62 תימשך ותיהוי חטאת דהא יש כאן שתי פסולות

1 אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלִיעֶזֶר, וַהֲרֵי קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשְּׁחָטָן
2 בַּדָּרוֹם, וּשְׁחָטָן לְשֵׁם קָדָשִׁים קַלִּים, יוֹכִיחוּ. שֶׁכֵּן
3 שִׁינָּה אֶת שְׁמָם לְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ מְעִילָה, וּמוֹעֲלִין
4 בָּהֶן. אַף אַתָּה אַל תִּתְמַהּ עַל הָעוֹלָה, אַף עַל
5 פִּי שֶׁשִּׁינָּה שְׁמָהּ לְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ מְעִילָה, שֶׁיִּמָּעֲלוּ
6 בָּהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּקָדְשֵׁי
7 קָדָשִׁים שֶׁשְּׁחָטָן בַּדָּרוֹם, וּשְׁחָטָן לְשֵׁם קָדָשִׁים קַלִּים,
8 שֶׁכֵּן שִׁינָּה אֶת שְׁמָם לְדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אִיסּוּר וְהֶיתֵּר,
9 תֹּאמַר בָּעוֹלָה שֶׁשִּׁינָּה אֶת שְׁמָהּ לְדָבָר שֶׁכּוּלּוֹ הֶיתֵּר:
10 **גמ'** תַּנְיָא, אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלִיעֶזֶר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ,
11 אָשָׁם שֶׁשְּׁחָטוֹ בַּצָּפוֹן לְשֵׁם שְׁלָמִים, יוֹכִיחַ, שֶׁשִּׁינָּה
12 אֶת שְׁמוֹ וּמוֹעֲלִין בּוֹ. וְאַף אַתָּה אַל תִּתְמַהּ עַל
13 הָעוֹלָה, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁשִּׁינָּה אֶת שְׁמָהּ, שֶׁיִּמָּעֲלוּ
14 בָּהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא, אִם אָמַרְתָּ בָּאָשָׁם,
15 שֶׁאֵם שִׁינָּה אֶת שְׁמוֹ, לֹא שִׁינָּה אֶת מְקוֹמוֹ. תֹּאמַר
16 בָּעוֹלָה, שֶׁשִּׁינָּה אֶת שְׁמָהּ, וְשִׁינָּה אֶת מְקוֹמָהּ. אָמַר
17 לוֹ רַבִּי אֶלִיעֶזֶר, אָשָׁם שֶׁשְּׁחָטוֹ בַּדָּרוֹם, לְשֵׁם שְׁלָמִים,
18 יוֹכִיחַ. שֶׁשִּׁינָּה אֶת שְׁמוֹ, וְשִׁינָּה אֶת מְקוֹמוֹ, וּמוֹעֲלִין
19 בּוֹ. אַף אַתָּה אַל תִּתְמַהּ עַל הָעוֹלָה, שֶׁאַף עַל
20 פִּי שֶׁשִּׁינָּה אֶת שְׁמָהּ, וְשִׁינָּה אֶת מְקוֹמָהּ, מוֹעֲלִין
21 בָּהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא, אִם אָמַרְתָּ בָּאָשָׁם,
22 שֶׁשִּׁינָּה אֶת שְׁמוֹ וְשִׁינָּה אֶת מְקוֹמוֹ, וְלֹא שִׁינָּה
23 אֶת מַעֲשָׂיו. תֹּאמַר בָּעוֹלָה, שֶׁשִּׁינָּה אֶת שְׁמָהּ וְאֶת
24 מַעֲשֶׂיהָ, וְשִׁינָּה אֶת מְקוֹמָהּ. אָמַר רָבָא, וְנֵימָא לֵיהּ,
25 אָשָׁם שֶׁשְּׁחָטוֹ בַּדָּרוֹם לְשֵׁם שְׁלָמִים, בְּשִׁינּוּי בְּעָלִים,
26 שֶׁשִּׁינָּה אֶת שְׁמוֹ וְשִׁינָּה אֶת מְקוֹמוֹ וְשִׁינָּה אֶת
27 מַעֲשָׂיו. מִדְּלָא קָאָמַר לֵיהּ הָכִי, שְׁמַע מִינָּהּ, נְחִית
28 רַבִּי אֶלִיעֶזֶר לְטַעְמֵיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. דְּאָמַר רַב אַדָּא
29 בַּר אַהֲבָה, אוֹמֵר הָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, עוֹלַת הָעוֹף
30 שֶׁעֲשָׂאָהּ לְמַטָּה, כְּמַעֲשֵׂה חַטָּאת לְשֵׁם חַטָּאת, כֵּיוָן
31 שֶׁמָּלַק בָּהּ סִימָן אֶחָד, נִמְשֶׁכֶת וְנַעֲשֵׂית חַטָּאת
32 הָעוֹף. אִי הָכִי, חַטַּאת הָעוֹף נַמִּי, שֶׁעֲשָׂאָהּ לְמַעְלָה
33 כְּמַעֲשֵׂה עוֹלָה, מִכִּי מָלִיק בָּהּ סִימָן אֶחָד, תִּימָּשֵׁךְ
34 וְתֶהֱוֵי עוֹלַת הָעוֹף. וְכִי תֵּימָא, הָכִי נַמִּי. וְהָאָמַר רַבִּי
35 יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי בַּנָּאָה, כָּךְ הִיא הֶצֵּעָה שֶׁל מִשְׁנָה.
36 מַאי לָאו, כָּךְ הִיא הֶצֵּעָה, וְתוּ לֹא. לֹא, כָּךְ הֶצֵּעָה
37 שֶׁל כּוּלָּהּ מִשְׁנָה. רַב אַשִׁי אָמַר, בִּשְׁלָמָא עוֹלַת
38 הָעוֹף שֶׁעֲשָׂאָהּ לְמַטָּה, כְּמַעֲשֵׂה חַטָּאת לְשֵׁם חַטָּאת,
39 כֵּיוָן דְּהָא הֲכְשֵׁירָהּ בְּסִימָן אֶחָד, וְהָא הֲכְשֵׁירָהּ בִּשְׁנֵי
40 סִימָנִין, וְעוֹלַת הָעוֹף לְמַטָּה לֵיתָא, כֵּיוָן דְּמָלַק בָּהּ סִימָן אֶחָד, נִמְשֶׁכֶת וְנַעֲשֵׂית חַטָּאת
41 הָעוֹף. אֶלָּא, חַטַּאת הָעוֹף, כֵּיוָן דְּאָמַר מַר, מְלִיקָה בְּכָל מָקוֹם כְּשֵׁרָה, מִכִּי מָלַק בָּהּ
42 סִימָן אֶחָד, אִיפְּסְלָא. כִּי הָדַר מָלִיק בְּאִידָּךְ סִימָן, הֵיכִי מִמַּשְׁכָה וְהָוְיָא עוֹלַת הָעוֹף.
43 גּוּפָא, אָמַר רַב אָדָּא בַּר אַהֲבָה, אוֹמֵר הָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, עוֹלַת הָעוֹף שֶׁעֲשָׂאָהּ לְמַטָּה,
44 כְּמַעֲשֵׂה חַטָּאת לְשֵׁם חַטָּאת, כֵּיוָן שֶׁמָּלַק בָּהּ סִימָן אֶחָד, נִמְשֶׁכֶת וְנַעֲשֵׂית חַטָּאת הָעוֹף.

63 לעולה והכשירן לחטאת שהרי לא הבדיל והזה וי"ל שהמליקה מושכתו ובסימן ראשון ליכא פסול של עולה דנימא שתימשך ותיהוי חטאת והזאה מילתא אחריתי היא:

בתרי גברי מי אמר. תימה היכי ס"ד מעיקרא שתימשך עולת לאה ותיעשה חטאת רחל ושמא ס"ד בשהתנה אם תיפסל לגבי דידה שיועיל לחבירתה אם יוכל ומסיק בתרי גברי מי אמר דלא מיירי כלל בהתנו ומיהו לא משמע לישנא הכי ונראה דמיירי בשחייבין כל אחת חטאת ועולה ונתנו קן אחד לבהן לעשות ממנו חטאת לזו ועולה לזו והוברר איזו לחטאת ואיזו לעולה והכי פריך דנהי דהקרבת עולה למטה תימשך ותהיה חטאת ותפטר מן החטאת שהיא עצמה חייבת ומשני בתרי גברי מי אמר דהיינו תרי גברי דכשנתנו שתיהן לבהן חטאת לרחל ועולה ללאה והבהן טעה להקריב עולת לאה למטה במעשה חטאת לשם חטאת שהיה סבור שהיא חטאת רחל איך תפטר לאה מחטאת שהיא חייבת משום דנמשכת עולתה ונעשית חטאת הרי לשם רחל עשאה ויש כאן שינוי בעלים וא"ת אמאי לא פריך מרישא דתנן במס' קינים (פ"ג מ"א) אחת לזו ואחת לזו שתים לזו ושתים לזו [ג' לזו] וג' לזו מחצה כשר ומחצה פסול חציו למעלה וחציו למטה את שלמעלה מחצה כשר ומחצה פסול ואת שלמטה מחצה כשר ומחצה פסול פי' כל קן וקן עומד בפני עצמו ולא שעשה מכל אחת חציו למעלה וחציו למטה אלא שלשה קינים שלימים עשה למעלה וג' שלימים עשה למטה והשתא מאותן שלימים שלמעלה אין כשר אלא העולות ומאותן שלמטה החטאות ואי בהנך דלמטה שתים מהן של אשה אחת לא מיפסלי מינייהו אלא פרידה א' דהא מיחייבא ג' חטאות וממשכה עולה ונעשה חטאת ואמאי תני דשלמטה מחצה כשר ומחצה פסול וי"ל דקתני הכי משום דאימר שלשתן של אשה אחת ואגב גררא יפרש סיפא דהך בבא אחת לזו שתים לזו שלש לזו עשר לזו מאה לזו עשה כולן למעלה כו' עד חציה למעלה וחציו למטה המרובה כשר פירוש אותן ארבע נשים של אחת ושל שתים ושל שלש ושל עשר לא יצאו כלל ידי חובתן דאינן יודעות אם כל קיניהן למעלה דמתיין חטאות או כל קיניהן למטה דמתיין עולה אבל אותן של מאה אמרינן (קינים פ"ג) יש מהן מ"ב למעלה ומ"ב למטה דבין כולהו קט"ז קינים וכשעשה נ"ח למעלה ונ"ח למטה דל מינייהו ט"ז דמספקא להו בהך נשי פש להו מ"ב ומתכשרי להו לכל הפחות מ"ב חטאות ומ"ב עולות:

חטאת ועולה. לא הוה צריך למיתני אלא סתומה ומפורשת דבחטאת ועולה אין מרויח כלום:

נתנתן

תָּא שְׁמַע, חַטָּאת לָזוֹ וְעוֹלָה לָזוֹ, עָשָׂה שְׁתֵּיהֶן לְמַעְלָה, מֻחְצָה כָּשֵׁר וּמֻחְצָה פָּסוּל. שְׁתֵּיהֶן לְמַטָּה, מֻחְצָה כָּשֵׁר וּמֻחְצָה פָּסוּל. אַחַת לְמַעְלָה וְאַחַת לְמַטָּה, שְׁתֵּיהֶן פְּסוּלוֹת. שֶׁאֲנִי אוֹמֵר, חַטָּאת קְרֵבָה לְמַעְלָה, וְעוֹלָה קְרֵבָה לְמַטָּה. נְהִי נַמִּי דְּעוֹלָה קְרֵבָה לְמַטָּה, תֵּימְשׁוֹךְ וְתֶהֱוֵי חַטַּאת הָעוֹף. אֵימוֹר דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, בְּחַד גַּבְרָא. בִּתְרֵי גַּבְרֵי, מִי אָמַר. תָּא שְׁמַע, חַטָּאת וְעוֹלָה, וְסִתּוּמָה, וּמְפוֹרֶשֶׁת, עָשָׂה כּוּלָּן לְמַעְלָה, מֻחְצָה כָּשֵׁר, וּמֻחְצָה פָּסוּל. כּוּלָּן לְמַטָּה, מֻחְצָה כָּשֵׁר, וּמֻחְצָה פָּסוּל. חֶצְיָין לְמַעְלָה וְחֶצְיָין לְמַטָּה, אֵינָהּ כְּשֵׁרָה, אֶלָּא סְתוּמָה וּמִתְחַלֶּקֶת בֵּינֵיהֶן. וְאִילּוּ מְפוֹרָשִׁין, לֹא. וְאַמַּאי. נְהִי נַמִּי דְּעוֹלָה קְרֵבָה לְמַטָּה, תֵּימְשׁוֹךְ וְתֶהֱוֵי חַטַּאת הָעוֹף. וְכִי תֵּימָא, הָא דְּלֹא כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וּמִי מָצֵית אָמְרַת הָכִי. תָּא שְׁמַע, הָאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה הֲרֵי עָלַי קֵן, אִם אֵלֵד זָכָר. יָלְדָה זָכָר, מְבִיאָה שְׁתֵּי קִינִּים, אַחַת לְנִדְרָהּ, וְאַחַת לְחוֹבָתָהּ. נִתְעַנְתֵּן לַכֹּהֵן, הַכֹּהֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹתָן שָׁלֹשׁ לְמַעְלָה, וְאַחַת לְמַטָּה. לֹא עָשָׂה כֵּן, אֶלָּא עָשָׂה שְׁתַּיִם לְמַעְלָה וּשְׁתַּיִם לְמַטָּה, וְלֹא נִמְלַךְ, צְרִיכָה שֶׁתָּבִיא עוֹד פְּרִידָה אַחַת, וְתַקְרִיבֵנָּה לְמַעְלָה מִמִּין אֶחָד וּמִשְּׁתֵּי מִינִין, תָּבִיא שְׁתַּיִם. פְּרָשָׁה נְדָרָהּ, [צְרִיכָה] לְהָבִיא עוֹד שָׁלֹשׁ פְּרִידִין, מִמִּין אֶחָד. וּמִשְּׁנֵי מִינִין, תָּבִיא אַרְבָּעָה. קָבְעָה נְדָרָהּ,

צריכה

חטאת לזו **ועולה** לזו. משנה היא במס' קינין (פ"ג מ"ג) ולקמן אמרינן סתם קינין רבי יהושע היא: **חטאת** לזו **כו'**. רחל שהיתה צריכה חטאת ללידתה ועולתה כבר קרבה ולאה היתה צריכה עולה שכבר קרבה חטאתה ולקחו קן בעירוב וקבעו פרידה אחת לחטאת רחל ופרידה אחת לעולת לאה ונתנום לבהן: **עשה שתיהן למעלה**. לשם עולה: **מחצה בשירה ומחצה פסולה**. עולה בשירה וחטאת פסולה: **תימשך כו'**. ותצא ידי חובתה ממה נפשך אם חטאתה קרבה למטה הרי טוב ואם לאו הרי עולת חברתה קרבה למטה ונעשית חטאת וחברתה אינה צריכה לה: **בתרי גברי מי אמר**. היאך קרבנה של זו יעלה לזו שאין לה חלק בו: **חטאת** ועולה **סתומה ומפורשת** עשה כולן למעלה מחצה כשר ומחצה פסול כולן למטה מחצה כשר ומחצה פסול חציין למעלה וחציין למטה אין כשר אלא סתומה ומתחלקת ביניהן. ה"ג לה במסכת קינין (שם מ"ד) שתי נשים שלקחו ג' קינין בעירוב זו צריכה עולה וקן שלם א' חטאת וא' עולה דהיינו שתי עולות וחטאת וזו צריכה שתי חטאות ועולה ופירשו אחד מן הקינים פרידה עולה לזו ופרידה חטאת לזו ואחד מן הקינין הניחו סתומה לא פירשו איזה פרידה חטאת ואיזה פרידה עולה והג' פירשו פרידה זו עולה ופרידה זו חטאת אבל שמות בעלים לא נתפרשו הרי חטאת לזו ועולה לזו וקן סתומה וקן מפורשת צריך להקריב ב' הקינים הללו סתם על שתיהן העולות למעלה וחטאות למטה והחטאת לזו והעולה לזו צריך להקריב לשם בעלים ונתנום לבהן: **עשה כולן למעלה**. כסבור כולן עולות: **מחצה כשר ומחצה פסול**. כל החטאות פסולות וצריכות להביא כל חטאות שעליהן: **כולן למטה**. כסבור כולן חטאות: **מחצה כשר ומחצה פסול**. כל העולות פסולות וצריכות להביא כל עולות שעליהן: **חציין למעלה כו'**. אין כשר בכולן אלא קן סתומה דהי מינייהו דעבד עולה והי מינייהו דעבד חטאת בשירה דקינין שלא נתפרשו בלקיחת בעלים לא מתפרשות שוב אלא בעשיית כהן כגון דפשיטא ליה דכל קן וקן היה בפני עצמו ומכל קן אחד עשה אחד למעלה ואחד למטה והיא מתחלקת ביניהם הואיל ובעירוב לקחום האחת יוצאה בה ידי חטאת והאחת יצתה בה ידי עולה ויקחו קן אחד עוד ביניהן ויקריבו בתנאי אם עולה ראשונה לרחל וחטאת ללאה תהא בקן שניה זו עולה ללאה וחטאת לרחל ואם חילוף חילוף ואילו מפורשות לא אית בה בשירה אפילו פרידה: **ואמאי**. בשלמא חטאת ועולה שהיו מפורשים לשם בעלים לא קשיא לן דהוו להו תרי גברי אלא קן מפורשת שלא היתה מפורשת לשם בעלים אלא איזו פרידה חטאת ואיזה עולה בין שתיהן היה בעירוב אמאי פסולה אותה פרידה שנעשית למטה במעשה חטאת לשם חטאת נהי נמי דעולה הואי הואיל וקרבה למטה תימשך ותיהוי חטאת ולא יהו צריכות להביא בעירוב אלא עולה אחת ויאמרו אם עולת קן הסתומה לרחל תהא זו ללאה ואם היא ללאה תהא זו לרחל: **וכי תימא הא דלא כרבי יהושע ומי מצית אמרת הכי**. דקינין לאו רבי יהושע היא: **תא שמע**. דקינין רבי יהושע דתנן בסיפא דמסכת קינין האשה שאמרה כו' וקתני סיפא אמר רבי יהושע זהו שאמרו כו' אלמא סתמא דקינין רבי יהושע: **חרי עלי קן כו' ואחת לחובתה**. לידתה: **שלש למעלן ואחת למטן**. דנדרה שתיהן עולות וחובתה אחת לעולה ואחת לחטאת: **עשה שתים למעלה ושתים למטה**. כסבור שתי הקינין חובה עליה שמא יולדת בזוב היתה הוזקקה לקן לידה וקן זיבה: **ולא נמלך**. בה לדעת על מה הביאתן: **צריכה שתביא עוד פרידה אחת ותקריבנו למעלה ממין אחד ומשתי מינין תביא שתים**. כלומר אם הראשונה מין אחד היו שני הקינין תורין או שניהן בני יונה תביא עוד פרידה אחת מאותו המין לעולה ויצתה ידי הכל שמקן שהקריב הכהן ראשון יצתה ידי לידתה שהרי לשם חובה קרב והשני נשאר לנדרה ונפסל גוזל אחד מהן בעשיית מטה והרי זה יהיה תחתיו ואם הראשונה משני מינין היו קן תורים וקן בני יונה תביא שתים תור ובני יונה ויקריב שניהן למעלה משום דמספקא לן איזה קן משנים הראשונים קרב אחרון והוי לנדרה ונפסל ממנו גוזל אחד וצריכה להשלימו מאותו המין דתנן במסכת קינין (פ"ב מ"ה) אין מביאין תור כנגד בן יונה ולא בן יונה כנגד תור: **פרשה נדרה**. כשנדרה הרי עלי קן פירשה את המין שתביא ואינה יודעת מה פירשה אם תורים אם בני יונה והיא נתנה שני קינין לכהן כדאמרינן ועשה אחת למעלה ואחת למטה צריכה להביא עוד ג' פרידין למעלה ממין אחד ומשני מינין תביא ארבע דכיון שפירשה ואינה יודעת מה פירשה מתחילתה הוזקקה להביא ג' קינין שנים לנדרה אחד מן התורים ואחד מן בני יונה דהא לא ידעה מה נדרה והשלישי לחובתה מאיזה מין שתרצה והיא הביאה שנים וקרב הראשון לחובתה ונשאר השני לנדרה ונפסל הימנו גוזל אחד הילכך אם ממין אחד היו הראשונים צריכה שתביא אחד מאותו המין להשלים הנפסל וקן שלם ממין אחר משום דלא ידעה מה פירשה ואם שני מינין היו צריכה שתביא ד' ובולן עולות משום דמספקא לן איזה מין קרב אחרון שצריכה להשלים מאותו המין גוזל הנפסל ולהביא קן שלם ממין אחר שהרי אינה יודעת אם צריכה תור ושני בני יונה או בן יונה ושתי תורין לפיכך תביא שתי תורין ושני בני יונה ותאמר אחד מאילו שממין הנפסל יהיה תחתיו והשני יהא נדבה וקן השני יהא ספק פירושה: **קבעה נדרה**. להביאה עם חובתה שאמרה הרי עלי קן להביאו עם חובתי ופירשתו ואינה יודעת מה פירשה כדאמרן והביאה שתי קינין ונתנתן לבהן ועשה כמו שאמרנו: **צריכה שתביא עוד חמש פרידין למעלה ממין אחד ומשני מינים תביא שש**. [דכיון] דקבעה נדרה עם חובתה הוקבע עליה קרבן גדול שלש עולות יחד אם היתה יודעת מה פירשה וזו שלא ידעה מה פירשה

הוזקקה

הוזקקה להביא חמש עולות יחד מתחילתה אחת לחובתה וד' לנדרה וכשהביאה שני קינין אחת לנדרה ואחת לחובתה וממין אחד לא עשתה כלום לנדרה שמא אינו ממין שנדרה ובהשלמת קן שני ממין אחד לא סגי לה שהרי קובעתו לבא עם מין חובתה וא"ת תביא קן ממין אחד ופרידה ממין שהביאה שני קינין הראשונים שקרב ממנו עולות חובתה דממ"נ אם תורין נדרה הרי הביאה תורין עם מין שהביאה לחובתה ואם בני יונה נדרה הרי הביאה ב' בני יונה עם מין שקרב ממנו חובתה אם לא נפסל גוזל אחד מן הראשונים ה"נ אבל עבשיו שנפסל אחד מהם אין חבירו עולה לה כלום דג' עולות הוקבעו עליה יחד הילכך אם ב' קינים הראשונים מין אחד היו צריכה שתביא עוד ה' עולות ג' מאותו המין וב' ממין אחר ד' לספק פירושה ואחד לקביעותה שקבעה להביא עולת חובתה עם נדרה וחובתה כבר קרבה ויצאה ידיה אלא שצריכה להביא מאותו המין עם נדרה מפני קביעותה: **ואם משני מינין היו תביא שש.** שאינה יודעת איזה מין קרב תחילה לחובתה שתביא מאותו המין עם ד' של ספק פירושה לקביעותה הילכך תביא שש שתי תורין ושני בני יונה לספק פירושה ותור ובני יונה לקביעותה והעוף היתר יהא נדבה: **נתנתן לכהן ואין ידוע מה נתנה.** אם תורים אם בני יונה ואם קן אחד מזה וקן אחד מזה ואין ידוע מה עשה אם כולן למעלה או כולן למטה או חציין למעלה וחציין למטה נמצאת שלא יצאת אפי' (ימי לידתה) שמא כולן למעלה ואין כאן חטאת או שמא כולן למטה ואין כאן עולה: **צריכה שתביא עוד ד' פרידין לנדרה.** לספק פירושה ומשני מינין וב' לעולת חובתה תור ובן יונה שמא הראשונים כולן למטה נעשו ואינה יודעת מאיזה מין והכל הולך אחר החטאת [וצריכה] להביא עולה מאותו מין או שמא הראשונים חציין למעלה וחציין למטה ובקן שקרב ראשון יצאתה ידי חובתה והיא קבעה להביא עולה מאותו המין עם נדרה ואינה יודעת איזה מין היה הילכך תביא עם ספק פירושה תור ובן יונה וממה נפשך אם קן שקרב ראשון תורין היו וקרב מהן עולה למעלה והיא לחובתה הרי היא מביאה עבשיו תור עם נדרה משום קביעותה ואם מבני יונה היה והוקבע עליה להביא בן יונה עם נדרה הרי מביאתו ואם כולן למטה נעשו וצריכה להביא עולתה מאותו המין הרי משתים שהיא מביאה עבשיו לחובתה יעלה לה אחד מהן והשני נדבה: **וחטאת אחת.** תביא מאיזה מין שתרצה משום שמא הראשונים כולן למעלה נעשו והרי לו זוג ממינו לעולה מב' שהביאה חובתה מב' מינין ואע"פ שכבר קרבה עולת חובתה אין צריכה לדקדק להביא חטאת מאותו מין הראשון לרבנן דפליגי עליה דבן עזאי דקסברי הכל הולך אחר חטאת הילכך הואיל ועל כרחה היא מביאה עכשו ב' עולות תזווג לו אותה שממינו ודייה דהכי תנן פלוגתייהו במסכת קינים (פ"ב מ"ה) שהאשה שהביאה עולתה תור וחטאתה בן יונה תכפול ותביא עולתה בן יונה דהכל הולך אחר חטאת בן עזאי אומר הכל הולך אחר הראשון: **בן עזאי אומר ב' חטאות.** בן עזאי לטעמיה דאמר הכל הולך אחר הראשון וכיון דאיכא לספוקא שמא הראשונים למעלה נעשו וכבר יצאת ידי עולה צריכה להביא חטאתה מאותו המין והרי אינה יודעת מאיזה מין היה לפיכך תביא שתי חטאות מב' מינין וחטאות הללו אינן נאכלות שהרי על הספק באו ואין מליקתן מליקה להתירן באכילה שמא כבר קרבה חטאתה בראשונות: **א"ר יהושע זהו שאמרו כשהוא חי קולו אחד כשהוא מת** קולו ז'. התם מפרש לה ובאיל קמיירי דכשהוא חי אין לו אלא קול אחד וכשהוא מת קולו שבעה כיצד קולו שבעה ב' קרניו ב' חצוצרות ב' שוקיו ב' חלילין עורו לתוף מעיים לנבלים בני מעיו לכינורות וה"נ כשנדרה תחלה ואינה יודעת מה פירשה לא צריכה אלא ד' פרידין וב' לחובתה אחת לעולה ואחת לחטאת ועבשיו שהביאה כבר ד' פרידין צריכה להביא ד' לנדרה וד' לחובתה מדאיירי ר' יהושע בהא ש"מ קינין ר' יהושע אמרה וקתני לעיל גבי קן סתומה ומפורשת דאין כשר אלא סתומה ואי אמרת נמשכה ונעשית חטאת העוף תמשך ותהוי חטאת העוף: **אימר דאר"י לאפוקה מידי מעילה למיסק ליה לשם חובה מי אמר.** שתהא עולה נעשית חטאת בשביל ששינה בה: **מתני' כל הפסולין.** בגמ' פליגי כל לאיתויי מאי: **ואינן מטמאין.** שמליקתן מטהרתן לפי שנפסל בקדש ואהני מליקתן שאם עלו לא ירדו הילכך נמי לא הוו נבילה: ה"ג **שחט חולין בפנים וקדשים בחוץ אינן מטמאין בבית הבליעה.** אף על גב דבפנים אין שחיטה לעוף וכן בעוף קדשים אין שחיטה בכל מקום אין מטמאין כדיליף בברייתא בגמרא ושחט קדשים בפנים דלא קתני אמרינן בגמ' דאתיא בזה הכלל: **מלק בסכין.** ומליקה לא הויא דבעצמו של כהן בעינן ושחיטה לא הויא כדאמרינן בהכל שוחטין (חולין דף כ:) מפני שהוא מחליד מפני שהוא דורס: **מלק חולין בפנים וקדשים בחוץ.** דלא שייכא מליקה בחולין לא בפנים ולא בחוץ והוא הדין לחולין בחוץ ובגמרא אמרינן דאתיא בזה הכלל:

תורין

צְרִיכָה שֶׁתָּבִיא עוֹד חָמֵשׁ פְּרִידִין לְמַעְלָה, מִמִּין אֶחָד. וּמִשְּׁנֵי מִינִין, תָּבִיא שֵׁשׁ. נְתָנָתַן לַכֹּהֵן, וְאֵינָהּ יוֹדַעַת מַה נָּתְנָה, הָלַךְ הַכֹּהֵן וְעָשָׂה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מֶה עָשָׂה, צְרִיכָה אַרְבַּע פְּרִידִין לְנִדְרָהּ, וּשְׁתַּיִם לְחוֹבָתָהּ, וְחַטָּאת אַחַת. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר, שְׁתֵּי חַטָּאוֹת. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ כְּשֶׁהוּא חַי, קוֹלוֹ אֶחָד. וּכְשֶׁהוּא מֵת, קוֹלוֹ שִׁבְעָה. אֵימַר דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְאַפּוֹקֵה מִידֵּי מְעִילָה, לְמֵיסַק לֵיהּ לְחוֹבָה, מִי אָמַר:

מַתְנִי' כָּל הַפְּסוּלִין שֶׁמָּלְקוּ, מְלִיקָתָן פְּסוּלָה, וְאֵינוֹ מְטַמֵּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה. מָלַק בַּשְּׁמֹאל אוֹ בַלַּיְלָה, שָׁחַט חוּלִּין בִּפְנִים וְקָדָשִׁים בַּחוּץ, אֵינָן מְטַמְּאוֹת בְּבֵית הַבְּלִיעָה. מָלַק בְּסַכִּין, מָלַק חוּלִּין בִּפְנִים וְקָדָשִׁים בַּחוּץ,

תורין

נתנתן לכהן ואינה יודעת מה נתנה. בחנם דחק הקונטרס לאוקמה בשקבעה נדרה עם חובתה דהך בבא מיתוקמא שפיר בשלא קבעה: **כשהוא** חי קולו אחד כשהוא מת קולו ז'. מפרש במסכת קינין (פ"ג מ"ו) קרניו לחצוצרות משמע דבאות שלא מן הכסף וכן משמע בפרק כל הצלמים (ע"ז דף מז. ושם) דבעי רמי בר חמא המשתחוה לבהמה קרניה מהו לחצוצרות ותימה דבהקומץ רבה (מנחות דף כח.) תניא חצוצרות היתה באה מן העשת של כסף מיהו מההיא לא קשה כולי האי דהתם בשל משה שלא היו כשרות לדורות כדמשמע התם אבל קשה ממסכת תמיד (דף לו) דתנן ושתי חצוצרות של כסף בידם משמע דאף לדורות בשל כסף ותירץ ר"ת דשני ענייני חצוצרות היו של כהנים בשל כסף ושל לוים בשל קרני בהמה לכלי שיר ועוד י"ל דחצוצרות דקינים ודמסכת ע"ז היינו שופר כדאמר בסוף במה מדליקין (שבת דף לו.) ובפרק לולב הגזול (סוכה דף לד.) דאישתני שמהתייהו חצוצרתא שיפורא שיפורא חצוצרתא ובסוף במה מדליקין (שבת דף לו.) איבא ברייתא שקוראה לחצוצרות שופר ומיהו קשה דבמסכת עבודה זרה איירי במכשירי קרבן דכאמר התם ועל הקרבן לא היו תוקעין בשופר אלא בחצוצרות כדכתיב ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם (במדבר י:) **אימר** דא"ר יהושע (בן לוי) לאפוקה מידי מעילה למיסק ליה לחובה מי אמר. תימה מ"ש זו מזו וי"ל דכי האי גוונא אשכחן פ"ק דמנחות (דף יב.) דזריקה מועלת ליוצא ושירים שחסרו בין קמיצה להקטרה שאוסרין באכילה והקטרתן מוציאן מידי מעילה וזריקת פיגול (ר"ל) בפ"ק דמעילה (דף ג:) דמפקא מידי מעילה אע"ג דלא עלה לשם חובה וי"מ דמדאורייתא נמשכה ונעשה חטאת גמורה ותקנתא דרבנן היא דאינו עולה לשם חובה וצ"ל דקסבר ר' יהושע אין שחיטה לעוף מן התורה וחולין בעזרה לאו דאורייתא כדאמר בנזיר (דף כט.) גבי מדיר בנו בנזיר למ"ד כדי לחבנו במצות ואי נמי קסבר חולין בעזרה דאורייתא חיה ועוף לאו דאורייתא כדאשכחן גבי ר"ש בפ' כיסוי הדם (חולין דף פה:) דקסבר דאורייתא ואפ"ה חיה ועוף לאו דאורייתא ולית ליה ההיא דרשה בפ"ב דקדושין (דף נז: נח.) דמרבה בעופות וא"ת למ"ד לאו דאורייתא למאי איצטריך קרא לחטאת העוף באה על הספק דהא ר' יוסי בר חנינא דאמר לאו דאורייתא כדמוכח בנזיר ומצריך קרא לחטאת העוף באה על הספק וי"ל דאתא קרא למימר להביא על הספק כמו בבהמה אשם תלוי:

מלק בשמאל או בלילה אין מטמאין בבית הבליעה. לכאורה כולה מתניתין ר"ש היא דאמר לקמן בפרק המזבח מקדש (דף פד.) שכל שפסולו בקודש אם עלה לא ירד דהא אמרינן בגמרא דמליקה המתרת את האיסור פי' דאם עלה לא ירד אינה מטמאה בבית הבליעה ומליקת לילה לר' יהודה תרד כדאמר בפ' המזבח מקדש (שם) פרט לנשחטה בלילה וכן לעיל דתנן וכולן אין מטמאין בבית הבליעה והיינו בשחיטת דרום דתרד לר' יהודה כדאמר בשמעתין קמייתא דמעילה (דף ב:) אלא מתניתין ר"ש היא ותימה אי בר' שמעון האמר דמליקת שמאל מליקה גמורה היא למאי דגרס ר"ת לעיל בפ"ב (דף כד:) מלק בשמאל פסול ורבי יהודה מכשיר וי"ל דסבר ליה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא א"נ מודה ר' יהודה בעוף דכל שפסולו בקודש אם עלה לא ירד דהנך תלתא מיעוטי דלקמן בבהמה כתיבי ומיהו על כרחין חד מיניהו בעוף דלא תימא כל פסולי דעוף אם עלה לא ירד: **שחט** חולין בפנים וקדשים בחוץ. בגמ' נפקא לן דמשום שחיטה אינה מטמאה בבית הבליעה אע"ג דאינה מתרת את האיסור: **מלק** בסכין. פירש בקונטרס דמחליד לפי שנועץ ראשו של סכין משום דאינו רוצה לחתוך רוב בשר קודם הסימנין ואי אפשר לומר כן בפ' קמא דחולין (דף כ:) דהתם קרי ליה מחליד אע"ג דסלקא דעתך שחותך רוב בשר והתם פי' בקונטרס דלאחר שנתפרקו פירקי העצם נינעץ הסכין תחת העצם והויא חלדה ולפי' זה לא איירי בסכין רחבה ונראה דחשיב חלדה לפי ששוחט הסימנין ממטה למעלה ואפילו בסכין רחבה:

ושניסמית

ושנימית עיניה. היינו שנחטטה דמחוסר אבר וממעטינן לה בפ"ק דקידושין (דף כד:) מדכתיב מן העוף ולא כל העוף פרט לשיבש גפה ולא כמו שפירש בקונטרס משום הקריבהו נא לפחתך וא"ת ל"ל קרא למחוסר אבר הא אפילו לבני נח אסור כדדרשינן לקמן פ' בתרא (דף קטז.) ופ"ק דע"ז (דף ה:) הבא בהמה שחיין ראשי איברים שלה וי"ל דאי לאו דכתיב קרא בישראל הוה מוקמינן קרא דבני נח לישראל ולא לבני נח כדאמר בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נט.) כל מצוה שנאמרה לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח א"נ הוה אמינא דכיון דאישתרי בעל מום בעופות לישראל טפי מבהמה אישתרי אפי' מחוסר אבר א"נ הוה מוקמינן מכל החי דכתיב בבני נח דדוקא בהמה שמצינו שנאסר בה מום לישראל:

אמר רב שמאל ולילה כו'. כולה הך סוגיא כר"ש כדפרישית במתני' ושמאל ולילה דאין מטמאין דאם עלו לא ירדו וזר וסכין דמטמאין[א] (ירדו) לר"ש דכיון דאירע פסול [קודם שחיטה] כמו דחנקינון דמי וירדו דאין פסולן בקודש שלא נתקדש בכלי וכל שפסולו בקודש דלא ירד היינו שאירע פסול משנשחט ונתקדש בקדושת כלי ולא כמו שפי' בקונטרס לקמן בפ' המזבח מקדש (דף פד.) אין פסולו בקודש שאירע פסול קודם ביאתו לעזרה כגון רובע ונרבע דנרבע בעזרה מאי איכא למימר ועוד דשחיטת דרום ר"ל במעילה דתרד לר"ש ולאו דוקא ר"ש רובע ונרבע דה"ה זר במליקה ובקמיצה תרד[ב] דעל כרחיך למאי דבעי למימר רבה דשחיטת דרום תרד לר"ש ושמאל ולילה דאין מטמאין בבית הבליעה ואם עלו לא ירדו טעמא בכל מקום כדמפרש הכא שמאל דאית ליה הכשר' ביום הכפורים ולילה לאיברים ופדרים ורבי יהודה ממעט לילה אע"ג דאית ליה הכשר' ושמאל נמי ה"ל הכשר' וממעט דאין לומר דלא ממעט אלא ג' דברים משום דתלתא מיעוטי כתיבי דהא מלקה זר ובעל מום תרד לר'

תּוֹרִין שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַנָּן, וּבְנֵי יוֹנָה שֶׁעָבַר זְמַנָּן, שֶׁיָּבְשָׁה גַּפָּהּ, שֶׁנִּסְמֵית עֵינָהּ, וְשֶׁנִּקְטְעָה רַגְלָהּ, מְטַמֵּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה. זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁפְּסוּלוֹ בַּקּוֹדֶשׁ, אֵינוֹ מְטַמֵּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה. לֹא הָיָה פְּסוּלוֹ בַּקּוֹדֶשׁ, מְטַמֵּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה: **גמ'** אָמַר רַב, שְׁמֹאל וְלֵילָה, אֵין מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה. זָר וְסַכִּין, מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה. מַאי שְׁנָא שְׁמֹאל, דְּאִית לֵיהּ הֶכְשֵׁירָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְלֵילָה, אִית לֵיהּ הֶכְשֵׁירָה בְּאֵיבָרִים וּפְדָרִים. זָר נַמִּי, אִית לֵיהּ הֶכְשֵׁירָה בְּשְׁחִיטָה. שְׁחִיטָה, לָאו עֲבוֹדָה הִיא. וְלֹא, וְהָאָמַר רַבִּי זֵירָא, שְׁחִיטַת פָּרָה בַּזָּר, פְּסוּלָה. וּמַחֲוֵי רַב עֲלָהּ, אֶלְעָזָר וְ'חוּקָה'. שָׁאנֵי פָּרָה, דְּקָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת הִיא. וְלֹא כָּל דְּכֵן הוּא. קָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת, בָּעוּ כְּהוּנָּה. קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ, מִיבַּעְיָא. אָמַר רַב שִׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי, מִידֵּי דַּהֲוָה אַמַּרְאוֹת נְגָעִים, דְּלָאו עֲבוֹדָה הִיא וּבָעֵיָא כְּהוּנָּה. וְנֵילַף מִכָּאן. מִכָּאן, לֹא יָלִיף. וְלֹא, וְהָתַנְיָא, מִנַּיִן לַיּוֹצֵא שֶׁאִם עָלָה לֹא יֵרֵד, שֶׁהֲרֵי יוֹצֵא כָּשֵׁר בַּבָּמָה. תַּנָּא, אַ'זֹּאת תּוֹרַת הָעוֹלָה', סְמִיךְ לֵיהּ. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, זָר אֵין מְטַמֵּא אַבֵּית הַבְּלִיעָה, סַכִּין מְטַמֵּא אַבֵּית הַבְּלִיעָה. תְּנַן, כָּל הַפְּסוּלִין שֶׁמָּלְקוּ, מְלִיקָתָן פְּסוּלָה. בִּשְׁלָמָא לְרַבִּי יוֹחָנָן, 'כָּל', לְאִיתְוֵיי זָר. אֶלָּא לְרַב, 'כָּל' לְאִיתְוֵיי מַאי. (לאו) לְאִיתְוֵיי שְׁמֹאל וְלֵילָה, שְׁמֹאל וְלֵילָה, בְּהֶדְיָא קָתָנֵי. תָּנֵי וְהָדַר מְפָרֵשׁ. תָּא שְׁמַע, זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁהָיָה פְּסוּלוֹ בַּקּוֹדֶשׁ, אֵינוֹ מְטַמֵּא בְּגָדִים אַבֵּית הַבְּלִיעָה. בִּשְׁלָמָא לְרַבִּי יוֹחָנָן, 'כָּל' לְאִיתְוֵיי זָר. אֶלָּא לְרַב, לְאִיתְוֵיי מַאי.

וליטעמיך

שנמסמית עינה. דה"ל מחוסר אבר והקריבהו נא לפחתך וכי אמרינן אין תמות וזכרות בעופות לענין דוקין שבעין הוא דקאמרינן: **שפסולה בקדש.** שבאה לעזרה בהכשרה ונפסלה: **גמ' שמאל ולילה.** מלק בשמאל או בלילה: **זר.** והוא הדין לאונן וערל וכל הפסולין: **ביום הכפורים.** נטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו ולילה נמי מאי שנא דאשכחן ליה הכשירה לכתחילה באיברים ופדרים: **אלעזר כתיב.** בשחיטתה וכתיב חוקה לעכב: **דקדשי בדק הבית היא.** ועל כרחך אין עבודות שלה חשובות עבודה: **ונילף מבמה.** שהזר כשר בה למלוק עופות לכתחילה דאין כיהון בבמה כדתנן בפ' בתרא (לקמן דף קיג.) וכיון דאשכחן ליה הכשירה לכתחילה בעלמא יטהר כאן מידי נבילה: **מבמה לא ילפינן במקדש.** דבמה כחול היא לגבי מקדש: **ורבי יוחנן אמר** מלק זר **אינו מטמא בבית הבליעה.** דילפינן מבמה: **סכין מטמא.** דלא מליקה ולא שחיטה היא ודכוותה לא אשכחן הכשירה: **לאיתויי שחיטת קדשים בפנים.** דלא מטמיא דבמתני' לא תנן לה: **כללא דסיפא לאיתויי מליקת חולין בחוץ.** דמטמיא דלא

תורין שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן. אינן ראויין לקרבן והוו להו כמליקת חולין דתניא בהכל שוחטין (חולין דף כב.) תורין גדולים ולא קטנים בני יונה קטנים ולא גדולים דלא אישתמיט קרא וכתב מן היונה ומן בני התורים ואימתי תורין כשירין משיזהיבו ואימתי בני יונה פסולין משיצהיבו נוצה מוזהבת שסביב הצואר:

יהודה וכן שחיטת דרום וא"ת ומה בין שחיטת דרום לרבי יהודה לפסח וחטאת שלא לשמה[ג] דרום נמי כשר בשאר קדשים וי"ל דדרום דמי לנשחט בחוץ דתרוייהו פסולי מקום ומהאי טעמא היה רוצה לומר רבה לר"ש דתרד וא"ת דהכא משמע דלרב לא הוי פסול זר כפסול שמאל ובפ"ק דמנחות (דף ו:) משווה להו לענין אם קמץ יחזיר וי"ל דהתם אין תלוי בהכשר דהא מכשר ר' יהודה בן בתירא בכל הפסולין כולן. הגה"ה נ"ל פירוש דכל שפסולו בקודש היינו כל שפסולו כשר בעלמא בקודש דהא לשון זה תנן לקמן בפ' המזבח מקדש (דף פד.) גבי אם עלו לא ירדו והתם נמי מפרש לכל אותם שלא ירדו היכן כשרים בעלמא ולעיל פ"ה (דף נא.)[ד] מפרש להו לן בדם כשר שהרי לן כשר באימורים וכן כולהו ובשמעתא נמי מפרש מ"ש שמאל דאינו מטמא דאית ליה הכשיר' ביוה"כ ולילה באיברים ופדרים וזר וסכין מטמאין דלית ליה הכשיר' בעלמא ור' יוחנן דאמר מליקת זר אין מטמאה משום דאית ליה הכשירא או בשחיטה או בבמה וכן בהמה בעלת מום דלא תרד לר"ע בדוקין שבעין הואיל וכשר בעופות ולרבנן נמי אי משכחת ליה בבהמה הכשירא לא תרד ולרבי שמעון נמי בעי הכשירא בלמא דהיינו פסולו בקודש ולהכי תנן גבי אתנן וכלאים ירדו דלית להו הכשירא והא דר' יהודה בעצמו אומר מפני מה לן בדם כשר שכשר באימורין [ולן] באימורין [שכשר] בשאר לאורויי דשאר עבודות ילפינן[ה] מלבתחילה או מבמה אבל עבודות דם לא ולהכי קאמר ירדו בג' דמכשירן ר"ש דאינו חושש[ו] כיון דמשכח הכשירא בשום מקום אבל עבודות דם שפיר יליף ר' יהודה מעבודות דם אפי' מהכשירן ולהכי שלמעלה שלמטה שבפנים שבחוץ לא ירד וטריפה[ז] ירד אפי' לר"ש אפי' לר"ע דיליף בהמה מעוף אע"ג דאשכחן הכשירא בעוף טריפה במליקה אם תתרץ התם מצוותו בכך הא ילפינן שמאל לא ירד מהכשר דיוה"כ י"ל דתרתי לא ילפי בהמה מעוף וגם שלא בהכשרו ממצוותו בכך אי נמי לא ילפינן פסול של קודם שחיטה כגון טריפה ממילקה שאינו דומה[ח] לא אירע קודם שחיטה וכמדומה לי שכן פירש לנו רבינו הקדוש נ"ע ולא[ט] כמו שבפנים וא"כ אין מטמאין בגדים אבית הבליעה וגם אם עלו לא ירדו[י] הא בהא תליא דהא לישנא דכל שפסולו בקודש גבי תרוייהו תנן לה ובריש מעילה (דף ב:) נמי מדמה להו לתרוייהו ושחיטת עוף קדשים בפנים דאמרינן בסמוך אין מטמאין אע"ג דתרד כדמוכח בפרק השוחט והמעלה (לקמן דף קיא.) דפטר ליה אם העלהו אחרי כן בחוץ ואם לא ירדו בפנים היה חייב בחוץ כדאיתא בפ"ב[כ] התם איכא קרא בסמוך למימר אין מטמאין והא דאמרינן בשחיטת דרום דירדו לרבי יהודה פ"ק דמעילה (דף ב:) אע"ג דאית ליה הכשירא דקדשים קלים ודמים שלמטה למעלה לא ירד אף לר' יהודה מ"מ כיון דשחיטתן חוץ למקומן חשיבי כשוחט חוץ והוו כמאן דחנקינהו דמי ומליקת פסול דקאמר בסמוך אין מטמאה[ל] אין צ"ל כפירש"י שפירש בעל מום דלא אשכחן כהן בעל מום שכשר לעבודה ואפילו בבמה כדאשכחן (דמוכח) לעיל ריש פ"ב (דף טז.) דפריך מה להצד השוה שבהן שכן לא הותרו בבמה אבל מליקת פסול היינו או אונן או טמא או פסול אחר דאישתרי בעלמא ונשפך דמה מן הצואר לא ירדו משום דכבר נעשית כל השחיטה כהוגן. ברו"ך: **דאית** ליה הכשירה ביוה"כ. הוה מצי למימר בהולכת אברים אלא כיון דמשכח יוה"כ בעבודה דמעבב כפרה נקטיה: **שחיטה** לאו עבודה היא. פירשתי לעיל בסוף פ"ק (דף יד:):

ונילף מבמה. פי' כיון דמכשרת לילה אע"ג דאין פסולו בקודש משום דאית ליה הכשירא א"כ זר נמי כיון דאית ליה הכשירא והוה מצי לשנויי דאתיא כמ"ד (לקמן דף סט.) דאין מנחה ועופות בבמה ובריית' דתניא לקמיה כרבי יוחנן לא קשיא לדידיה דאתיא כמ"ד דיש מנחה ושמא משמע ליה דאי ילפא מבמה ילפינן אפי' מנחה ועופות כיון דאיכא הכשירא מיהא לזר: **וכי** תימא מבמה לא יליף והתניא מנין ליוצא כר'. אע"ג דהך ברייתא כר' יהודה בפ' המזבח מקדש (לקמן דף פד:) מ"מ כיון דר' יהודה דמחמיר יליף מבמה כל שכן ר"ש ומשני אזאת תורת העולה סמיך דמרבינן כל דבר שיש לו הכשר אע"ג דלית ליה הכשר אלא בבמה מיהו עבודת הדם לא יליף ר' יהודה דהא ממעט נשחטה בלילה ויצא דמה וכן שחיטת דרום:

אלא לרב לאתויי מאי. וליכא למימר לאתויי חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושלא לשמו דלא תני במתניתין דהא מקל וחומר אתו דמליקת לילה דלרבי יהודה תרד אינה מטמאה כל שכן הנך דלא תרד לר' יהודה דלא מטמו:

דלא תנן לה במתני': **הנותר והטמא**. ולא אמרינן נפקי להו מהיתר אכילת קדשים וחל עלייהו איסור נבילה למפרע: **דישנה בכמה**. בזר: **לדברי האומר**. בפ' אחרון (לקמן דף קיג.) ר' יהודה אומר אין מנחה בבמה: **זבחים**. ויזבחו זבחים שלמים בסיני (שמות כד): **אין קידוש כלי שרת במנחה בכמה**. הילכך לא ילפינן זר במקדש לענין קמיצה מזר בבמה דלא דמי דך קמיצה להך קמיצה דבמקדש הואיל וקידשה בכלי שרת איפסלא בזר: ה"ג בתורת כהנים להך מתני' יכול תהא מליקה שהיא לפנים מטמאה כו': **הא נמי נבילה היא**. מאן לימא לך דלאו נבילה היא נהי דהותרה מליקת חטאת העוף לכהנים מגזירת הכתוב מלכל חטאתם כדאמרן בפרק [בית שמאי] (לעיל דף מד:) עולה שלא הותרה להם תטמא בבית הבליעה: **אלא תלמוד לומר טריפה**. ונפש אשר תאכל נבילה וטריפה (ויקרא יז) ובנבלת עוף טהור מיתוקמא קרא בת"כ והאי טריפה קרא יתירא הוא לדרשא בדלקמן שאי אפשר לשומעו כמשמעו שיהא טריפה מטמא בבית הבליעה מחיים אם טריפה חיה ואם אינה חיה הרי בכלל נבילה והא מתני' לקמיה מיתוקם כר"מ דאית ליה שחיטת עוף טהור מטהרת טריפתו מטומאתו ולא דריש ליה להאי קרא להביא טריפה ששחטה שתטמא הילכך דריש ליה למעוטי מליקה שהיא בפנים ושחיטה שהיא לפנים ומשמע ליה קרא הכי נבילה שהיא בטריפה היא דמטמאה: **מה טריפה**. אין טריפות המאורע בה מתיר שום איסור שהיה בה מתחילה: **אף נבילה**. שאין נבילות המאורעת בה מתיר את האיסור יצא נבילות הבא לה ע"י מליקת פנים בהכשר הואיל ומתיר את האיסור שבחייה לא היתה ראויה לקרב לגבוה והותרה במליקה זו: **יכול תהא שחיטה שהיא לפנים. ובת"כ גרסי' לה הכי יכול השוחט חולין בפנים וקדשים בין מבפנים בין מבחוץ כו': הא נמי נבילה היא**. מי יימר דלאו נבילה היא הואיל ושחיטה בפנים בעוף לא שייכא וכן בקדשים בין בפנים בין בחוץ כו': **ת"ל טריפה**. כלומר נבילה שהיא בטריפה מטמאה: **ששוות בפנים כבחוץ**. דכאן ובאן היא אסורה: ה"ג יצא השוחט חולין בפנים וקדשים בין בפנים בין בחוץ הואיל ולא שוו בפנים כבחוץ אין מטמאין ולקמן מפרש ואזיל: **בשלמא חולין שוותה שחיטתן בפנים כבחוץ**. שהרי חולין שחוטין בחוץ אין מטמאין ואפי' שלא בהיכשרו כגון עוף טריפה ששחטה דהא מתניתין לקמן כר"מ דמטהר טריפת העוף שחוטה ומוקי טריפה דכתיב בקרא להך דרשא למעוטי פנים: **אידי ואידי**. בין בפנים בין בחוץ נבילה זו שוותה בהם שאין כאן תורת שחיטה: **אמר רבא**. שחיטת פנים דחולין הוא דנפקא לן מהך דרשא אבל קדשים לא צריך למילף מינה דממילא נפקא לן דלא מיטמאו עופות קדשים שחוטין בחוץ דאם הועילה שחיטת חוץ לחייבו עליו כרת משום שחוטי חוץ כדמרבינן ליה בפרק השוחט והמעלה (לקמן דף קז.) מאו אשר ישחט לרבות שחיטת עוף אלמא שחיטה היא שמה: **לא תועיל**. בתמיד: ה"ג אשכחן חוץ פנים מנלן: ומשני **הואיל ולא שוות בפנים כבחוץ**. דהא אוקימנא דבחוץ לא מטמא ואע"ג דבאכילה אסור בטומאה מיהא לא שוו: **אי הכי מלק קדשים**. דקתני לעיל מיטמאין: **הא לא שוו בחוץ כבפנים**. דהא בפנים הכשירו במליקה: **דבר דבר שלא בהכשירו**. שחיטת קדשים בפנים: **מדבר שלא בהכשירו**. שחיטת קדשים בחוץ וכן שחיטת חולין בפנים משחיטת חולין טריפה בחוץ: **ואין דבר דבר שלא בהכשירו**. כגון מליקת קדשים בחוץ: **מדבר שבהכשירו**. מליקת קדשים בפנים: **מתני' ר"מ אומר אינה מטמאה**. בקל וחומר:

רבי

וליטעמיך שלא היה פסולו בקודש לאתויי מאי. תימה דילמא לאתויי בעל מום דהא משמע דטעמא דזר לר' יוחנן משום דיליף מבמה ובעל מום לא הותר בבמה כדמוכח לעיל בריש פ"ב (דף טז.) דפריך מה להצד השוה שבהן שכן לא הותר בבמה ואי הוה מפרשינן בטעמא דרבי יוחנן משום דיליף משחיטה אע"ג דלאו עבודה היא הוה ניחא:

לאתויי שחיטת קדשים בפנים. ואע"ג דתרד מדתנן פ' השוחט והמעלה (לקמן דף קיא.) שוחט עוף בפנים ומעלהו בחוץ פטור מ"מ אין מטמאה בבית הבליעה דילפינן לקמן מטריפה ויש לומר לא דמי שוחט עוף בפנים דאינו מטמא היינו טעמא דגם בחוץ אינו מטמא ומטעמא דהועילה השחיטה לחיוב כרת בשביל כך אין לומר דאם עלה בהמה או עוף ששחט חוץ דיקרב אלא פשיטא דירד דמה ענין זה לזה חיוב כרת לומר לא ירד פשיטא דשוחט בהמה או עוף בחוץ דמשום שחייב כרת לא נאמר דאם עלה לא ירד ולעולם לא נאמר לא ירד אלא היכא שמצינו דוגמתו כשר בפנים ובריש מעילה (דף ב:) דמשוה להו דכל היכא דאין מטמאין אבית הבליעה הכי נמי לא ירדו היינו דוקא בדבר שיש בפנים כשר כוותייהו. ברו"ך:

מליקת זר לא תרד. לרבי שמעון אבל לר' יהודה תרד כמו לילה ויוצא ודרום דעבודת דם לא יליף ר' יהודה מבמה:

אין קידוש כלי שרת הוא פסולו בקודש דנתקדש בכלי שרת בתחילת עבודתה ביד ולא קרינא ביה ושמא כיון דתחילת עבודתה ביד ולא נתקדש בכלי שרת בתחילת עבודה לא חשיב פסולו בקודש ולא דמי לשחיטה דסכין מקדשא ליה:

יכול תהא שחיטה שהיא לפנים מטמאה בגדים אבית הבליעה כו'. הא דמצרכינן הכא קרא לשחיטת עוף קדשים שמטהרת מידי נבילה ולענין איסורי הנאה לא מצרכינן קרא לשחיטתה שמטהרת מידי נבילה לא דמי דקדשים אין הכשר אכילתן בשחיטתן אבל איסורי הנאה הכשר אכילתן בשחיטתן אע"ג דהשתא מיהא אין שחיטתם מכשרתן באכילה מ"מ מטהרתן מידי נבילה:

ואין דנין דבר שלא בהכשרו מדבר שהוא בהכשרו. פי' בקונטרס ושחיטת חולין בפנים לאו משחיטת חולין בחוץ ילפינן אלא משחיטת קדשים בפנים ילפינן ואם תאמר אם כן מליקת חולין בפנים וקדשים בחוץ נילף נמי ממליקת שמאל ולילה דהוי שלא בהכשרו משלא בהכשרו ויש לומר כיון דאם עלה לא ירד הכשרו קרינא ביה:

רבי

וְלִיטַעֲמִיךְ, שֶׁלֹּא הָיָה פְּסוּלוֹ בַּקּוֹדֶשׁ, לְאִיתּוּיֵי מַאי. אֶלָּא, רֵישָׁא לְאִיתּוּיֵי שְׁחִיטַת קָדָשִׁים בְּפָנִים. סֵיפָא, לְאִיתּוּיֵי מְלִיקַת חוּלִּין בַּחוּץ. תַּנָּיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, מְלָקָה זָר, מְלָקָה פָּסוּל, הַפְּיגּוּל וְהַנּוֹתָר וְהַטָּמֵא, אֵין מְטַמְּאִין אֲבֵית הַבְּלִיעָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שָׁמַעְתִּי שְׁתַּיִם. אַחַת קְמִיצָה זָר, וְאַחַת מְלִיקַת זָר. אַחַת תֵּרֵד, וְאַחַת לֹא תֵרֵד, וְלֹא יָדַעְנָא. אָמַר חִזְקִיָּה, מִסְתַּבְּרָא, קְמִיצָה תֵּרֵד, מְלִיקָה לֹא תֵרֵד. מַאי שְׁנָא מְלִיקָה, דְּיֵשְׁנָהּ בַּבָּמָה. קְמִיצָה נַמִּי, יֵשְׁנָהּ בַּבָּמָה. וְכִי תֵּימָא, אֵין מְנָחָה בַּבָּמָה. אֵין עוֹפוֹת נַמִּי בַּבָּמָה, דְּאָמַר רַב שֵׁשֶׁת, לְדִבְרֵי הָאוֹמֵר יֵשׁ מְנָחָה בַּבָּמָה, יֵשׁ עוֹפוֹת בַּבָּמָה. לְדִבְרֵי הָאוֹמֵר אֵין מְנָחָה, אֵין עוֹפוֹת. מַאי טַעֲמָא, 'זְבָחִים' וְלֹא מְנָחוֹת. 'זְבָחִים' וְלֹא עוֹפוֹת. אֶלָּא אֵימָא, אֵין קִידּוּשׁ בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּמְּנָחָה בַּבָּמָה: מָלַק בַּשְּׂמֹאל אוֹ בַּלַּיְלָה כוּ': תָּנוּ רַבָּנָן, יָכוֹל תְּהֵא מְלִיקָה שֶׁהִיא לִפְנִים, מְטַמְּאָה בְּגָדִים בְּבֵית הַבְּלִיעָה. תַּלְמוּד לוֹמַר 'נְבֵלָה'. הָא נַמִּי נְבֵלָה הִיא. אֶלָּא, תַּלְמוּד לוֹמַר 'טְרֵיפָה', מַה טְּרֵיפָה שֶׁאֵין מַהֶרֶת אֶת הָאִיסּוּר, אַף כָּל שֶׁאֵין מַהֶרֶת אֶת הָאִיסּוּר, יָצְאָה מְלִיקָה שֶׁהִיא לִפְנִים, הוֹאִיל וְהִיא מַהֶרֶת אֶת הָאִיסּוּר, אֵין מְטַמֵּא בְּגָדִים בְּבֵית הַבְּלִיעָה. הֲבִיא הַמּוֹלֵק (ק"ץ חֻפָּ"ץ סִימָן) קָדָשִׁים בַּחוּץ וּמוֹלֵק, חוּלִּין בֵּין מִבִּפְנִים בֵּין מִבַּחוּץ, הוֹאִיל וְאֵין מַהֶרֶת אֶת הָאִיסּוּר, מְטַמְּאִין בְּגָדִים בְּבֵית הַבְּלִיעָה. תַּנָּיָא אִידָךְ, יָכוֹל תְּהֵא שְׁחִיטַת חוּלִּין לִפְנִים, וְקָדָשִׁים בֵּין מִבִּפְנִים וּבֵין מִבַּחוּץ, מְטַמְּאָה אֲבֵית הַבְּלִיעָה, תַּלְמוּד לוֹמַר 'נְבֵלָה'. הָא נַמִּי נְבֵלָה הִיא. אֶלָּא, תַּלְמוּד לוֹמַר 'טְרֵיפָה', מַה טְּרֵיפָה שָׁוָוה בִּפְנִים כְּבַחוּץ, אַף כֹּל, שָׁוְוֹת בִּפְנִים כְּבַחוּץ. יָצְאָה שְׁחִיטַת חוּלִּין בִּפְנִים, וְקָדָשִׁים בֵּין מִבִּפְנִים בֵּין מִבַּחוּץ, הוֹאִיל וְלֹא שָׁוְוֹ בִּפְנִים כְּבַחוּץ, אֵין מְטַמְּאִין בְּגָדִים אֲבֵית הַבְּלִיעָה. בִּשְׁלָמָא חוּלִּין, לֹא שָׁוְוֹ בִּפְנִים כְּבַחוּץ. אֶלָּא קָדָשִׁים, אִידִי וְאִידִי פְּסוּלִין נִינְהוּ. אָמַר רָבָא, אִם הוֹעִילָה לוֹ שְׁחִיטַת חוּץ לְחַיְּבוֹ כָּרֵת, לֹא תּוֹעִיל לוֹ לְטַהֲרָה מִידֵי נְבֵילָה. אַשְׁכְּחָן, חוּץ. פְּנִים, מְנָלָן. הוֹאִיל וְלֹא שָׁוְוֹ בִּפְנִים כְּבַחוּץ. אִי הָכִי, מָלַק קָדָשִׁים בַּחוּץ, נַמִּי לֹא, דִּלֹּא שָׁוְוֹ בִּפְנִים כְּבַחוּץ. אָמַר רַב שִׁימִי בַּר אַשִׁי, דָּנִין דָּבָר שֶׁלֹּא בְּהֶיכְשֵׁרוֹ מִדָּבָר שֶׁלֹּא בְּהֶיכְשֵׁרוֹ, וְאֵין דָּנִין דָּבָר שֶׁלֹּא בְּהֶיכְשֵׁרוֹ מִדָּבָר שֶׁבְּהֶיכְשֵׁרוֹ. וְלֹא, וְהָתַנְיָא, מִנַּיִן לְיוֹצֵא שֶׁאִם עָלָה לֹא יֵרֵד, שֶׁהֲרֵי יוֹצֵא כְּשֵׁר בַּבָּמָה. תַּנָּא, אַזֹּאת תּוֹרַת הָעוֹלָה' רִיבָּה, סָמִיךְ לֵיהּ: **מתני'** מָלַק וְנִמְצֵאת טְרֵיפָה, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, אֵינוֹ מְטַמֵּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה.

רבי

רבי יהודה אומר מטמא בבית הבליעה. תימה אפילו נבילה גמורה לא תטמא לרבי יהודה דלא חייל אאיסור קדשים כדדריש רבי יהודה בגמרא דנבלת עוף טמא אינה מטמאה בגדים אבית הבליעה משום דכתיב נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה מי שאיסורו משום בל תאכל נבילה יצא זה שאין איסורו משום בל תאכל נבילה אלא משום בל תאכל טמא ובפ' גיד הנשה (חולין דף ק:) דייקינן מינה לר' יהודה דאין איסור חל על איסור גבי רבי יהודה אומר אף בטמאה וי"ל דדוקא עוף טמא שאין במינו משום בל תאכל נבלה קממעט וכן צריך לפרש בגמרא גבי חלב נבלה דלא איצטריך טריפה לאשמועינן דחלב טריפה טהור ולא דרשינן מי שאיסורו משום בל תאכל נבילה יצא טריפה כי היכי דדרשינן גבי טמאה מי שאיסורו משום בל תאכל נבילה יצא בהמה טמאה:

כל וחומר לשכינה ארבעה עשר יום. אומר ר"ת דנקט ארבעה עשר יום משום דאמרינן בפ' המפלת (נדה דף לא.) דשלשה שותפין באדם שהקב"ה נותן בו עשרה דברים כנגד אביו ואמו והשתא אמרי' דיו כאביו דמיניה ילפינן וה"ר חיים מפרש דמן הדין הוה ליה למימר ק"ו לשכינה לעולם דחמורה כל כך אלא נקט י"ד כנגד שתי הסגרות דלא מצינו יותר משני הסגרות וכלשון הזה איתא בפרקי דר' אליעזר ק"ו לשכינה שתי הסגרות וקשה דבי"ג יום סגי דיום שביעי עולה לו לבאן ולבאן כדתנן במסכת נגעים (פ"ג מ"ה) אין בשתי הסגרות פחות מי"ג יום וי"ל דלישנא דקרא נקט ארבעה עשר משום דכתיב שבעת ימים בכל הסגר:

וכי באיזו תורה שוותה בהמה לעוף ועוף לבהמה. וא"ת והא איצטריך לכדדרשינן בחולין ברישׁ פ"ב (דף כז:) מה בהמה בשחיטה אף עוף בשחיטה ור"א דריש מה בהמה מן הצואר אף עוף מן הצואר וי"ל דכל מילי דרשינן דהיקשא הוא ואין היקש למחצה: **אי** טריפה חיה. א"כ אינה מטמאה עד לאחר מיתה ואז היא בכלל נבילה ואי טריפה אינה חיה הרי היא בכלל נבילה לא מצינו לפרש לאחר מיתה דמשמע שבא לחדש טומאה טפי אם אינה חיה מאם חיה מדהדר ואמר (התם) ואם טריפה אינה חיה הרי היא בכלל נבילה לכך פי' בקונטרס משנטרפה ירדה לה טומאה ומהיכן תלך ממנה ותימה הוא לומר כן דלא מצינו בעלי חיים מטמאין ומילתא דפשיטא בכולי הש"ס דאין טריפה מטמאה מחיים דבסוף פ"ק דחולין (ד' כ:) אמר זעירי נשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבלה אבל בלא בשר לא אע"ג דמלק סימן אחד ומפרקת כדמשמע התם דפריך וכי מעתה עומד ומבדיל ור"מ נמי אשכחן פרק אלו טריפות (חולין דף נז:) דאמר טריפה אינה חיה דקאמר סימן לטריפה שלשים יום וקאמר לעיל דמליקתה מטהרת טריפתה מטומאתה ואי טמאה מחיים משעת טריפות היאך תלך הטומאה ממנה ע"י המליקה והרב רבי חיים מפרש דה"ק אי טריפה אינה חיה ומיירי בתלש ממנה בשר חי ואכלו הרי היא בכלל נבילה דבשר הפורש ממנה כפורש מן המתה ומטמא אע"ג שהבהמה עצמה אינה מטמאה לפי שהיא בחייה עתה ויש לפרש אי טריפה חיה כלומר דמיירי שטריפה שעדיין חיה ותלש ממנה כזית בשר ואכלו הרי נבילה דוקא אמורה ולא אייר כלל בפלוגתא דטריפה חיה ואי טריפה אינה חיה כלומר דמיירי בטריפה שאינה חיה שמתה שנתנבלה הרי היא בכלל נבילה ובת"כ גרס אי טריפה אינה מתה והלשון מגומגם קצת דהוה ליה למימר אי בטריפה חיה בב' ועוד הוה למימר הרי היא נבילה:

אלא

רבי יהודה אומר מטמא. דלא מהניא מליקה לטריפה וה"ה נמי דבשחיטת חולין טריפה פליג ר' יהודה וכן שנינו במסכת טהרות בפ' י"ג דברים לרבי יהודה אחת מלוקות ואחת שחוטות ולר"מ שתיהן מטהרות ולרבי יוסי שחיטה מטהרת טריפה אבל לא מליקה: **ומה בהמה בנבלתה מטמאה כמגע ובמשא שחיטתה מטהרת טריפתה מטומאתה.** כדילפינן בגמרא מוכי יומות מן הבהמה: **עוף שאינו מטמא במגע ובמשא.** אלא באכילה ובבית הבליעה כדכתיב (ויקרא כב) לא יאכל לטמאה בה אין לך אלא האמור בה: **אינו דין כו'.** וכיון דקיי"ל בשחיטה מק"ו ילפינן מליקה דקדשים מינה בבנין אב מה מצינו בשחיטה בחולין שמכשרתה באכילה כשאינה טריפה ומטהרת טריפתה מטומאתה: **אף** מליקה. בקדשים המכשרתה באכילה כשאינה טריפה תטהר: **דיה כנבלת בהמה.** דהואיל ולא יליף עוף אלא מבהמה לטהר טריפה מטומאתה דיו לבא מן הדין להיות כנדון: **גמ' מדין** ק"ו כיצד. מנין שהתורה ניתנה לידרש ק"ו: **הלא תכלם.** לשון תימה הוא ולשון ק"ו: **אלא דיו לבא** מן הדין להיות כנדון. הכתוב לימדך שאינך רשאי להטיל על הבא מן הדין יותר מן הנדון דכתיב תסגר שבעת ימים: **עוף אינו מטמא במגע ובמשא.** דכתיב לא יאכל לטמאה בה אין לך אלא האמור בה: **בהמה אינה מטמאה בבית הבליעה.** אם תחב לו חבירו כזית בשר נבילה דתניא במסכת נדה (דף מב:) יכול יהא נבלת בהמה (טמאה) מטמאה בבית הבליעה תלמוד לומר לא יאכל לטמאה בה מי שאין לה טומאה אלא אכילתו יצתה זו שיש לה טומאה קודם שיאכלנו: **דבר שמכשיר.** ואפילו מליקת קדשים דאי לשחיטה בק"ו אתיא לן: **טריפה למה נאמרה.** אלא ללמדנו בא שמשעת טריפה חלה עליה טומאה אם אכל ממנה מיד או ששחטה ואכל ממנה דאי בטריפה שמתה לאחר שנטרפה קאמר למה נאמרה: **אם טריפה חיה.** פלוגתא היא באלו טריפות (חולין דף מב.) איבא למ"ד טריפה חיה ואיבא למ"ד אינה חיה אם טריפה חיה ועד שמתה היתה בחזקת חיה: **הרי נבילה אמורה.** בפסוק כיון שמתה מתנבלת במיתתה ואם טרפה אינה חשובה חיה הרי היא משעה שנטרפה בכלל נבילה: **אלא להביא טריפה ששחטה.** לאשמעינן טריפה (אינו) חיה ואינו בכלל נבילה ולפיכך הוצרך לומר שטריפתה מביא עליה טומאה זו מיד אם תלש ואכל ממנה בשר אפי' אינו אבר של בשר גידין ועצמות וכיון דשם טריפה מביא לה טומאה מחיים אין שחיטה מועלת בה שאין שחיטה מתרת משום טריפה אלא משום נבילה: **חלב נבילה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה.** בא הכתוב להשמיענו על חלב נבילה שאינה מטמאה וחכי אמרינן בפסחים פ' כל שעה (דף כג.): **טריפה למה נאמרה.** אם בטריפה שמתה מדבר אם טריפה חשובה חיה הרי נבילה אמורה וזו במיתתה נתנבלה ואם טריפה אינה חיה הרי היא בכלל נבילה מטורפת אלא להביא טריפה ששחטה שחלבה טהור אבל הבשר טמא בתמיה: **אלא האי טריפה כו'.** מסקנא דקושיא היא כלומר אלא ע"כ האי טריפה לא תדרשיה להכי דמיבעי ליה למעוטי טמאה דאין חלבה טהור וה"נ טריפה דכתיב גבי טומאת בית הבליעה למעוטי עוף טמא דריש ליה ולא טריפה ששחטה:

האי

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מְטַמֵּא. אָמַר רַבִּי מֵאִיר, קַל וָחוֹמֶר. אִם נִבְלַת בְּהֵמָה, שֶׁמְּטַמְּאָה בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא, שְׁחִיטָתָהּ מְטַהֶרֶת טְרֵיפָתָהּ מִטּוּמְאָתָהּ. נִבְלַת הָעוֹף שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא, אֵינוֹ דִין שֶׁתְּהֵא שְׁחִיטָתוֹ מְטַהֶרֶת טְרֵיפָתוֹ מִטּוּמְאָתוֹ. מַה מָּצִינוּ בִּשְׁחִיטָתוֹ, שֶׁהִיא מַכְשַׁרְתָּהּ לָאֲכִילָה, וּמְטַהֶרֶת טְרֵיפָתוֹ מִטּוּמְאָתוֹ. אַף מְלִיקָתוֹ שֶׁהִיא מַכְשַׁרְתּוֹ בַּאֲכִילָה, תְּטַהֵר טְרֵיפָתוֹ מִטּוּמְאָתוֹ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, דַּיָּהּ בִּנְבֵלַת בְּהֵמָה, שְׁחִיטָתָהּ מְטַהַרְתָּהּ וְלֹא מְלִיקָתָהּ: **גמרא** וְרַבִּי מֵאִיר, לֹא דָרִישׁ 'דַּיּוֹ'. וְהָא 'דַּיּוֹ' דְּאוֹרַיְיתָא הוּא, דְּתַנְיָא, מִדִּין קַל וָחוֹמֶר, כַּיּצַד. 'וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאָבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ וְגוֹ', קַל וָחוֹמֶר לִשְׁכִינָה, אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם. אֶלָּא, דַּיּוֹ לַבָּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי אָבִין, רַבִּי מֵאִיר קְרָא אַשְׁכַּח וְקָדְרֵשׁ. 'אֵת תּוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף', וְכִי בְּאֵיזוֹ תּוֹרָה שָׁוְותָה בְּהֵמָה לְעוֹף וְעוֹף לִבְהֵמָה. בְּהֵמָה מְטַמְּאָה בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא, עוֹף מְטַמֵּא בְּגָדִים אֲבִית הַבְּלִיעָה, בְּהֵמָה אֵינָהּ מְטַמְּאָה בְּגָדִים אֲבִית הַבְּלִיעָה. אֶלָּא לוֹמַר לְךָ, מַה בְּהֵמָה, דָּבָר שֶׁמַּכְשִׁירָהּ לָאֲכִילָה, מְטַהֵר טְרֵיפָתָהּ מִטּוּמְאָתָהּ. אַף עוֹף, דָּבָר שֶׁמַּכְשִׁירוֹ בַּאֲכִילָה, מְטַהֵר טְרֵיפָתוֹ מִטּוּמְאָתוֹ. וְרַבִּי יְהוּדָה, מַאי טַעֲמָא. קְרָא אַשְׁכַּח וְקָדְרֵשׁ, 'נְבֵלָה וּטְרֵפָה'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, 'טְרֵפָה' לָמָּה נֶאֱמְרָה. אִם טְרֵיפָה חַיָּה, הֲרֵי נְבֵילָה אֲמוּרָה. אִם טְרֵיפָה אֵינָהּ חַיָּה, הֲרֵי הִיא בִּכְלָל נְבֵילָה. אֶלָּא לְהָבִיא טְרֵיפָה שֶׁשְּׁחָטָהּ, שֶׁמְּטַמְּאָה. אָמַר לֵיהּ רַב שִׁיבְּי, אֶלָּא מֵעַתָּה, דִּכְתִיב 'וְחֵלֶב נְבֵלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה', הָתָם נַמִּי נֵימָא, אִם טְרֵיפָה חַיָּה, הֲרֵי נְבֵילָה אֲמוּרָה. אִם טְרֵיפָה אֵינָהּ חַיָּה, הֲרֵי הִיא בִּכְלָל נְבֵילָה. אֶלָּא, לְהָבִיא טְרֵיפָה שֶׁשְּׁחָטָהּ, שֶׁחֶלְבָּהּ טָהוֹר. מִכְּלָל דְּהִיא מְטַמְּאָה, וְהָאֲמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, וְאָמְרִי לָהּ בְּמַתְנִיתָא תָּנָא, 'וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה', מִקְצָת בְּהֵמָה מְטַמְּאָה, מִקְצָת בְּהֵמָה אֵינָהּ מְטַמְּאָה, וְאֵיזוֹ זוֹ טְרֵיפָה שֶׁשְּׁחָטָהּ. אֶלָּא, 'טְרֵיפָה' מִיבָּעֵי לֵיהּ לְמַעוּטֵי טְמֵאָה. מִי שֶׁיֵּשׁ בְּמִינָהּ טְרֵיפָה, יָצְתָה זוֹ שֶׁאֵין בְּמִינָהּ טְרֵיפָה. הָבָא נַמִּי, לְמַעוּטֵי עוֹף טָמֵא שֶׁאֵין בְּמִינוֹ טְרֵיפָה. עוֹף טָמֵא לְרַבִּי יְהוּדָה, מִ'נְּבֵילָה' נָפְקָא לֵיהּ. דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, יָכוֹל תְּהֵא נְבֵלַת עוֹף טָמֵא, מְטַמְּאָה בְּגָדִים אֲבִית הַבְּלִיעָה. תַּלְמוּד לוֹמַר 'נְבֵלָה וּטְרֵפָה לֹא יֹאכַל', מִי שֶׁאִיפּוּרוֹ מִשּׁוּם 'כָּל תֹּאכַל נְבֵילָה', יָצָא זֶה שֶׁאֵין אִיפּוּרוֹ מִשּׁוּם 'כָּל תֹּאכַל נְבֵלָה', אֶלָּא מִשּׁוּם 'כָּל תֹּאכַל טָמֵא'.

האי

[כב.]

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: הַנּוֹדֵר מִן הַיַּיִן, מֻתָּר בְּיֵין תַּפּוּחִים. מִן הַשֶּׁמֶן, מֻתָּר בְּשֶׁמֶן שֶׁמְּשִׁמִּין. וּמִן הַדְּבַשׁ, מֻתָּר בִּדְבָשׁ תְּמָרִים. מִן הַחֹמֶץ, מֻתָּר בְּחֹמֶץ סְתָוְנִיּוֹת. מִן הַכְּרִישִׁין, מֻתָּר בְּקַפְלוּטוֹת. מִן הַיָּרָק, מֻתָּר בִּירָקוֹת שָׂדֶה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא שֵׁם לְוַיי.

גְּמָרָא: מַתְנִיתָא מָקוֹם שֶׁאֵין קוֹרִין לְקַפְלוּטוֹת ׳כְּרִישִׁין׳, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁקּוֹרִין לְקַפְלוּטוֹת ׳כְּרִישִׁין׳ – לָא בְדָא. לָכֵן צְרִיכָא, אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁקּוֹרִין לְקַפְלוּטוֹת ׳כְּרִישִׁין׳ – מִן הַכְּרִישִׁין מֻתָּר בְּקַפְלוּטוֹת.

מִן הַיָּרָק, מֻתָּר בִּירָקוֹת שָׂדֶה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא שֵׁם לְוַיי – וְתָנֵי עֲלַהּ: הַנּוֹדֵר מִן הַיָּרָק בִּשְׁבִיעִית, אָסוּר בִּירָקוֹת שָׂדֶה. תְּנֵיתַהּ רַבִּי קִרְסְפָּא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה בֶּן גַּמְלִיאֵל, דְּאָמַר טַעְמָא: הָדָא דְאַתְּ אָמַר, עַד שֶׁלֹּא הִתִּיר רַבִּי לְהָבִיא יְרָקוֹת מְחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ, אֲבָל מִשֶּׁהִתִּיר רַבִּי לְהָבִיא מְחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ, הִיא שְׁבִיעִית הִיא שְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה: עֶלְשִׁין חֲשׁוּבִין הֵן לִטַּמֵּא טֻמְאַת אֳכָלִין בִּשְׁבִיעִית. הָדָא דְאַתְּ אָמַר, עַד שֶׁלֹּא הִתִּיר רַבִּי לְהָבִיא יְרָקוֹת מְחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ, אֲבָל מִשֶּׁהִתִּיר רַבִּי לְהָבִיא יְרָקוֹת מְחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ, הִיא שְׁבִיעִית הִיא שְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ.

תָּנֵי: אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה לֹא בִּשְׁבִיעִית, וְלֹא בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. וְאִם עִבְּרוּהָ – הֲרֵי זֶה מְעֻבֶּרֶת. רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר: עַד שֶׁלֹּא הִתִּיר רַבִּי לְקַח יָרָק מְחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ, אֲבָל מִשֶּׁהִתִּיר רַבִּי לְקַח יָרָק מְחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ, הִיא שְׁבִיעִית הִיא שְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ. הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים ב׳ ד, מב): ״וְאִישׁ בָּא מִבַּעַל שָׁלִשָׁה, וַיָּבֵא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים לֶחֶם בִּכּוּרִים״ וְגוֹ׳, אֵין לְךָ מְבַכֵּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִבַּעַל שָׁלִשָׁה, וְלֹא בִּכֵּר אֶלָּא אוֹתוֹ הַמִּין, וְהֵבִיא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים. אֵימָתַי הֱבִיאוֹ? לְאַחַר הָעֹמֶר, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): ״תֵּן לָעָם וְיֹאכֵלוּ. הוֹאִיל וְהָיְתָה הַשָּׁנָה צְרִיכָה לְעַבֵּר, מִפְּנֵי מָה לֹא עִבְּרָהּ אֱלִישָׁע? אֶלָּא מִלַּמֵּד שֶׁהָיוּ שְׁנֵי רַעֲבוֹן, וְהָיוּ הַכֹּל קוֹפְצִין לַגְּרָנוֹת.

תָּנֵי: אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה מִפְּנֵי הַטֻּמְאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְעַבְּרִין, שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּחִזְקִיָּה שֶׁעִבֵּר אֶת הַשָּׁנָה מִפְּנֵי הַטֻּמְאָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב׳ ל, יח): ״כִּי מַרְבִּית הָעָם״ וְגוֹ׳. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: אַף־עַל־פִּי שֶׁעִבְּרוּ נִיסָן, אֵינוֹ מְעֻבָּר אֶלָּא אֲדָר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה מִשֵּׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: חִזְקִיָּהוּ הֶעֱשִׁי לַצִּבּוּר לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. אִית תַּנַּי תָּנֵי: מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה מִפְּנֵי הַטֻּמְאָה. אִית תַּנַּי תָּנֵי: אֵין מְעַבְּרִין.

[כב:]

מַאן דְּאָמַר אֵין מְעַבְּרִין, מִנַּהּ: ״כִּי אָכְלוּ אֶת הַפֶּסַח בְּלֹא כַּכָּתוּב״. וּמַאן דְּאָמַר מְעַבְּרִין, מַה מְקַיֵּם ״כִּי אָכְלוּ אֶת הַפֶּסַח״? שֶׁעִבְּרוּ אֶת נִיסָן, וְאֵינוֹ מְעֻבָּר אֶלָּא אֲדָר. וְאָתְיָא כַּיי דְּמַר רַבִּי סִימוֹן בַּר זַבְדִּי: גִּלְגָּלְתּוֹ שֶׁל אַרְנָן הַיְבוּסִי מָצְאוּ תַּחַת הַמִּזְבֵּחַ.

כְּתִיב (שָׁם, יט): "בְּכָל לְבָבוֹ הֵכִין לִדְרוֹשׁ הָאֱלֹהִים, אֱלֹהֵי אֲבוֹתָיו" וְגוֹ'. רַבִּי סִימוֹן בַּר זַבְדִּי וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן, חַד אָמַר: אֲפִלּוּ כַּמָּה עָשָׂה לְטָהֲרַת הַקֹּדֶשׁ, לֹא יָצָא יְדֵי טָהֲרַת הַקֹּדֶשׁ. וְחָרָנָה אָמַר: אֲפִלּוּ כָּל מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁעָשָׂה, לֹא יָצָא כְּדֵי טָהֲרַת הַקֹּדֶשׁ.

כְּתִיב (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב׳ כט, יז): "וַיָּחֵלּוּ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן" וְגוֹ', וּכְתִיב: "וּבְיוֹם שִׁשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן כִּלּוּ", וַהֲלֹא לְיוֹם אֶחָד יְכוֹלִין הָיוּ לְבָעֵר כָּל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהָיָה שָׁם? אָמַר רַבִּי אִידִי: מִפְּנֵי צַלְמֵי כַּשְׂדִּים שֶׁחֲקוּקִים בַּשָּׁשַׁר.

שִׁשָּׁה דְּבָרִים עָשָׂה חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה, עַל שְׁלֹשָׁה הוֹדוּ לוֹ, וְעַל שְׁלֹשָׁה לֹא הוֹדוּ לוֹ. גִּירַר עֲצָמוֹת אָבִיו, וְהוֹדוּ לוֹ. כְּתֹת נָחָשׁ הַנְּחֹשֶׁת, וְהוֹדוּ לוֹ. גָּנַז טַבְלָא שֶׁל רְפוּאוֹת, וְהוֹדוּ לוֹ. וְעַל שְׁלֹשָׁה לֹא הוֹדוּ לוֹ: סָתַם מֵימֵי גִּיחוֹן הָעֶלְיוֹן, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ. קִצֵּץ דַּלְתוֹת הַהֵיכָל, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ. עִבֵּר נִיסָּן בְּנִיסָן, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ.

אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה קֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְאִם עִבְּרוּהָ אֵינָהּ מְעֻבֶּרֶת. אֲבָל מִפְּנֵי הַדְּחָק, הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ מְעַבְּרִין אוֹתָהּ אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִיָּד. אַף־עַל־פִּי־כֵן אֵינוֹ מְעֻבָּר אֶלָּא אָדָר.

רַבִּי אוֹמֵר: נִיסָּן לֹא נִתְעַבֵּר מִימָיו. וְהָא תְנִינַן: 'אִם בָּא חֹדֶשׁ בְּזִמַּנּוֹ'! 'אִם בָּא', לֹא בָּא. רַב אָמַר: תִּשְׁרֵי לֹא נִתְעַבֵּר מִימָיו. וְהָתְנִינַן: 'אִם הָיָה הַחֹדֶשׁ מְעֻבָּר'! 'אִם הָיָה', לֹא הָיָה. וּכְשֶׁקִּדְּשׁוּ אֶת הַשָּׁנָה בְּאוּשָׁא, בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן עָבַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בִּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה, וְאָמַר כִּדְבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא הָיִינוּ נוֹהֲגִין כֵּן בְּיַבְנֶה. בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי עָבַר רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, וְאָמַר כִּדְבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: כֵּן הָיִינוּ נוֹהֲגִין בְּיַבְנֶה. וְהָתָנֵי קִדְּשׁוּהוּ בָרִאשׁוֹן וּבַשֵּׁנִי! רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא:

[כג.]

אוֹתָהּ הַשָּׁנָה נִתְקַלְקְלָה. מַהוּ 'בָּרִאשׁוֹן' מַהוּ 'בַּשֵּׁנִי'? רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב: שָׁנָה הָרִאשׁוֹנָה וְשָׁנָה הַשְּׁנִיָּה. וְהָא תָנֵי: יוֹם הָרִאשׁוֹן יוֹם הַשֵּׁנִי.

קִדְּשׁוּהוּ קֹדֶם זְמַנּוֹ, אוֹ לְאַחַר עִבּוּרוֹ יוֹם אֶחָד, יָכוֹל יִהְיֶה מְעֻבָּר? תַּלְמוּד לוֹמַר (וַיִּקְרָא כג, ב): "אֹתָם" - אֹתָם אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדַי, אֵין אֵלֶּה מוֹעֲדַי. 'לִפְנֵי זְמַנּוֹ' - עֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה יָמִים. 'לְאַחַר עִבּוּרוֹ' - שְׁלוֹשִׁים וּשְׁנַיִם.

וּמִנַּיִן שֶׁמְּעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה עַל הַגָּלְיוֹת שֶׁיָּצְאוּ וַעֲדַיִן לֹא הִגִּיעוּ לִמְקוֹמָן? תַּלְמוּד לוֹמַר (שָׁם, מד): "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מֹעֲדֵי יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" - עֲשֵׂה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת שֶׁיַּעֲשׂוּן כָּל יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן: וְהֵן שֶׁהִגִּיעוּ לִנְהַר פְּרָת.

אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה אֶלָּא בִּיהוּדָה, וְאִם עִבְּרוּהָ בַּגָּלִיל מְעֻבֶּרֶת. הֵעִיד רַבִּי חֲנַנְיָה אִישׁ אוֹנוֹ, אִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִתְעַבֵּר בִּיהוּדָה, שֶׁמְּעַבְּרִין אוֹתָהּ בְּגָלִיל. אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה בְּגָלִיל, וְאִם עִבְּרוּהָ מְעֻבֶּרֶת. אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה בְּחוּצָה לָאָרֶץ, וְאִם עִבְּרוּהָ אֵינָהּ מְעֻבֶּרֶת.

בְּשֶׁיְכוֹלִים לְעַבְּרָהּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל בְּשֶׁאֵין יְכוֹלִין לְעַבְּרָהּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - מְעַבְּרִין אוֹתָהּ בְּחוּצָה לָאָרֶץ. יִרְמְיָה עִבֵּר חוּצָה לָאָרֶץ; יְחֶזְקֵאל עִבֵּר חוּצָה לָאָרֶץ; בָּרוּךְ עִבֵּר חוּצָה לָאָרֶץ.

חֲנַנְיָה בֶּן אֲחִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עִבֵּר בְּחוּצָה לָאָרֶץ. שְׁלַח לֵהּ רַבִּי תְּלַת אִיגְּרָן, גַּבֵּי רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי נָתָן. בַּחֲדָא כָתַב: ׳לְקַדֵּשַׁת חֲנַנְיָה׳; וּבַחֲדָא כָתַב: ׳גְּדָיִים שֶׁהִנַּחְתָּ נַעֲשׂוּ תְּיָשִׁים׳; וּבַחֲדָא כָתַב: ׳אִם אֵין אַתְּ מְקַבֵּל עָלֶיךָ, צֵא לְךָ לְמִדְבַּר הָאָטָד, וּתְהֵא שׁוֹחֵט וּנְחוּנְיוֹן זוֹרֵק׳! קַדְמִיתָא וְאִיקְרוֹן, תִּנְיָתָא וְאִיקְרוֹן, תְּלִיתָיָא בָּעֵי מְבַסַּרְתּוֹן. אָמְרִין לֵיהּ: לֵית אַתְּ יָכִיל, דִּכְבָר אִיקַּרְתְּנוֹן. קָם רַבִּי יִצְחָק וּקְרָא: כְּתִיב בְּאוֹרַיְתָא ׳אֵלֶּה מוֹעֲדֵי חֲנַנְיָה בֶּן אֲחִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ׳. אָמְרִין לֵהּ: מוֹעֲדֵי יְיָ! אֲמַר לוֹן: גַּבָּן. קָם רַבִּי נָתָן וְאַשְׁלַם: ׳כִּי מִבָּבֶל תֵּצֵא תּוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִנְּהַר פְּקוֹד׳. אָמְרִין לֵהּ (יְשַׁעְיָה ב, ג): ״כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלֶם״. אֲמַר לוֹן: גַּבָּן.

אֲזַל וּקְבַל עֲלֵיהֶן גַּבֵּי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה לִנְצִיבִין. אֲמַר לֵהּ: ׳אַחֲרֵיהֶם, אַחֲרֵיהֶם׳. אֲמַר לֵהּ: ׳לֵינָה יָדַע מַה שְׁבַקִית תַּמָּן? מַן מוֹדַע לִי דְּאִנּוּן חָכְמִין מִחַשְׁבָה דִּכְוָתִי׳?, ׳מִכֵּיוָן דּוּ אָמַר לָא חָכְמִין דִּכְוָתִי יִשְׁמְעוּן לֵיהּ? מִכֵּיוָן דְּאִנּוּן חָכְמִין מִחַשְׁבָה דִּכְוָתֵיהּ, יִשְׁמַע לְהוֹן׳! קָם וּרְכַב סוּסְיָא. הָן דְּמְטָא, מְטָא. הָן דְּלָא מְטָא, נוֹהֲגִין בְּקִלְקוּל.

כְּתִיב (יִרְמְיָה כט, א):

[כג:]

״וְאֶל יֶתֶר זְקֵנֵי הַגּוֹלָה״; אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: בְּיוֹתֵר הֵן חֲבִיבִין עָלַי זְקֵנֵי הַגּוֹלָה, חֲבִיבָה עָלַי כַּת קְטַנָּה שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִסַּנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה שֶׁבְּחוּצָה לָאָרֶץ. כְּתִיב (מְלָכִים ב׳ כד, טז): ״הֶחָרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר אֶלֶף״, וְאַתְּ אָמַר הָכֵן! רַבִּי בֶּרֶכְיָה בְּשֵׁם רַבִּי חֶלְבּוֹ וְרַבָּנִין. רַבִּי בֶּרֶכְיָה אָמַר: הֶחָרָשׁ אֶלֶף וְהַמַּסְגֵּר אֶלֶף. וְרַבָּנִין אָמְרֵי: כֻּלְּהוֹן אֶלֶף. רַבִּי בֶּרֶכְיָה בְּשֵׁם רַבִּי חֶלְבּוֹ אָמַר: אֵלּוּ הַחֲבֵרִים. וְרַבָּנִין אָמְרִין: אֵלּוּ הַבּוּלְוָוטִין.

רַב הוֹשַׁעְיָה, כַּד הֲוָה מְקַבֵּל סָהֲדַיָּא בְּעֵין טָב, הֲוָה אֲמַר לוֹן: ׳הֱווֹן יָדְעִין כַּמָּה עֵדוּת יוֹצֵא מִפִּיכֶם, כַּמָּה שְׁכַר בָּתִּים יוֹצֵא מִפִּיכֶם׳. אָמַר רַבִּי אֲבִינָא: אִין כֵּן הוּא, אֲפִלּוּ דִּינֵי נְפָשׁוֹת. בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, בָּא עָלֶיהָ - הֲרֵי זֶה בִּסְקִילָה. נִמְלְכוּ בֵּית דִּין לְעַבְּרוֹ, וּבָא עָלֶיהָ - אֵינוֹ בִּסְקִילָה. אָמַר רַבִּי אָבוּן (תְּהִלִּים נז, ג): ״אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֶלְיוֹן לָאֵל גֹּמֵר עָלָי״; בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, נִמְלְכוּ בֵּית דִּין לְעַבְּרוֹ - בְּתוּלִין חוֹזְרִין; וְאִם לָאו - אֵינָן חוֹזְרִין.

הֲלָכָה ט: מַתְנִיתִין: הַנּוֹדֵר מִן הַכְּרוּב, אָסוּר בְּאִיסְפַּרְגוּס. מִן הָאִיסְפַּרְגוּס, מֻתָּר בִּכְרוּב. מִן הַגְּרִיסִים, אָסוּר בְּמִקְפָּה; וְרַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר. מִן הַמִּקְפָּה, מֻתָּר בִּגְרִיסִין. מִן הַמִּקְפָּה, אָסוּר בְּשׁוּם; וְרַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר. מִן הַשּׁוּם, מֻתָּר בְּמִקְפָּה.

גְּמָרָא: מַה טַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי? שֵׁם אָבִיו קָרוּי עָלָיו. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי, הַנּוֹדֵר מִן הַיַּיִן מֻתָּר בְּקוֹנְדִיטוֹן.

מִן הַגְּרִיסִין אָסוּר בִּמְקְפָּה - וְהוּא שֶׁיְּהֵא רֻבָּן גְּרִיסִין.

מִן הַמִּקְפָּה אָסוּר בִּשּׁוּם - וְהוּא שֶׁיְּהֵא רֻבָּן שּׁוּם. וְהָכָא אַתְּ מְהַלֵּךְ אַחַר הַטַּעַם, וְכָא אַתְּ מְהַלֵּךְ אַחַר הָרֹב.

הֲלָכָה י: מַתְנִיתִין: מִן הָעֲדָשִׁים, אָסוּר בַּאֲשִׁישִׁים; וְרַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר. מִן הָאֲשִׁישִׁים, מֻתָּר בַּעֲדָשִׁים.

גְּמָרָא: רַבִּי יַסָּא אָזַל לְגַבֵּי רַבִּי יוֹסֵי, וְאַפִּיק קָמוֹי טְלוֹפְחִין מָקְלָיִין וּטְחִינָן, וּמְגַבְּלָן בִּדְבָשׁ וּמְטָגְנָן. אֲמַר לֵהּ: אִלֵּין אִנּוּן ׳אֲשִׁישִׁין׳ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים.

[כד.]

הֲלָכָה יא: מַתְנִיתִין: ׳חִטָּה חִטִּין שֶׁאֵינִי טוֹעֵם׳ - אָסוּר בָּהֶן, בֵּין קֶמַח בֵּין פַּת. ׳גְּרִיס גְּרִיסִין שֶׁאֵינִי טוֹעֵם׳ - אָסוּר בָּהֶן, בֵּין חַיִּין בֵּין מְבֻשָּׁלִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אָמַר: ׳קוֹנָם גְּרִיס וְחִטָּה שֶׁאֵינִי טוֹעֵם׳ - מֻתָּר לָכוֹס חַיִּים.

גְּמָרָא: תָּנֵי: רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: ׳קוֹנָם גְּרִיס שֶׁאֵינִי טוֹעֵם׳ - אָסוּר לָכוֹס, וּמֻתָּר בְּמִקְפָּה. ׳גְּרִיסִים שֶׁאֵינִי טוֹעֵם׳ - אָסוּר בְּמִקְפָּה, וּמֻתָּר לָכוֹס. ׳חִטָּה שֶׁאֵינִי טוֹעֵם׳ - אָסוּר לָכוֹס, וּמֻתָּר בְּפַת. ׳חִטִּים שֶׁאֵינִי טוֹעֵם׳ - אָסוּר בְּפַת, וּמֻתָּר לָכוֹס.

׳חִטָּה׳ וְאַתְּ אָמַר אָכֵן? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: כֵּן אָרְחֵיהּ דִּבַּר נָשָׁא, מִי חָמֵי פִּתָּא נְקִיָּה, וּמֵימַר ׳בְּרִיךְ דִּבְרָא הָדֵן חִיטְתָא׳.

הַדְרָן עֲלָךְ הַנּוֹדֵר מִן הַמְּבֻשָּׁל

פֶּרֶק שְׁבִיעִי

הֲלָכָה א: **מַתְנִיתִין**: הַנּוֹדֵר מִן הַיָּרָק, מֻתָּר בְּדִילּוּעִים, וְרַבִּי עֲקִיבָה אוֹסֵר. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָה: וַהֲלֹא אוֹמֵר אָדָם לְשֻׁלּוּחוֹ ׳קַח לָנוּ יָרָק׳, וְהוּא אוֹמֵר ׳לֹא מָצָאתִי אֶלָּא דִּלּוּעִין׳! אָמַר לָהֶן: וְכֵן הַדָּבָר! אוֹ שֶׁמָּא אוֹמֵר הוּא ׳לֹא מָצָאתִי אֶלָּא קִטְנִית׳?! אֶלָּא שֶׁהַדִּילּוּעִין בִּכְלָל הַיָּרָק. אָסוּר בְּפוֹל מִצְרִי לַח, וּמֻתָּר בְּיָבֵשׁ.

גְּמָרָא: מִסְבַּר סָבַר רַבִּי עֲקִיבָה: ׳מָצָאתִי וְלֹא מָצָאתִי׳. מֵעַתָּה, הַנּוֹדֵר מִן הַבָּשָׂר יְהֵא אָסוּר בַּבָּשָׂר דָּגִים וַחֲגָבִים, שֶׁכֵּן אָדָם אוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: ׳קַח לָנוּ בָּשָׂר׳, וְהוּא אוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: ׳לֹא מָצָאתִי אֶלָּא דָּגִים׳! אֶלָּא, רַבִּי עֲקִיבָה סָבַר מֵימַר הַדִּלּוּעִין בִּכְלָל יָרָק, וְרַבָּנִין אָמְרִין אֵין הַדִּלּוּעִין בִּכְלָל יָרָק. אַף לְמִדַּת הַדִּין כֵּן: ׳יָרָק גִּנָּה זֶה מָכוּר׳, וְהָיוּ שָׁם דִּלּוּעִין. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי עֲקִיבָה - מְכוּרִין. עַל דַּעְתּוֹן דְּרַבָּנִין - אֵינָן מְכוּרִין. וּבְהֶבְקֵר וּבְהֶקְדֵּשׁ כֵּן.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אַתָּא דִּיחִידַיָּא דְּהָכָא כִּסְתָמָא דְּתַמָּן, וְדִיחִידַיָּא דְּתַמָּן כִּסְתָמָא דְּהָכָא. דְּתָנֵי: הַנּוֹדֵר מִן הַבָּשָׂר - אָסוּר בְּכָל מִין בָּשָׂר, וְאָסוּר בְּרֹאשׁ וּבִכְרָעַיִם וּבְקֻנָּה וּבְלֵב וּבְכָבֵד וּבְעוֹפוֹת, וּמֻתָּר בִּבְשַׂר דָּגִים וַחֲגָבִים.

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הַנּוֹדֵר מִן הַבָּשָׂר - אָסוּר בְּכָל מִין בָּשָׂר, מֻתָּר בְּרֹאשׁ וּבִכְרָעַיִם וּבְקֻנָּה וּבְלֵב וּבְכָבֵד וּבְעוֹפוֹת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בִּבְשַׂר דָּגִים וַחֲגָבִים.

וְכֵן הָיָה רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: קְרֻבַיָּא לַאו בָּשָׂר, וְאָכְלֵיהוֹן לַאו אֱנָשׁ.

הַכֹּל מוֹדִין בְּנוֹדֵר מִן הַדִּלּוּעִין שֶׁמֻּתָּר בְּיָרָק. כְּהָדָא דְתָנֵי: הַנּוֹדֵר מִן הָעִקָּר אָסוּר בְּטְפֵילָה, הַנּוֹדֵר מִן הַטְּפֵלָה מֻתָּר בְּעִקָּר. הַנּוֹדֵר מִן הַבָּשָׂר אָסוּר בְּגִידִים, הַנּוֹדֵר מִן הַגִּידִים מֻתָּר בְּבָשָׂר. מַה פְּלִיגִי? בִּדְלַעַת מִצְרִית, אֲבָל בִּדְלַעַת יְוָנִית - כָּל עַמָּא מוֹדַיי שֶׁהוּא כְּיָרָק. רַבִּי קִרְסְפָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל אִילֵּין קָרָיָא וּכְרוֹבְתָא דַּאֲנַן אָכְלִין - דִּלַעַת יְוָנִית אִנּוּן.

רַבִּי יוּדָא בַּר צְרָדָיָה אוֹמֵר: קַרְמוּלִין הֵן כַּיָּרָק. רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יוֹסֵי בָּעַיי: קַרְמוּלִין מַהוּ שֶׁיְּהוּ חַיָּבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת? תָּנֵי בַּר קַפָּרָא: קַרְמוּלִין פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת! הָדָא דְאַתְּ אָמַר - עַד שֶׁלֹּא עָשׂוּ דִּלּוּעִין, אֲבָל אִם עָשׂוּ דִּלּוּעִין - כְּיָרָק הֵן.

הוֹרֵי רַבִּי יוֹסֵי בְּאִילֵּין עֲלֵי קְלוּקָסְיָיה, שֶׁאָסוּר לִגְמוֹת בָּהֶן מַיִם, מִפְּנֵי שֶׁהַצְּבָיִין אוֹכְלִין אוֹתָן. הַנּוֹדֵר מִן הַיָּרָק, מַהוּ שֶׁיְּהֵא מֻתָּר

[כד:]

בִּמְינֵי אֲפוּמַלְיָיא, כְּגוֹן נַבְעָה וּמַסְרוֹלָה וּפְלוּלוּיָה וּקְלוּקָסְיָה? רַבִּי יִצְחָק בַּר חַקּוֹלָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: קוּלְקָס כְּיָרָק לְמַעֲשְׂרוֹת וְלִשְׁבִיעִית וּלְפֵאָה וּלְכִלְאַיִם, וְלִנְדָרִים צְרִיכָה. הַנּוֹדֵר מִן הַיָּרָק מַהוּ שֶׁיְּהֵא מֻתָּר בְּיָבֵשׁ? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: אָסוּר בְּפוֹל מִצְרִי לַח וּמֻתָּר בְּיָבֵשׁ. לָא אָמַר אֶלָּא פּוֹל מִצְרִי, דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ גֹּרֶן,

הָא דָבָר שֶׁאֵין לוֹ גֹּרֶן - אָסוּר אֲפִלּוּ יָבֵשׁ. הַנּוֹדֵר מִן הַפֵּרִי, אָסוּר בְּקִשּׁוּאִין וּבְדִילּוּעִין וּבַאֲבַטִּיחִין וּבִמְלָפְפָנִיּוֹת, וְאָסוּר בְּכָל פֵּרוֹת הָאִילָן. הַנּוֹדֵר מִן פֵּרוֹת הַשָּׁנָה, מֻתָּר בִּגְדָיִים וּבְגוֹזָלִים וּבְחָלָב, וְאִם אָמַר ׳בִּגְדוּלֵי שָׁנָה׳ - אָסוּר בַּכֹּל.

הַנּוֹדֵר מִן הַתִּירוֹשׁ - אָסוּר בְּכָל מִינֵי מְתִיקָה, וּמֻתָּר בְּיַיִן. כְּמַאן דְּאָמַר ׳הִלְכוּ בְנִדָּרִים אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם׳, בְּרַם כְּמַאן דְּאָמַר ׳הִלְכוּ בְנִדָּרִים אַחַר לְשׁוֹן תּוֹרָה׳ - הַתּוֹרָה קָרָאת אוֹתוֹ תִּירוֹשׁ: ׳תִּירוֹשְׁךָ׳ - זֶה הַיַּיִן.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: הַנּוֹדֵר מִן הַדָּגָן, אָסוּר בְּפוֹל הַמִּצְרִי יָבֵשׁ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא מֵחֲמֵשֶׁת הַמִּינִין רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הַנּוֹדֵר מִן הַתְּבוּאָה, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא מֵחֲמֵשֶׁת הַמִּינִין, אֲבָל הַנּוֹדֵר מִן הַדָּגָן אָסוּר בַּכֹּל; וּמֻתָּר בְּפֵרוֹת הָאִילָן וּבְיָרָק.

גְּמָרָא: מַה טַּעֲמָא דְּרַבִּי מֵאִיר? דְּגָנָה דְּאַרְעָא. מַה טַּעֲמָא דְּרַבָּנִין? דְּגָנָה מֵעֲבוּרָה. תַּמָּן תְּנִינַן: הַנּוֹדֵר מִן הַפַּת, וּמִן הַתְּבוּאָה אָסוּר בָּהֶן, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. הָא הַנּוֹדֵר מִן הַפַּת וּמִן הַתְּבוּאָה, יְהֵא אָסוּר בַּכֹּל כְּרַבָּנִין?! רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן: שֶׁהַנּוֹדֵר מִן הַדָּגָן אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא מֵהֶן. מָה אֲנַן קַיְמִין? אִם בְּאוֹמֵר ׳פַּת תּוֹרָה׳, מֵעַתָּה אַף הָאוֹמֵר ׳תְּבוּאַת תּוֹרָה׳ יְהֵא אָסוּר בַּכֹּל, דִּכְתִיב (דְּבָרִים כב, ט): "וּתְבוּאַת הַכָּרֶם". אִם בְּאוֹמֵר ׳פַּת׳ סְתָם, אֵין לְךָ קָרוֹי ׳פַּת׳ סְתָם אֶלָּא חִטִּין וּשְׂעוֹרִין בִּלְבַד. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: קַיְמִתְיהּ בְּמָקוֹם שֶׁאוֹכְלִין כָּל פַּת, אֵין קָרוֹי ׳פַּת׳ סְתָם אֶלָּא חֲמֵשֶׁת הַמִּינִין בִּלְבַד.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין. הַנּוֹדֵר מִן הַכְּסוּת, מֻתָּר בְּשַׂק וּבִירִיעָה וּבַחֲמִילָה. אָמַר: ׳קוֹנָם צֶמֶר עוֹלֶה עָלַי׳, מֻתָּר לְכַסּוֹת בְּגִיזֵּי צֶמֶר. ׳פִּשְׁתָּן עוֹלֶה עָלַי׳, מֻתָּר לְכַסּוֹת בַּעֲנִיצֵי פִּשְׁתָּן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַכֹּל לְפִי הַנֹּדֶר. טָעַן וְהִזִּיעַ, וְהָיָה רֵיחוֹ קָשֶׁה, אָמַר: ׳קוֹנָם צֶמֶר וּפִשְׁתִּים עוֹלִים עָלַי׳, מֻתָּר לְכַסּוֹת, וְאָסוּר לְהַפְשִׁיל אַחֲרָיו.

[כה.]

גְּמָרָא: הַנּוֹדֵר מִן הַכְּסוּת, מֻתָּר בְּשַׂק, בִּירִיעָה וּבַחֲמִילָה, וּבִסְקוּרְטִיָּה וּבְפַמְלְיָה, וְאָסוּר בִּפְסִיקְיָא וּבְפוּנְדָּה. הַנּוֹדֵר מִן הַמַּלְבּוּשׁ, אָסוּר בְּכָל מִינֵי מַלְבּוּשׁ, וּמֻתָּר בְּאֵלּוּ. רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר: רַבִּי זְעֵירָה בָּעֵי: אָמַר ׳קוֹנָם כְּסוּת שֶׁאֵינִי לוֹבֵשׁ׳, ׳לְבוּשׁ שֶׁאֵינִי מִתְכַּסֶּה׳?

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אָמַר ׳קוֹנָם׳ - כָּל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִתְכַּסּוֹת וְדֶרֶךְ הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ לְהִתְכַּסּוֹת, נָדַר בּוֹ, מֻתָּר בַּיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ; נָדַר בַּיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, מֻתָּר בּוֹ. מָה אִית לָךְ? כְּגוֹן אִילֵּין שְׁלָחַיָּה. כָּל שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִתְכַּסּוֹת וְאֵין דֶּרֶךְ הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ לְהִתְכַּסּוֹת, נָדַר בּוֹ, מֻתָּר בַּיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ; נָדַר בַּיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, אָסוּר בּוֹ. מָה אִית לָךְ? כְּגוֹן אִילֵּין סוּסְרָנָה.

וְכָל דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהִתְכַּסּוֹת וְדֶרֶךְ הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ לְהִתְכַּסּוֹת, נָדַר בּוֹ - לֹא נִתְכַּוֵּן אֶלָּא בַּיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ. מָה אִית לָךְ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן: כְּגוֹן הָדֵין צֶמֶר גֶּפֶן. כְּנִי

מַתְנִיתָא: טָעַן וְהִזִּיעַ, וְאָמַר ׳קוֹנָם צֶמֶר וּפִשְׁתָּן עוֹלִין עָלַי׳, מֻתָּר לִלְבֹּשׁ, וְאָסוּר לְהַפְשִׁילָן אַחֲרָיו. הָיָה לָבוּשׁ צֶמֶר וְהֵצַר, וְאָמַר ׳קוֹנָם צֶמֶר עוֹלֶה עָלַי׳, אָסוּר לִלְבֹּשׁ, וּמֻתָּר לְהַפְשִׁילָן לְאַחֲרָיו.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: הַנּוֹדֵר מִן הַבַּיִת, מֻתָּר בַּעֲלִיָּה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עֲלִיָּה בִּכְלַל הַבַּיִת. הַנּוֹדֵר מִן הָעֲלִיָּה, מֻתָּר בַּבַּיִת.

גְּמָרָא: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר בְּעִירוֹנִי.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: הַנּוֹדֵר מִן הַמִּטָּה, מֻתָּר בְּדַרְגָּשׁ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַדַּרְגָּשׁ בִּכְלָל הַמִּטָּה. הַנּוֹדֵר מִן הַדַּרְגָּשׁ, מֻתָּר בְּמִטָּה.

גְּמָרָא: תָּנֵי: דַּרְגָּשׁ נִזְקָפֶת, וְאֵינָהּ נִכְפֶּפֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: שׁוֹמֶט קְלוֹנְטְרִין שֶׁלָּהּ וְדַיּוֹ. רַבִּי יוֹסֵה בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי אִיסִי: מִטָּה שֶׁנִּקְלִיטָיהָ עוֹלִין וְיוֹרְדִין בּוֹ, שׁוֹמְטוֹ וְדַיּוֹ.

אִי זוֹ הִיא מִטָּה וְאֵי זֶהוּ דַּרְגָּשׁ? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: כָּל שֶׁמִּסְרְגִין עַל גּוּפָהּ, זוֹ הִיא הַמִּטָּה. וְשֶׁאֵין מִסְרְגִין עַל גּוּפָהּ, זֶהוּ דַּרְגָּשׁ. וְהָא תְּנִינַן: ׳מִטָּה וְעֲרִיסָה, מִשֶּׁיִּשּׁוּפֵם בְּעוֹר הַדָּג׳, וּמִסְרָג עַל גּוּפָהּ, לְאֵי זֶה דָּבָר הוּא שָׁפָה? אָמַר רַבִּי לְעָזָר: תִּפָּתֵר בְּאֵלֶּין עַרְסָיְתָא קֵיסָרְיָתָא, דְּאִית לְהוֹן נִקְבִין.

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: הַנּוֹדֵר מִן הָעִיר, מֻתָּר לִכָּנֵס לְתוֹכָהּ, וְאָסוּר לִכָּנֵס לְעִבּוּרָהּ. אֲבָל הַנּוֹדֵר מִן הַבַּיִת, אָסוּר לִכָּנֵס מִן הָאָגָף וְלִפְנִים.

גְּמָרָא: וּמִנַּיִן שֶׁעִבּוּרָהּ שֶׁל עִיר כָּעִיר? כְּתִיב (יְהוֹשֻׁעַ ה, יג): ״וַיְהִי בִּהְיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּיְרִיחוֹ״, וְכִי בִּירִיחוֹ הָיָה? כְּתִיב (שָׁם ו, א): ״וִירִיחוֹ סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת״, וְאַתְּ אָמַר אָכֵן! אָמַר רַבִּי יוּדָן בַּר שָׁלוֹם: בְּעִבּוּרָהּ הָיָה. רַבִּי אָבוּן בְּשֵׁם רַב אַחָא:

[כה:]

הַוָּה יְרִיחוֹ. רַבִּי מָנָא בָּעֵי: לֵית הָדָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹחָנָן? דְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: ׳הִלְכוּ בִּנְדָרִים אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם׳? לֵית אָרְחֵיהּ דְּבַר נָשָׁא מֵחְמֵי חַבְרֵיהּ בְּפוּמָא, בָּעֵי מֵימַר בְּטַבֶּרְיָה חַמְתֵּיהּ.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: ׳קוֹנָם פֵּרוֹת הָאֵלּוּ עָלַי׳, ׳קוֹנָם הֵן לְפִי׳, ׳קוֹנָם הֵן עַל פִּי׳ – אָסוּר בְּחִלּוּפֵיהֶן וּבְגִדּוּלֵיהֶן. ׳שֶׁאֵינִי אוֹכֵל׳, ׳שֶׁאֵינִי טוֹעֵם׳ – מֻתָּר בְּחִלּוּפֵיהֶן וּבְגִדּוּלֵיהֶן. בְּדָבָר שֶׁזַּרְעוֹ כָּלֶה; אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה, גִּדּוּלֵי גִדּוּלִין אֲסוּרִים.

גְּמָרָא: עַד אֲכָן? יֵיבָא כַּיי דְּמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: עַד שָׁלֹשׁ גְּרָנוֹת, אֲסוּרָה, וְהָרְבִיעִית מֻתֶּרֶת. וְכָא כֵּן.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: ׳קוֹנָם מַעֲשֶׂה יָדַיִךְ עָלַי׳, ׳קוֹנָם הֵן לְפִי׳, ׳קוֹנָם הֵן עַל פִּי׳ – אָסוּר בְּחִילּוּפֵיהֶם וּבְגִדּוּלֵיהֶם. ׳שֶׁאֵינִי אוֹכֵל וְאֵינִי טוֹעֵם׳ – מֻתָּר בְּחִילּוּפֵיהֶן וּבְגִדּוּלֵיהֶן. בְּדָבָר שֶׁזַּרְעוֹ כָּלֶה, אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה, גִּדּוּלֵי גִדּוּלִין אֲסוּרִין. ׳שֶׁאַתְּ עוֹשָׂה וַאֲנִי אוֹכֵל עַד הַפֶּסַח׳, ׳שֶׁאַתְּ עוֹשָׂה וַאֲנִי מִתְכַּסֶּה עַד

הַפֶּסַח׳, עָשְׂתָה לִפְנֵי הַפֶּסַח - מֻתָּר לוֹכַל וּלְהִתְכַּסּוֹת לְאַחַר הַפֶּסַח.

גְּמָרָא: כְּנִי מַתְנִיתָא: ׳מַה שֶּׁאַתְּ עוֹשָׂה אֵינִי אוֹכֵל עַד הַפֶּסַח׳, ׳מַה שֶּׁאַתְּ עוֹשָׂה אֵינִי מִתְכַּסֶּה עַד הַפֶּסַח׳.

הֲלָכָה ט: מַתְנִיתִין: ׳שֶׁאַתְּ עוֹשָׂה עַד הַפֶּסַח וַאֲנִי אוֹכֵל׳, ׳שֶׁאַתְּ עוֹשָׂה עַד הַפֶּסַח וַאֲנִי מִתְכַּסֶּה׳, עָשְׂתָה לִפְנֵי הַפֶּסַח - אָסוּר לוֹכַל וּלְהִתְכַּסּוֹת לְאַחַר הַפֶּסַח.

גְּמָרָא: כְּנִי מַתְנִיתָא: ׳מַה שֶּׁאַתְּ עוֹשָׂה עַד הַפֶּסַח, אֵינִי אוֹכֵל׳, ׳מַה שֶּׁאַתְּ עוֹשָׂה עַד הַפֶּסַח, אֵינִי מִתְכַּסֶּה׳.

הֲלָכָה י: מַתְנִיתִין: ׳שֶׁאַתְּ נֶהֱנֵית לִי עַד הַפֶּסַח, אִם הוֹלֶכֶת אַתְּ לְבֵית אָבִיךְ עַד הַחַג׳, הָלְכָה לִפְנֵי הַפֶּסַח - אֲסוּרָה בַּהֲנָיָתוֹ עַד הַפֶּסַח. וּלְאַחַר הַפֶּסַח - בְּ״לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ״ (בַּמִּדְבָּר ל, ג).

גְּמָרָא: וְאָסוּר לֵהָנוֹת מִכְּבָר, שֶׁמָּא תֵּלֵךְ אַחַר הַפֶּסַח, וְנִמְצֵאת הֲנָיָתוֹ לְמַפְרֵעַ.

הֲלָכָה יא: מַתְנִיתִין: ׳שֶׁאַתְּ נֶהֱנֵית לִי עַד הַחַג, אִם הוֹלֶכֶת אַתְּ לְבֵית אָבִיךְ עַד הַפֶּסַח׳, הָלְכָה לִפְנֵי הַפֶּסַח - אֲסוּרָה בַּהֲנָיָתוֹ עַד הַחַג. וּמֻתֶּרֶת לֵילֵךְ אַחַר הַפֶּסַח.

גְּמָרָא: וַאֲסוּרָה לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ מִכְּבָר, שֶׁמָּא תֵּלֵךְ קֹדֶם הַפֶּסַח, וְנִמְצֵאת הֲנָיָתוֹ לְמַפְרֵעַ.

הַדְּרָן עָלָךְ הַנּוֹדֵר מִן הַיָּרָק

פֶּרֶק שְׁמִינִי

הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: ׳קוֹנָם יַיִן שֶׁאֵינִי טוֹעֵם הַיּוֹם׳, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ. ׳שַׁבָּת זוֹ׳, אָסוּר בְּכָל הַשַּׁבָּת, וְשַׁבָּת שֶׁעָבְרָה. ׳חֹדֶשׁ זֶה׳, אָסוּר בְּכָל הַחֹדֶשׁ, וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁלַּבָּא

[כו.]

׳שָׁנָה זוֹ׳, אָסוּר בְּכָל הַשָּׁנָה, וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה לֶעָתִיד לָבוֹא. ׳שָׁבוּעַ זֶה׳, אָסוּר בְּכָל הַשָּׁבוּעַ, וּשְׁבִיעִית שֶׁעָבְרָה. וְאִם אָמַר: ׳יוֹם אֶחָד׳, ׳שַׁבָּת אַחַת׳, ׳חֹדֶשׁ אֶחָד׳, ׳שָׁנָה אַחַת׳, ׳שָׁבוּעַ אֶחָד׳ - אָסוּר מִיּוֹם לְיוֹם.

גְּמָרָא: הָא מִשֶּׁחֲשֵׁכָה, מֻתָּר. לֵית הָדָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹחָנָן? דְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: הִלְכוּ בִנְדָרִים אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם. לֵית אָרְחֵיהּ דְּבַר נָשָׁא מֵימַר לְחַבְרֵיהּ בְּרוּמְשָׁא ׳לָא טְעָמִית כְּלוּם רַמְשִׁית? וְאָמַר אֶתְמוֹל?! אֱמוֹר דְּבָתְרַהּ וְהוּא פְּלִיגָא? לֵית אָרְחֵיהּ דְּבַר נָשָׁא מֵימַר לְחַבְרֵיהּ בְּצַפְרָא ׳לָא טְעָמִית כְּלוּם רוּמְשִׁית! מֵימוֹר יוֹם דֵּין הוּא.

לֵית הוּא פְּלִיגָא? ׳יוֹם זֶה מִשַּׁבָּת זוֹ׳, וְ׳שַׁבָּת זוֹ מִיּוֹם זֶה׳, יוֹם זֶה - מֵהַיּוֹם. כְּמַאן דְּמַר: הִלְכוּ בִנְדָרִים אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, בְּרַם הָכָא, כְּמַאן דְּמַר: הִלְכוּ בִנְדָרִים אַחַר לְשׁוֹן תּוֹרָה. אָמַר רַבִּי יוֹנָה בְּצְרָיָא: כֵּן אָרְחֵיהּ דְּבַר נָשָׁא מֵימַר לְחַבְרֵיהּ ׳סוֹבַר לִי הָדֵין יוֹמָא.

תַּמָּן תְּנִינַן: ׳עַד רֹאשׁ אֲדָר׳ - עַד רֹאשׁ אֲדָר הָרִאשׁוֹן; ׳עַד סוֹף אֲדָר׳ - עַד סוֹף אֲדָר הָרִאשׁוֹן. הָדָא אָמְרָה, נִיסָּן רֹאשׁ הַשָּׁנָה לִנְדָרִים! תִּשְׁרִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה לִנְדָרִים, שֶׁלֹּא תֹּאמַר יַעֲלֶה רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲדָר תַּחַת אֱלוּל, וְיִהֵא מֻתָּר בֶּאֱלוּל. לְפִם כֵּן צְרַךְ מֵימַר: אָסוּר בָּהּ וּבְעִבּוּרָהּ.

אָמַר ׳יוֹם אֶחָד׳, ׳שַׁבָּת אַחַת׳, ׳חֹדֶשׁ אֶחָד׳, ׳שָׁנָה אַחַת׳, ׳שָׁבוּעַ אֶחָד׳, אָסוּר מִיּוֹם לְיוֹם - מֵעֵת לְעֵת. תָּנֵי: מֵעֵת לְעֵת.

רַב אַחָא, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה: אָסוּר לְאָדָם לְהִתְעַנּוֹת עַד שֵׁשׁ שָׁעוֹת בְּשַׁבָּת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן: ׳הָיוּ מִתְעַנִּין וְיָרְדוּ לָהֶן גְּשָׁמִים. קֹדֶם חֲצוֹת, לֹא יַשְׁלִימוּ׳ -

[כו:]

עַד כַּדּוּן צַפְרָא הוּא. ׳אַחַר חֲצוֹת, יַשְׁלִימוּ׳ - שֶׁכְּבָר עָבַר רֻבּוֹ שֶׁל יוֹם בִּקְדֻשָּׁה.

מִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר מִתְעַנִּין שָׁעוֹת. דְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: ׳הֲרֵינִי בְתַעֲנִיתִי עַד דַּחֲסַל פִּרְקֵי עַד דְּנִיחְסַל פַּרְשָׁתַי׳. מִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹנָה אָמַר מִתְעַנִּין שָׁעוֹת. רַבִּי יוֹנָה הֲוָה בְּצוֹר, וּשְׁמַע דְּדָמַךְ בְּרֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי. אַף־עַל־גַּב דַּאֲכַל גֻּבְנָה וּשְׁתָא מַיָּא, אַסְקֵיהּ צוֹם כָּל הָהוּא יוֹמָא. מִלְּתֵיהּ דְּרַב אָמַר מִתְעַנִּין שָׁעוֹת. דְּרַב אָמַר: לוֹוֶה אָדָם תַּעֲנִיתוֹ וּפוֹרֵעַ. אָמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל: וְכִי נֵדֶר הוּא זֶה?

נָדַר לְהִתְעַנּוֹת, וְשָׁכַח וְאָכַל כַּזַּיִת, אִבֵּד תַּעֲנִיתוֹ. רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבָּנִין דְּתַמָּן: וְהוּא שֶׁאָמַר ״יוֹם׳ סְתָם, הָא אִם אָמַר ״יוֹם זֶה׳ – מִתְעַנֶּה וּמַשְׁלִים. לָא אָמַר אֶלָּא אָכַל, הָא טָעַם – לָא.

רַבִּי בָּא חֲסִידָא בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא: הָא מַטְעֲמִיתָה אֵין בָּהּ לֹא מִשּׁוּם בְּרָכָה, וְלֹא מִשּׁוּם גָּזֵל, וְלֹא מִשּׁוּם דְּמַאי, וְלֹא מִשּׁוּם הֶפְסֵק תַּעֲנִית.

יָחִיד שֶׁגָּזַר עָלָיו תַּעֲנִית, אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה מִשֶּׁחֲשֵׁכָה. וְאִם אָמַר בְּתַעֲנִית צִבּוּר, אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה מִבְּעוֹד יוֹם.

נָדַר לְהִתְעַנּוֹת, וְנִמְצְאוּ יָמִים טוֹבִים וְשַׁבָּתוֹת, לוֹקֶה וְאֵינוֹ צָרִיךְ הֶתֵּר חָכָם. נָדַר לְהִתְעַנּוֹת, וְנִמְצְאוּ יָמִים הַכְּתוּבִים בִּמְגִלַּת תַּעֲנִית, רַבִּי חִזְקִיָּה רַבִּי יוּדָן, רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּא בַּר בָּא. חַד אָמַר: מִתְעַנֶּה וְאֵינוֹ מַשְׁלִים. וְחָרָנָה אָמַר: לוֹקֶה, וְאֵינוֹ צָרִיךְ הֶתֵּר חָכָם. הָדָא דְאַתְּ אָמַר, עַד שֶׁלֹּא בָּטְלָה מִגִלַּת תַּעֲנִית, אֲבָל מִשֶּׁבָּטְלָה מִגִלַּת תַּעֲנִית, בָּטְלוּ כָּל אֵלּוּ.

רַבִּי חֲנַנְיָה וְרַבִּי יוֹחָנָן, תְּרֵיהוֹן אָמְרֵי: בָּטְלָה מִגִלַּת תַּעֲנִית. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר: בָּטְלָה מִגִלַּת תַּעֲנִית. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֶמֶשׁ הָיִיתִי יוֹשֵׁב וְשׁוֹנֶה: מַעֲשֶׂה שֶׁגָּזְרוּ תַּעֲנִית בַּחֲנָכָה בְּלוּד, וְעָאל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר סִפֵּר, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרָחַץ. אָמַר לָהֶן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: ׳צְאוּ וְהִתְעַנּוּ עַל מַה שֶׁהִתְעַנִּיתֶם׳! וְאַתְּ אָמַר, בָּטְלָה מִגִלַּת תַּעֲנִית? אָמַר רַבִּי אַבָּא: אַף־עַל־גַּב דְּתִמַּר, בָּטְלָה מִגִלַּת תַּעֲנִית, חֲנָכָה וּפוּרִים לֹא בָּטְלוּ.

מִלֵּיהוֹן דְּרַבָּנִין אָמְרִין, בָּטְלָה מִגִלַּת תַּעֲנִית. רַבִּי יוֹנָתָן צָיֵים כָּל עֲרוּבַת רֹאשׁ־הַשָּׁנָה. רַבִּי אָבִין צָיֵים כָּל עֲרוּבַת שׁוּבָא[ג]. רַבִּי זְעֵירָא צָיֵים תְּלָת מָאוָן דְּצוֹמִין, וְאִית דְּאָמְרִי תִּשְׁעַת מָאוָן דְּצוֹמִין, וְלֹא חָשׁ עַל מִגִלַּת תַּעֲנִית. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא מְפַקֵּד לְסַפְרַיָּא: אִין אָתַת אִתָּא מִשְׁאֲלִינְכוֹן, אִמְרוּן לַהּ: ׳בְּכֹל מִתְעַנִּין, חוּץ מִשַּׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים, וְחֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד, וַחֲנֻכָּה וּפוּרִים׳.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: ׳עַד הַפֶּסַח׳ – אָסוּר עַד שֶׁיַּגִּיעַ. ׳עַד שֶׁיִּהֵא׳ – אָסוּר עַד שֶׁיֵּצֵא. ׳עַד לִפְנֵי הַפֶּסַח׳ – רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: עַד שֶׁיַּגִּיעַ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עַד שֶׁיֵּצֵא.

גְּמָרָא: רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי קֳמֵי רַבִּי זְעֵירָה: מְחַלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי? תַּמָּן הוּא

[כז.]

אָמַר: עַד שֶׁיֵּצְאוּ כָּל הָרְשָׁיוֹת הַגְּדוֹלוֹת, עַד שֶׁיֵּצְאוּ כָּל הָרְשָׁיוֹת הַקְּטַנּוֹת, וְכָא הוּא אָמַר הָכֵין! אָמַר לֵהּ: ׳מִשֶּׁמֵּת בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא, בָּטְלוּ הַשַּׁקְדָנִים׳, לֹא עָמַד שׁוֹקֵד עַד שֶׁעָמַד יִרְמְיָה. אָמַר רַבִּי בָּא בְּרֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּה בַּר וָא: לְמָה הוּא מִקְנַתֵּר לְהוֹן? לָא כְּבָר קַשְׁוּנְתֵהּ רַבִּי לְעָזָר קֳמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: מְחַלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסָה? אָמַר לֵהּ: לֵית הִיא מְחַלְפָה, מַתְנִיתָא הִיא מְחַלְפָה! וְתָנֵי דְּבֵית רַבִּי כֵּן: ׳עַד לִפְנֵי הַפֶּסַח – רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, עַד שֶׁיֵּצֵא; רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עַד שֶׁיַּגִּיעַ׳.

[ג] צָם כָּל עֶרֶב שַׁבָּת

אֲנַן בָּעֵיי ׳עַד לִפְנֵי׳, וְאַתְּ אָמַר אָכִין?! אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: לְשׁוֹן נִיוּתִי הוּא, עַד לַפְנֵי פִּסְחָא[ד].

אָמַר רַבִּי אָבִין: הַכֹּל מוֹדִין בְּפֶסַח שֶׁהוּא מֻתָּר. מַה פְּלִיגִין? בִּפְרֹס הַפֶּסַח. הָהֵן אָמַר, עַד שֶׁיַּגִּיעַ. וְהָהֵן אָמַר, עַד שֶׁיֵּצֵא.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: ׳עַד הַקָּצִיר׳, ׳עַד הַבָּצִיר׳, ׳עַד הַמַּסִיק׳ - אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא עַד שֶׁיַּגִּיעַ. זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁזְּמַנּוֹ קָבוּעַ, אָמַר ׳עַד שֶׁיַּגִּיעַ׳ - אָסוּר עַד שֶׁיַּגִּיעַ, ׳עַד שֶׁיְּהֵא׳ - אָסוּר עַד שֶׁיֵּצֵא. וְכָל שֶׁאֵין זְמַנּוֹ קָבוּעַ, בֵּין שֶׁאָמַר ׳עַד שֶׁיְּהֵא׳, בֵּין שֶׁאָמַר ׳עַד שֶׁיַּגִּיעַ׳ - אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא עַד שֶׁיַּגִּיעַ.

גְּמָרָא: קָבַע זְמַן לְמִשְׁתֶּה בְּנוֹ, וְאָמַר ׳קוֹנָם יַיִן שֶׁאֵינִי טוֹעֵם עַד שֶׁיַּגִּיעַ מִשְׁתֶּה בְּנִי׳, כְּמִי שֶׁזְּמַנּוֹ קָבוּעַ. אוֹ מֵאַחַר שֶׁיָּכוֹל לִדְחוֹתוֹ לְאַחַר זְמַן, כְּמִי שֶׁאֵין זְמַנּוֹ קָבוּעַ?

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: ׳עַד הַקַּיִץ׳, ׳עַד שֶׁיְּהֵא הַקַּיִץ׳ - עַד שֶׁיַּתְחִילוּ הָעָם לְהַכְנִיס בְּכַלְכָּלוֹת. ׳עַד שֶׁיַּעֲבֹר הַקַּיִץ׳ - עַד שֶׁיִּקָּפְלוּ הַמַּקְצוּעוֹת. ׳עַד הַקָּצִיר׳ - עַד שֶׁיַּתְחִילוּ הָעָם לְקַצֵּר קְצִיר חִטִּים, אֲבָל לֹא קָצִיר שֶׁל שְׁעוֹרִין. הַכֹּל לְפִי מְקוֹם נִדְרוֹ. אִם הָיָה בְּהַר - בָּהָר וְאִם הָיָה בְּבִקְעָה - בַּבִּקְעָה.

גְּמָרָא: כַּלְכָּלוֹת - מַה? כַּלְכָּלוֹת שֶׁל תְּאֵנִים? כַּלְכָּלוֹת שֶׁל עֲנָבִים?

[כז:]

נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: עַד שֶׁיִּקָּפְלוּ הַמַּקְצוּעוֹת. אִית לָךְ מֵימַר מַקְצוּעוֹת תְּאֵנִים וְלֹא מַקְצוּעוֹת עֲנָבִים? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: חַד טְעִין צְמוּקִין עָאל לְטִיבֶרְיָא. שְׁאֵל גַּמְלִיאֵל זוּגָא לְרַבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא? אֲמַר לֵהּ: אֵין כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עוֹשָׂה מַשְׁאוֹי אֶחָד צְמוּקִין. וְאֵין כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עוֹשָׂה מַשְׁאוֹי אֶחָד שֶׁל צְמוּקִין?! אֶלָּא כֵּן אֲמַר לֵהּ: אֵין מָקוֹם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה מַשְׁאוֹי אֶחָד צְמוּקִין.

׳עַד הַקָּצִיר׳ - כְּתִיב (רות ב, כג): "עַד כְּלוֹת קְצִיר הַשְּׂעֹרִים וּקְצִיר הַחִטִּים" וְאַתְּ אָמַר כֵּן! מַה דְּהוּא קָרֵיָא בְּדָרוֹם הִיא. מַתְנִיתָא בְּגָלִיל.

נָדַר מִן הַקַּיִץ בְּגָלִיל, וְיוֹרֵד לוֹ לָעֲמָקִים, אַף־עַל־פִּי שֶׁבִּכֵּר קַיִץ בַּעֲמָקִים, אָסוּר עַד שֶׁיְּבַכֵּר בְּגָלִיל.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: ׳עַד הַגְּשָׁמִים׳, ׳עַד שֶׁיְּהוּ הַגְּשָׁמִים׳ - עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עַד שֶׁיַּגִּיעַ זְמַנָּהּ שֶׁל רְבִיעָה. ׳עַד שֶׁיִּפְסְקוּ הַגְּשָׁמִים׳ - עַד שֶׁיֵּצֵא נִיסָן כֻּלּוֹ, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שֶׁיַּעֲבֹר הַפֶּסַח.

גְּמָרָא: רַבִּי זְעֵירָא בָּעֵי: אָמַר: ׳עַד הַגֶּשֶׁם׳? אָסוּר עַד שֶׁיֵּרֵד גֶּשֶׁם אֶחָד.

תַּמָּן תְּנִינַן: הָאוֹמֵר ׳הֲרֵי עָלַי עֵצִים׳, לֹא יִפְחֹת מִשְּׁנֵי גְזִירֵי עֵצִים. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי אָמַר: רַבִּי בָּא מַמָּל בָּעֵי: ׳הֲרֵי עָלַי עֵץ׳? מֵבִיא גִּיזָּר אֶחָד. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן: שֶׁזֶּה קָרְבָּן בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְזֶה

[ד] בִּלְשׁוֹנָם ׳לִפְנֵי פֶּסַח׳, הַכַּוָּנָה אַחֲרֵי שֶׁיִּפְּנֶה וְיֵעָבֵר פֶּסַח

קָרְבָּן בִּפְנֵי עַצְמוֹ. דִּתְנִינַן תַּמָּן: וּשְׁנַיִם, בְּיָדָם שְׁנֵי גְזִירֵי עֵצִים כְּדֵי לְרַבּוֹת בְּעֵצִים.

תָּנֵי: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל דָּבָר שֶׁתָּלוּי בִּרְבִיעָה, עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה; וְשֶׁאֵין תָּלוּי בִּרְבִיעָה, עַד שֶׁיַּגִּיעַ זְמַן רְבִיעָה. תָּנֵי: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שִׁבְעָה יָמִים שֶׁיָּרְדוּ בָהֶן גְּשָׁמִים וְלֹא פָסְקוּ, וְיֵשׁ בָּהֶן כְּדֵי רְבִיעָה שְׁנִיָּה.

וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ 'רְבִיעָה'? שֶׁרוֹבַעַת לָאָרֶץ. רַבִּי מֵאִיר כְּדַעְתֵּיהּ, וְרַבִּי יְהוּדָה כְּדַעְתֵּיהּ. דִּתְנִינַן תַּמָּן: עַד אֵימָתַי שׁוֹאֲלִין אֶת הַגְּשָׁמִים? רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: עַד שֶׁיַּעֲבֹר הַפֶּסַח. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: עַד שֶׁיֵּצֵא נִיסָן.

[כח.]

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: 'קוֹנָם יַיִן שֶׁאֵינִי טוֹעֵם לַשָּׁנָה', נִתְעַבְּרָה הַשָּׁנָה - אָסוּר בָּהּ וּבְעִבּוּרָהּ. 'עַד רֹאשׁ אֲדָר' - עַד רֹאשׁ אֲדָר הָרִאשׁוֹן. 'עַד סוֹף אֲדָר' - עַד סוֹף אֲדָר הָרִאשׁוֹן.

גְּמָרָא: הָדָא אָמְרָה, נִיסָן רֹאשׁ הַשָּׁנָה לִנְדָרִים! תִּשְׁרֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַנְּדָרִים, שֶׁלֹּא תֹּאמַר יַעֲלֶה רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲדָר תַּחַת אֱלוּל, וִיהֵא מֻתָּר בֶּאֱלוּל. לְפִם כֵּן צָרַךְ מֵימַר 'אָסוּר בָּהּ וּבְעִבּוּרָהּ'.

רַבִּי אָבִין בְּשֵׁם רַבִּי אִילָא: וְהוּא שֶׁנָּדַר וְאַחַר כֵּן עִבְּרוּ, אֲבָל אִם עִבְּרוּ וְאַחַר כֵּן נָדַר - לָא בְדָא.

לְעִנְיַן שְׁכַר בָּתִּים, לָא שָׁנְיָא זֶה אוֹמֵר 'אֲדָר הָרִאשׁוֹן', וְזֶה אוֹמֵר 'אֲדָר הַשֵּׁנִי' - יַחְלְקוּ חֹדֶשׁ הָעִבּוּר. אֲתָא חֲמִי: לִנְדָרִים לֵית אַתְּ חָשִׁישׁ, וּלְמָמוֹן אַתְּ חָשֵׁשׁ! אָמַר רַבִּי הִילָא: וְהָן שֶׁעִבְּרוּ וְאַחַר־כָּךְ הִשְׁכִּיר, אֲבָל הִשְׁכִּיר וְאַחַר כָּךְ עִבְּרוּ - לָא בְדָא.

וּלְעִנְיַן שְׁטָרוֹת כּוֹתְבִין בַּאֲדָר הָרִאשׁוֹן וּבַאֲדָר הַשֵּׁנִי, אֶלָּא שֶׁכּוֹתְבִין אֲדָר הַשֵּׁנִי 'תִּנְיָן'. רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: אֲדָר הַשֵּׁנִי כּוֹתֵב 'תִּי"ו', וְדַיּוֹ.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אָמַר 'קוֹנָם יַיִן שֶׁאֵינִי טוֹעֵם עַד שֶׁיִּהְיֶה פֶּסַח', אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא עַד לֵילֵי פֶּסַח, שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן זֶה אֶלָּא עַד שָׁעָה שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לִשְׁתּוֹת יַיִן. אָמַר 'קוֹנָם בָּשָׂר שֶׁאֵינִי טוֹעֵם עַד הַצּוֹם', אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא עַד לֵילֵי צוֹם, שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן זֶה אֶלָּא עַד שָׁעָה שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לוֹכַל בָּשָׂר. רַבִּי יוֹסֵי בְּנוֹ אוֹמֵר: אָמַר 'קוֹנָם שׁוּם שֶׁאֵינִי טוֹעֵם עַד שֶׁתְּהֵא שַׁבָּת', אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא עַד לֵילֵי שַׁבָּת, שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן זֶה אֶלָּא עַד שָׁעָה שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לוֹכַל שׁוּם.

הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: 'קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לְךָ, אִם אֵין אַתְּ בָּא וְנוֹטֵל לְבָנֶיךָ כּוֹר אֶחָד שֶׁל חִטִּים וּשְׁתֵּי חָבִיּוֹת שֶׁל יַיִן', הֲרֵי זֶה יָכוֹל לְהָפֵר אֶת נִדְרוֹ שֶׁלֹּא עַל פִּי חָכָם, וְיֹאמַר לוֹ: 'כְּלוּם אָמַרְתִּי לְךָ אֶלָּא מִפְּנֵי כְּבוֹדִי?! זֶהוּ כְּבוֹדִי! וְכֵן הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: 'קוֹנָם שֶׁאֵין אַתְּ נֶהֱנֶה לִי, אִם אֵין אַתְּ בָּא וְנוֹתֵן לִבְנִי כּוֹר אֶחָד שֶׁל חִטִּין וּשְׁתֵּי חָבִיּוֹת שֶׁל יַיִן', רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אָסוּר עַד שֶׁיִּתֵּן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַף זֶה יָכוֹל לְהָפֵר אֶת נִדְרוֹ שֶׁלֹּא עַל פִּי חָכָם, וְיֹאמַר לוֹ 'הֲרֵינִי כְּאִלּוּ הִתְקַבַּלְתִּי'.

גְּמָרָא: רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אַף הָרִאשׁוֹן בְּמַחֲלֹקֶת. אָמַר רַבִּי זְעִירָא:

בִּסְתָם חֲלוּקִין. מָה אֲנַן קַיְמִין? אִם בְּשֶׁזֶּה אָמַר מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ, וְזֶה אָמַר מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ - הַכֹּל אָסוּר. אִם בְּשֶׁזֶּה אָמַר מִפְּנֵי כְּבוֹדִי, וְזֶה אָמַר מִפְּנֵי כְּבוֹדְךָ אָמַרְתִּי - דִּבְרֵי הַכֹּל מֻתָּר. אֶלָּא כֵּן אֲנַן קַיְמִין: בִּסְתָם. רַבִּי אוֹמֵר: סְתָמִין כְּמַאן דְּאָמַר מִפְּנֵי כְּבוֹדִי. וְרַבָּנִין אָמְרִין: סְתָמִין כְּמִי שֶׁזֶּה אָמַר ׳מִפְּנֵי כְּבוֹדִי׳, וְזֶה אָמַר ׳מִפְּנֵי כְּבוֹדְךָ אָמַרְתִּי׳. רַבִּי יַסָּא בָּעֵי קֳמֵי רַבִּי יוֹחָנָן:

[כח:]

מַתְנִיתָא דְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, דְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: כָּל עַכָּבָה שֶׁאֵינָהּ מִמֶּנָּה, הֲרֵי זֶה גֵּט. אֲמַר לֵהּ: שָׁנְיָא הִיא הָכָא, מִפְּנֵי פִּתְיַחַת נֶדֶר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְלָא נְדָרִים שֶׁאֵינָן צְרִיכִין הֶתֵּר חָכָם אֲנַן קַיְמִין?!

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: לֹא בִּלְבַד הַתּוֹלֶה נִדְרוֹ בְּדָבָר אֲנַן קַיְמִין, עַד כְּדוֹן הוּא דְּבָעֵי מִתַּן לָהּ. בְּרַם הָהוּא דְּלָא בָּעֵי מִתַּן לַהּ? יָכִיל הוּא אֲמַר לֵהּ: ׳לָא בְּעִית אֶלָּא מִיבְדְּקִינָךְ, כֵּיוָן דַּחֲמִיתָךְ מִצְטַעֵר, הֲרֵי אֲנִי כְּאִלּוּ נִתְקַבַּלְתִּי׳.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: הָיוּ מְסָרְבִין בּוֹ לָשֵׂאת אֶת בַּת אֲחוֹתוֹ, וְאָמַר: ׳קוֹנָם שֶׁהִיא נֶהֱנֵית לִי לְעוֹלָם׳; וְכֵן הַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, וְאָמַר: ׳קוֹנָם אִשְׁתִּי נֶהֱנֵית לִי לְעוֹלָם׳ - הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרוֹת לֵהָנוֹת לוֹ, שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן זֶה אֶלָּא לְשֵׁם אֵישׁוּת.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: רַבִּי יוּדָה הִיא, דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: הַכֹּל לְפִי הַנֶּדֶר. וְכֵן הַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְכוּ׳ - אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: דְּרַבִּי יוּדָה הִיא, דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: הַכֹּל לְפִי הַנֶּדֶר.

הֲלָכָה ט: מַתְנִיתִין: הָיָה מְסָרֵב בַּחֲבֵרוֹ שֶׁיֹּאכַל אֶצְלוֹ, אָמַר: ׳קוֹנָם לְבֵיתְךָ שֶׁאֵינִי נִכְנָס׳, ׳טִפַּת צוֹנֵן שֶׁאֵינִי טוֹעֵם לְךָ׳ - מֻתָּר לִכָּנֵס לְבֵיתוֹ וְלִשְׁתּוֹת מִמֶּנּוּ צוֹנֵן, שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן זֶה אֶלָּא לְשֵׁם אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: הָדָא אָמְרָה, הָהָן דְּמַשְׁבַּע לְחַבְרֵיהּ דְּלָא יֵיכוֹל, הָהָן אוֹכֵל וְהָהָן עָבַר.

הַדְרָן עֲלָךְ קוֹנָם יַיִן

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: פּוֹתְחִין לְאָדָם בִּכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ; וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. אָמַר רַבִּי צָדוֹק: עַד שֶׁפּוֹתְחִין לוֹ בִּכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ יִפְתְּחוּ לוֹ בִּכְבוֹד הַמָּקוֹם, אִם כֵּן אֵין נְדָרִים! מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּדָבָר שֶׁבֵּין אָדָם לְבֵין אָבִיו וְאִמּוֹ, שֶׁפּוֹתְחִין לוֹ בִּכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ.

גְּמָרָא: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חֲזָקָה

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת אָהֳלוֹת פֶּרֶק שְׁבִעָה עָשָׂר

א. הַחוֹרֵשׁ אֶת הַקֶּבֶר - הֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה בֵּית הַפְּרָס, מֵאָה אַמָּה לְכָל רוּחַ. הַחוֹרֵשׁ עַל גַּבֵּי הַקֶּבֶר, וְכֵן הַחוֹרֵשׁ עַל גַּבֵּי הָאָרוֹן, אֲפִלּוּ מִשְׁקָע בָּרְבִידִין וּבָאֲבָנִים, וַאֲפִלּוּ עַל גַּבֵּי רוּם שְׁתֵּי קוֹמוֹת - הֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה בֵּית הַפְּרָס. אֵין לְךָ שֶׁעוֹשֶׂה בֵּית הַפְּרָס אֶלָּא הַחוֹרֵשׁ אֶת הַקֶּבֶר בִּלְבַד. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אַף אֶת הַתְּלוּלִיּוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמוֹרִיד, אֲבָל בְּמַעֲלֶה - אֵינוֹ עוֹשֶׂה בֵּית הַפְּרָס:

ב. שְׁלֹשָׁה כַּרְשִׁינִין שֶׁאָמְרוּ, הַנְּתוּנִין כְּדַרְכָּן בְּמָקוֹם יָבֵשׁ, אֲבָל לֹא בְּמָקוֹם הַטִּינָה, וְהַחוֹרֵשׁ בִּשְׁדֵה קַשְׁקְשִׁין וּבִשְׁדֵה מִדְרוֹן - הֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה בֵּית הַפְּרָס, הַבּוֹנֶה עַל גַּבָּיו טָהוֹר, וְהַזּוֹרֵעַ עַל גַּבָּיו טָהוֹר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הַחוֹרֵשׁ מִלְּטִימְיָא - הֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה בֵּית הַפְּרָס:

ג. הַשֻּׁתָּפִים, וְהָאֲרִיסִין, וְהָאַפּוֹטְרוֹפִין - אֵין עוֹשִׂין בֵּית הַפְּרָס. הַחוֹרֵשׁ מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ וּמִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ - שֶׁלּוֹ עוֹשֶׂה בֵּית הַפְּרָס, וְשֶׁל חֲבֵרוֹ אֵין עוֹשֶׂה בֵּית הַפְּרָס, אֲבָל עוֹלֶה הוּא בְּמִדַּת בֵּית הַפְּרָס:

ד. חֶזְקַת נְפָשׁוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - טְהוֹרִים, חוּץ מִן הַמְצֻיָּנוֹת בִּלְבַד. שָׂדֶה שֶׁמַּחְזִקִין בָּהּ שֶׁהִיא בֵּית הַפְּרָס, אֲפִלּוּ הִיא בַּת אַרְבָּעַת כּוֹרִין, אֲפִלּוּ הִיא מְשׂוּכָה מִמְּקוֹם הַטֻּמְאָה, וַאֲפִלּוּ טְהוֹרָה מַקִּיפָתָהּ מֵאַרְבַּעַת רוּחוֹתֶיהָ - הֲרֵי זֶה בְּחֶזְקַת בֵּית הַפְּרָס:

ה. שְׁתֵּי שָׂדוֹת שֶׁל בֵּית הַפְּרָס זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ, וְשָׂטְפוּ גְּשָׁמִים שְׁלֹשָׁה טְפָחִים מִן הָעֶלְיוֹנָה לַתַּחְתּוֹנָה - שְׁתֵּיהֶן טְמֵאוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שֶׁאֵין פְּתִחָה שֶׁל עֶלְיָה מְכֻוָּן כְּנֶגֶד שֶׁל בֵּית עֶלְיָה - טְהוֹרָה:

ו. בֵּית הַפְּרָס שֶׁטְּהָרוּהוּ - הֲרֵי זֶה טָהוֹר. וְצָרִיךְ לַעֲמֹד עַל גַּבָּיו שְׁנֵי תַלְמִידֵי חֲכָמִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וַחֲכָמִים עַל עָפָר שֶׁהוּא בָּא מִבֵּית הַפְּרָס

הַשָּׁלֵם

בְּיֶרֶק - שֶׁהוּא טָהוֹר, עַד שֶׁיְּהֵא בְּמָקוֹם אֶחָד כְּחוֹתַם הַמַּרְצוּפִין, עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל עָפָר הַבָּא מֵאֶרֶץ הָעַמִּים בְּיֶרֶק, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִצְטָרֵף, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מִצְטָרֵף, עַד שֶׁיְּהֵא בְּמָקוֹם אֶחָד כְּחוֹתַם הַמַּרְצוּפִין:

ז. הַמֵּבִיא אֲרוֹנוֹת וְתַנּוּרִים, וּסְפָלִין וּכְלֵי חֶרֶשׂ מִחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ, עַד שֶׁלֹּא הוּסְקוּ - טְמֵאִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים, וּטְהוֹרִין מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶס. הוּסְקוּ - טְמֵאִין מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶס, וּטְהוֹרִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים. נִמְצֵאתָ אַתָּה אוֹמֵר: בְּשָׁעָה שֶׁהֵן טְמֵאִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים - טְהוֹרִין מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶס. וּבְשָׁעָה שֶׁהֵן טְמֵאִים מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶס - טְהוֹרִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים:

ח. הֵבִיא עָפָר מִמְּקוֹם הַטֻּמְאָה וְגָבְלוֹ בִּמְקוֹם הַטָּהֳרָה אוֹ מִמְּקוֹם הַטָּהֳרָה וְגָבְלוֹ בִּמְקוֹם הַטֻּמְאָה, אֲפִלּוּ עַל גַּבֵּי הַסֶּלַע - טָמֵא. הַלְּבֵנִים מִבֵּית הַפְּרָס מִמְּקוֹם הַטֻּמְאָה - טְמֵאָה, וּמִמְּקוֹם הַטָּהֳרָה - טְהוֹרָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לְבֵנָה מִבֵּית הַפְּרָס, אֲפִלּוּ מִמְּקוֹם הַטֻּמְאָה - טְהוֹרָה, שֶׁלֹּא אָמְרוּ גּוּשׁ אֶלָּא כִּבְרִיָּתוֹ. עָפָר בֵּית הַפְּרָס, שֶׁטָּחִין בּוֹ גַּגּוֹת וְתַנּוּרִין - טָהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁבָּטֵל:

ט. בֵּית הַפְּרָס שֶׁעָשָׂה בּוֹ אַשְׁפָּה גְּבוֹהָה שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, וְיָכוֹל לְהַסִּיטָן - טָהוֹר. עָקְרָהּ מִמְּקוֹמָהּ - טְמֵאָה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מְטַהֵר. בֵּית הַפְּרָס שֶׁרְצָפוֹ בָּרְבִידִים וּבָאֲבָנִים שֶׁאֵין יָכוֹל לְהַסִּיטָן - טָהוֹר. עָקְרוֹ מִמְּקוֹמָן - טָמֵא. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מְטַהֵר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: בֵּית הַפְּרָס שֶׁגִּבְּשׁוֹ בְּגַבְשׁוּשִׁין שֶׁאֵין יָכוֹל לְהַסִּיטָן - טָמֵא. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: עָזְקוֹ - אֵין לְךָ בְּדֵיקָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ! הָלַךְ בְּבֵית הַפְּרָס לְמַטָּה מִשָּׁלֹשׁ, וְהוֹצִיא מִשָּׁם עָפָר - טָהוֹר:

י. הָלַךְ בֵּית הַפְּרָס זֶה - לֹא יְהַלֵּךְ בְּבֵית הַפְּרָס אַחֵר, וְאִם הָלַךְ - טָהוֹר. בָּצַר בֵּית הַפְּרָס זֶה - לֹא יִבְצֹר בֵּית הַפְּרָס אַחֵר. וְאִם בָּצַר - טָמֵא; אֵלּוּ דִּבְרֵי בֵּית הִלֵּל:

תּוֹסֶפְתָּא

יא. הַשּׁוֹרֵף אֶת הַקֶּשׁ וְאֶת הֶעָצֶה - שׁוֹרְפוֹ בְּמְקוֹמָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שׁוֹרְפוֹ חוּצָה לָהּ. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שָׂדֶה שֶׁאָבַד בָּהּ קֶבֶר - אֵין נִטַּעַת כָּל נָטַע וְאֵין נִזְרַעַת כָּל זֶרַע, וְחוֹפְרִין בְּתוֹכוֹ לְיֶרֶק, וְאֵין מְקַיְּמִין בְּתוֹכָהּ. מַזִּין וְטוֹבְלִין, וְאֵין נוֹטְעִין בְּתוֹכָהּ מִקְשָׁאוֹת וּמִדְלָעוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַרְגִּיל רֶגֶל אָדָם לְשָׁם:

יב. שָׁלֹשׁ בָּתֵּי הַפְּרָס הֵן, שָׂדֶה שֶׁנֶּחְרַשׁ בָּהּ קֶבֶר, שָׂדֶה שֶׁאָבַד קֶבֶר בְּתוֹכָהּ, שָׂדֶה כּוּכִין. וְאֵיזוֹ הִיא שָׂדֶה כּוּכִין? כָּל שֶׁחוֹפֵר בָּאָרֶץ וּמַבְלִיעַ אֶת הַכּוּכִין לַצְּדָדִין. מָצָא שָׂדֶה מְצֻיֶּנֶת, וְאֵין יָדוּעַ מַה טִּיבָהּ, אִם יֵשׁ שָׁם אִילָן - בְּיָדוּעַ שֶׁנֶּחְרַשׁ קֶבֶר בְּתוֹכָהּ. אֵין שָׁם אִילָן - בְּיָדוּעַ שֶׁאָבַד קֶבֶר בְּתוֹכָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ שָׁם זָקֵן אֶחָד אוֹ תַּלְמִיד חָכָם אֶחָד, שֶׁאֵין כָּל אָדָם בְּקִיאִין בְּכָךְ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: חֶזְקַת עֲצָמוֹת הַמְּכֻסִּין - הֲרֵי הֵן שֶׁל אָדָם, עַד שֶׁיְּוַדַּע שֶׁהֵן שֶׁל בְּהֵמָה. מְגֻלִּין - הֲרֵי הֵן שֶׁל בְּהֵמָה, עַד שֶׁיְּוַדַּע שֶׁהֵן שֶׁל אָדָם, מוֹדִין בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל: אֵין בּוֹדְקִין לְתִרוּמָה, אֶלָּא תִּשָּׂרֵף:

מַסֶּכֶת אָהֳלוֹת פֶּרֶק שְׁמוֹנָה עָשָׂר

א. חֹמֶר בְּאֶרֶץ הָעַמִּים שֶׁאֵין בְּבֵית הַפְּרָס, וְחֹמֶר בְּבֵית הַפְּרָס שֶׁאֵין בְּאֶרֶץ הָעַמִּים. שֶׁאֶרֶץ הָעַמִּים בְּתוּלָה שֶׁלָּהּ טְמֵאָה, וּמְטַמְּאָה בְּבִיאָה, וְאֵין לְךָ טָהֳרָה מִטֻּמְאָתָהּ, מָה שֶׁאֵין כֵּן בְּבֵית הַפְּרָס. חֹמֶר בְּבֵית הַפְּרָס, שֶׁאֲפִילוּ טָהֳרָה מַקַּפְתּוֹ מֵאַרְבַּע רוּחוֹתָיו - הֲרֵי הוּא בְּחֶזְקַת בֵּית הַפְּרָס. אֶרֶץ הָעַמִּים, אִם יָכוֹל לִכָּנֵס לָהּ בְּטָהֳרָה - טְהוֹרָה. וְכַמָּה תְּהֵא סְמוּכָה, וְיִהֵא יָכוֹל לִכָּנֵס לָהּ בְּטָהֳרָה? רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֲפִלּוּ תֵּלֶם אֶחָד - הֲרֵי זֶה מַפְסִיק. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: יָכוֹל אֲנִי לְהַאֲכִיל אֶת הַכֹּהֲנִים טָהֳרוֹת בְּבוּרְסְקִי שֶׁבַּצַּיְדָן, וְשֶׁבַּעֲדִירוֹת, וְשֶׁבַּלַּבְלָב - מִפְּנֵי שֶׁסְּמוּכִין לַיָּם אוֹ לַנָּהָר. אָמְרוּ לוֹ: הֲרֵי פְּסִלִין מַפְסִיק. חֶזְקַת דְּרָכִים שֶׁל עוֹלֵי בָבֶל, אַף עַל פִּי שֶׁמְּבֻלָּעוֹת בְּאֶרֶץ הָעַמִּים - טְהוֹרוֹת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עַד מָקוֹם שֶׁאָדָם פּוֹנֶה מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ וְאֵין בּוֹשׁ. עֲיָרוֹת הַמְּבֻלָּעוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּגוֹן סִיסִית וְחַבְרוֹתֶיהָ, אַשְׁקְלוֹן וְחַבְרוֹתֶיהָ, אַף עַל פִּי שֶׁפְּטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשֵׂר וּמִן הַשְּׁבִיעִית - אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים:

ב. הַנִּכְנָס לְאֶרֶץ הָעַמִּים בְּשִׂדֶּה וּבְמִגְדָּל - טָהוֹר, בְּקָרוֹן, בְּעֶגְלָה, וּבִסְפִינָה, וּבְאַסְכַּרְיָא - טָמֵא. הַמַּכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לְאֶרֶץ הָעַמִּים - טָמֵא. כְּלִי חֶרֶס שֶׁהִכְנִיס אֲוִירוֹ לְאֶרֶץ הָעַמִּים - טָמֵא. הַסַּפְסָלִין וְהַקַּתֶּדְרָאוֹת, שֶׁהִכְנִיס רֻבָּן לְאֶרֶץ הָעַמִּים - טְמֵאִין:

ג. הַכֹּל עוֹשִׂין מָדוֹר הָעַמִּים, אֲפִלּוּ עֵבֶד, וַאֲפִילוּ אִשָּׁה, וַאֲפִילוּ סָרִיס, וַאֲפִילוּ קָטָן בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד. עוֹבֵד כּוֹכָבִים הַנָּשׁוּי, וְכוּתִי הַנָּשׁוּי, עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁעֲבָדָיו כּוּתִים, וְכוּתִי שֶׁעֲבָדָיו עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים - עוֹשִׂים מְדוֹר הָעַמִּים. עַל מְדוֹר הָעַמִּים תּוֹלִין. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף שׁוֹרְפִין. וְכַמָּה יִשְׁהֶה בְּתוֹכוֹ וְיִהֵא צָרִיךְ בְּדִיקָה? אַבָּא יוּדָן מְצִידָן מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אַרְבָּעִים יוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין עִמּוֹ אִשָּׁה, וַהֲלָכָה כִּדְבָרָיו. הָיָה זֶה נִכְנַס וְזֶה יוֹצֵא, וְלֹא שָׁהָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם - טָהוֹר. וְאִם שָׁהָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם - טָמֵא. הַשּׁוֹמֵר, אִם שָׁהָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם - טָמֵא, בִּזְמַן שֶׁנִּכְנַס וְיוֹצֵא, אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁהָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם - טָהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּחֶזְקַת הַמִּשְׁתַּמֵּר. הַכֹּל נֶאֱמָנִין עָלָיו לְשָׁמְרוֹ, וַאֲפִילוּ עֵבֶד אוֹ שִׁפְחָה, וַאֲפִילוּ סָרִיס אוֹ קָטָן בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד:

ד. בֵּיבִין הַיּוֹצְאִין מֵאֶרֶץ הָעַמִּים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - עוֹשֶׂה לָהֶן סְרִיגוֹת, וּמְמַעֲטָן עַד פָּחוֹת מִטֶּפַח:

ה. כֵּיצַד בּוֹדְקִין מְדוֹר הָעַמִּים? יִשְׂרָאֵל נִכְנַס וְאַחַר כָּךְ כֹּהֵן, וְאִם נִכְנַס כֹּהֵן תְּחִלָּה, אַף עַל פִּי שֶׁמְּצָאוֹ רָצוּף בְּשַׁיִשׁ אוֹ בְּפִשְׁפֵּשׁ - טָמֵא:

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

ו. חֲנוּת, אֵין בָּהּ מִשּׁוּם מִדּוֹר הָעַמִּים, אֲבָל אִם כֵּן דָּר בְּתוֹכָהּ. אִסְטָנִית, אֵין בָּהּ מִשּׁוּם מִדּוֹר הָעַמִּים, אֲבָל אִם כֵּן דָּר בְּתוֹכָהּ. מִדּוֹר הָעַמִּים, אַף עַל פִּי שֶׁחָרַב - הֲרֵי זֶה טָמֵא. וְאֵין מִדּוֹר הָעַמִּים וּבֵית הַפְּרָס בְּחוּץ לָאָרֶץ. הָאוּנְרִיאוֹת, וְהָאוֹצָרוֹת, וְהַמֶּרְחָץ, וּבֵית הַמַּיִם, וּבֵית שַׁעַר, וַאֲוִיר הֶחָצֵר הַמְּגֻלִּין, וְהַבּוּרְגָנִין, וְהַסְּכוֹת, וְהַמְּשׁוּנוֹת, וְהַצְּרִיפִין, וְהָאֹהָלִין - אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם מִדּוֹר הָעַמִּים. הַקַּסְטְרָאוֹת וְהַלְּגִיונוֹת, רַבִּי מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. בֵּית הַחִיצוֹן וּבֵית הַזֵּינוֹת, רַבִּי יְהוּדָה מְטַמֵּא וְרַבִּי יוֹסֵי מְטַהֵר. בֵּית שַׁעַר וַאֲוִיר הֶחָצֵר, בִּזְמַן שֶׁהֵן מְעֹרָבִין בְּמִדּוֹר הָעַמִּים - טְמֵאִין מִשּׁוּם מִדּוֹר הָעַמִּים, אִם אֵין מְעֹרָבִין בְּמִדּוֹר הָעַמִּים - אֵין טְמֵאִים מִשּׁוּם מִדּוֹר הָעַמִּים. וְהָאַסְטוֹנוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁמְּעוֹרָבוֹת בְּמִדּוֹר הָעַמִּים - אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם מִדּוֹר הָעַמִּים:

ז. מִזְרַח מִכְּנֶגֶד מַטְרְפוֹלִין שֶׁלָּהּ וְעַד כְּנֶגֶד הַגַּת שֶׁלָּהּ. הֵעִיד יְהוּדָה הַנַּחְתּוֹם עַל סְטָיו הַמִּזְרָחִי שֶׁהוּא טָהוֹר, וּשְׁאָר כֻּלָּהּ - טְמֵאָה:

ח. הַמְהַלֵּךְ מֵעַכּוֹ לְכְזִיב, מִימִינוֹ - הַדֶּרֶךְ טְהוֹרָה מִשֶּׁם אֶרֶץ הָעַמִּים, וְחַיֶּבֶת בְּמַעֲשֵׂר וּבַשְּׁבִיעִית, עַד שֶׁתְּוַדַּע שֶׁהִיא פְּטוּרָה. מִשְּׁמְאל לַמַּעֲרָב - הַדֶּרֶךְ טְמֵאָה מִשֶּׁם אֶרֶץ הָעַמִּים, וּפְטוּרָה מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת וּמִן הַשְּׁבִיעִית, עַד שֶׁתְּוַדַּע שֶׁהִיא חַיֶּבֶת עַד כְּזִיב. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשֶּׁם אָבִיו: עַד לְכַלַּאבִּי:

ט. בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: תְּחוּמֵי אַשְׁקְלוֹן, מִקֶּבֶר גָּדוֹל עַד יָגוּר, וְעַד גּוֹב, וְעַד תַּרְעִין - הָיוּ טְמֵאִין, וְנִמְנוּ עֲלֵיהֶן חֲכָמִים וּטְהָרוּם. הֵעִיד יְהוּדָה בֶּן יַעֲקֹב מִבֵּית גַּבְרַיָּא, וְיַעֲקֹב בְּרַבִּי יִצְחָק מִבֵּית גּוּפְנִין, עַל קֻסְרֵי שֶׁהֶחֱזִיקוּ בָּהּ מֵעוֹלָם בְּטָמְאָה, וְהִתִּירוּהָ שֶׁלֹּא בְּמִנְיָן. אָמַר רַבִּי חַנִּין: אוֹתָהּ שָׁנָה שְׁבִיעִית הָיְתָה, וְהָלְכוּ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים לְקַרְקְסִיאוֹת שֶׁלָּהֶן, וְהִנִּיחוּ שׁוּק מָלֵא פֵּרוֹת, וּבָאוּ יִשְׂרָאֵל וּבְזָזוּם, בַּחֲזִירָתָן אָמְרוּ: בּוֹאוּ נֵלֵךְ אֵצֶל חֲכָמִים שֶׁמָּא הִתִּירוּ לָהֶן חֲזִירִים.

הַשָּׁלֵם

אָמַר רַבִּי זְרִיקָא: בַּחֲמִשָּׁה בַּאֲדָר הַשֵּׁנִי נִמְנוּ עָלֶיהָ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה זְקֵנִים וְהִתִּירוּהָ, שֶׁהָיוּ הַכֹּל נִכְנָסִים לְתוֹכָהּ:

י. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי, וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי, וְרַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר, שֶׁשָּׁבְתוּ בַּחֲנוּת שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּלוּד, וְהָיָה רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר יוֹשֵׁב לִפְנֵיהֶן, אָמְרוּ לוֹ: אַשְׁקְלוֹן, מַה אַתֶּם בָּהּ? אָמַר לָהֶן: מוֹכְרִים חִטִּין בַּבַּסִילְקָאוֹת שֶׁלָּהֶן, וְטוֹבְלִין וְאוֹכְלִין אֶת פִּסְחֵיהֶן לָעֶרֶב, אָמְרוּ לוֹ: מַהוּ שֶׁנְּהַג בָּהּ מִדּוֹר הָעַמִּים? אָמַר לָהֶן: כְּשֶׁיִּשְׁהֶה אַרְבָּעִים יוֹם. אָמְרוּ לוֹ: בּוֹא וְנִמְנֶה עָלֶיהָ לְפוֹטְרָהּ מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת, וְלֹא נִמְנָה עִמָּהֶם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי. כְּשֶׁיָּצְאוּ, אָמַר לָהֶן: מִפְּנֵי מַה לֹא נִמְנֵיתָ עִמָּנוּ? אָמַר לָהֶן: עַל שֶׁטִּמֵּאתִי טָהֳרָתִי, וְלֹא מַעֲשְׂרוֹת, מִתְיָרֵא אֲנִי מִבֵּית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁמָּא יָרִיצוּ גֻּלְגֹּלְתִּי:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: שָׁאַל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶת רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ ׳מַרְאוֹת נְגָעִים שְׁנַיִם שֶׁהֵן אַרְבָּעָה׳? אָמַר לוֹ: וְאֲלָא מַה יֹּאמְרוּ? אָמַר לוֹ: יֹאמְרוּ ׳מִקְרוּם בֵּיצָה וּלְמַעְלָה׳. אָמַר לוֹ: לְלַמֵּד, שֶׁמִּצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. אָמַר לוֹ: יֹאמְרוּ ׳מִקְרוּם בֵּיצָה וּלְמַעְלָה טָמֵא וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה׳. אָמַר לוֹ: לְלַמֵּדְךָ, שֶׁאִם אֵינוֹ בָקִי בָּהֶן וּבִשְׁמוֹתֵיהֶן - לֹא יִרְאֶה אֶת הַנְּגָעִים. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר מִשֶּׁם רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן חֲכִינַאי, שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: מִנַּיִן אַתָּה אוֹמֵר, כֹּהֵן שֶׁהוּא בָקִי בַּנְּגָעִים וְלֹא בַּנְּתָקִים, וּבַנְּתָקִין וְלֹא בַּקָּרַחַת, בָּאָדָם וְלֹא בַּבְּגָדִים, בְּגָדִים וְלֹא בַּבָּתִּים, בְּמַרְאֵה רִאשׁוֹן וְלֹא בְּמַרְאֵה שֵׁנִי, בְּמַרְאֵה שֵׁנִי וְלֹא בְּמַרְאֵה שְׁלִישִׁי - לֹא יִרְאֶה אֶת הַנְּגָעִים עַד שֶׁיִּהְא בָקִי בָּהֶן וּבִשְׁמוֹתֵיהֶן? תַּלְמוּד לוֹמַר (וַיִּקְרָא יד, נד-נז): ״זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל נֶגַע הַצָּרַעַת וְלַנָּתֶק, וּלְצָרַעַת הַבֶּגֶד וְלַבָּיִת, וְלַשְּׂאֵת וְלַסַּפַּחַת וְלַבֶּהָרֶת, וּלְהוֹרוֹת״. אָמַר רַבִּי נָתָן: לֹא שָׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: שֶׁל סִיד דְּהָה הֵימֶנּוּ, אֶלָּא שֶׁל צֶמֶר לָבָן דְּהָה

תּוֹסֶפְתָּא

הֵימֶנּוּ. אִי אֶפְשָׁר לְפִסְיוֹן שֶׁיִּטַּמֵּא בַּתְּחִלָּה. אֲבָל אֶפְשָׁר לְפִסְיוֹן שֶׁיִּטַּמֵּא בֶּן יוֹמוֹ. כֵּיצַד? בַּהֶרֶת וּבָהּ סִימָנֵי טֻמְאָה, הֶחְלִיטוּ וְהָלְכוּ לָהֶן סִימָנֵי טֻמְאָה, וּבָא לוֹ אֵצֶל הַכֹּהֵן וּפְטָרוֹ, וְאַחַר כָּךְ נוֹלַד לוֹ פִּסְיוֹן - זֶה הוּא פִּסְיוֹן שֶׁהוּא מִטַּמֵּא בֶּן יוֹמוֹ:

ב. אַרְבַּע מַרְאוֹת שֵׂעוֹר וּבָשָׂר נִטְמָא בָּהֶן. הַשְּׁחִין, וְהַמִּכְוָה, וְהַקָּרַחַת, וְהַגַּבַּחַת מְטַמְּאִין, וּבָהֶן הַפִּסְיוֹן מִטַּמֵּא, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מֵאוֹתוֹ מַרְאֶה אֶלָּא מִמַּרְאֶה אַחֵר, וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא מֵאַרְבַּע מַרְאוֹת. הַמִּחְיָה מְטַמְּאָה בְּכָל מַרְאֶה, אֲפִלּוּ שְׁחוֹרָה וְשֵׂעָר לָבָן, אֶלָּא שֶׁשֵּׂעָר לָבָן מֻכֶּה, וְהַנִּתָּקִין מְטַמְּאִין בְּכָל מַרְאֶה, אֲפִלּוּ לָבָן בְּשָׁחוֹר וְשָׁחוֹר בְּלָבָן. שֵׂעָר צָהֹב - מַרְאָיו כְּתַבְנִית זָהָב:

ג. הַבְּגָדִים וְהָעוֹרוֹת - מְטַמְּאִין בִּירַקְרַק שֶׁבַּיְּרַקִּין וּבָאַדַמְדַּם שֶׁבָּאֲדַמִּים. וְאֵיזֶה הַיָּרוֹק שֶׁבַּיְּרַקִּין? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כִּשַּׁעֲוָה וּכְחֶלְמוֹן. סוּמְכוּס אוֹמֵר: כִּכְנַף טָוָאס וּכְחֵץ שֶׁל דֶּקֶל. וְאֵיזֶה הוּא אֲדַמְדָּם שֶׁבָּאֲדַמִּים? כִּזְהוֹרִית יָפָה שֶׁבַּיָּם וְהַפִּסְיוֹן שֶׁלָּהֶם כַּיּוֹצֵא בָּהֶן, וְאֵין בָּהֶם מַרְאֶה פָּתָךְ, מַרְאֶה גְּבוֹהַּ כְּמַרְאֶה צֵל בַּחַמָּה. מַרְאֶה עָמוֹק שֶׁבָּהֶן כְּמַרְאֶה חַמָּה בַּצֵּל:

ד. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: מַרְאוֹת נְגָעִים - שְׁנַיִם עָשָׂר. רַבִּי חֲנַנְיָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר: מַרְאוֹת נְגָעִים - שִׁשָּׁה עָשָׂר. רַבִּי דּוֹסָא בֶּן הַרְכִּינָס אוֹמֵר: מַרְאוֹת נְגָעִים - שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה. עֲקַבְיָא בֶּן מַהֲלַלְאֵל אוֹמֵר: מֵרְאוֹת נְגָעִים שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם:

ה. הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מִי שֶׁנִּסְמֵית אַחַת מֵעֵינָיו - אֵינוֹ רַשַּׁאי לִרְאוֹת אֶת הַנְּגָעִים וְאֵינוֹ רַשַּׁאי לָדוּן, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יג, יב): "לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן". וְאוֹמֵר (דְּבָרִים כא, ה): "וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רִיב וְכָל נֶגַע". מַקִּישׁ רִיבִים לִנְגָעִים, מַה נְּגָעִים "לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן", אַף רִיבִים "לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן". בַּיִת הָאָפֵל וְחַלּוֹנוֹתָיו מְגוּפּוֹת - פּוֹתְחִין לְאוֹתָן חַלּוֹנוֹת וְרוֹאִין אֶת נִגְעוֹ. סָדִין הַמְקֻמָּט - מְפַשְּׁטִין אוֹתוֹ וְרוֹאִין אֶת נִגְעוֹ. נִרְאָה נֶגַע בַּחוֹרִין אוֹ בַּסְּדָקִין - אֵין נִזְקָק לוֹ. סִלְקוֹ - הֲרֵי זֶה כְּקֻמָּט שֶׁנִּפְשַׁט. וּכְבֵית הַסְּתָרִים שֶׁנִּתְגַּלָּה. כְּאוֹרֶגֶת הָעוֹמֶדֶת לַשֵּׁחִי לַיְמָנִית; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּטוֹוָה פִּשְׁתָּן לַשְּׁמָאלִית. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר בִּימִין, וְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בִּשְׂמֹאל. כְּשֵׁם שֶׁנִּרְאָה לְנִגְעוֹ כָּךְ נִרְאָה לְתִגְלַחְתּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יד, ח): "וְגִלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ", וְנֶאֱמַר (שָׁם): "אֶת גַּבּוֹת עֵינָיו", מַה גַּבּוֹת עֵינָיו בַּנִּרְאֶה וְלֹא בְּבֵית הַסְּתָרִים, אַף כָּל שְׂעָרוֹ בַּנִּרְאֶה וְלֹא בְּבֵית הַסְּתָרִים:

ו. כָּל הַנְּגָעִים אָדָם רוֹאֶה חוּץ מִנִּגְעֵי עַצְמוֹ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אַף לֹא נִגְעֵי בֵיתוֹ בְּגָדָיו וּקְרוֹבָיו. כָּל הַנִּדָּרִים אָדָם מַתִּיר חוּץ מִנִּדְרֵי עַצְמוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף לֹא נִדְרֵי אִשְׁתּוֹ, וַחֲכָמִים מַתִּירִין, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר הַנִּדָּרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ, וַהֲלֹא הַבַּעַל מֵפֵר אוֹתָן! אֶלָּא אַף שֶׁבֵּינָהּ לְבֵין אֲחֵרִים, וְרוֹאֶה קְדָשָׁיו וּמַעֲשְׂרוֹתָיו, וְנִשְׁאָל עַל הַטָּהֳרוֹת וְעַל הַטְּמְאוֹת שֶׁל עַצְמוֹ:

ז. אֵין דָּנִין שְׁנֵי דִינִין כְּאֶחָד, וַאֲפִלּוּ נוֹאֶף וְנוֹאֶפֶת, אֶלָּא דָּנִין אֶת הָרִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ דָּנִין אֶת הַשֵּׁנִי. וְאֵין נִמְנִין עַל שְׁנֵי דְּבָרִים כְּאֶחָד. וְאֵין שׁוֹאֲלִין שְׁנֵי דְּבָרִים כְּאֶחָד, אֶלָּא נִמְנִין עַל הָרִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ נִמְנִין עַל הַשֵּׁנִי. נִשְׁאָלִין עַל הָרִאשׁוֹנָה וְאַחַר כָּךְ נִשְׁאָלִין עַל הַשְּׁנִיָּה:

ח. אֵין מַשְׁקִין שְׁתֵּי סוֹטוֹת כְּאַחַת - שֶׁלֹּא יְהֵא לִבָּהּ גַּס בַּחֲבֶרְתָּהּ. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר ה, כה): "וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל הַכֹּהֵן" - אַחַת הִיא מַקְרִיב וְאֵין מַקְרִיב שְׁתַּיִם:

ט. אֵין שׁוֹרְפִין שְׁתֵּי פָּרוֹת בְּבַת אַחַת, וּמְשַׁנַּעֲשֹׂית אֵפֶר - מֵבִיא אַחֶרֶת וְשׁוֹרֵף עַל גַּבָּהּ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. וְאֵין עוֹרְפִין שְׁתֵּי עֶגְלוֹת כְּאַחַת. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם הָיְתָה מִדָּה מְכֻוֶּנֶת בֵּין שְׁתֵּי עֲיָרוֹת - שְׁתֵּיהֶן מְבִיאוֹת שְׁתֵּי עֶגְלוֹת. וְאֵין עוֹשִׂין שָׁלֹשׁ עֲיָרוֹת עִיר נִדַּחַת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - שֶׁלֹּא לְהַחֲרִיב אֶת

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

עֲרֵי יִשְׂרָאֵל, אֲבָל עוֹשִׂין אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם. אַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת - אֵין דָּנִין שְׁנַיִם מֵהֶם כְּאֶחָד, אֶלָּא דָּנִין אֶת הָרִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ דָּנִין אֶת הַשֵּׁנִי:

י. לְעוֹלָם אֵין הַכֹּהֵן רַשַּׁאי לְטַמְּאוֹ, עַד שֶׁיִּהְיוּ עֵינָיו בּוֹ, וּבְעוֹר הַבָּשָׂר חוּצָה לוֹ, עוֹדָהּ מַסְגִּירוֹ אוֹ פּוֹטְרוֹ, נוֹלָד בּוֹ נֶגַע אַחֵר - הֲרֵי זֶה נִזְקָק לוֹ. וְאִם מִשֶּׁהִסְגִּירוֹ נוֹלָד לוֹ נֶגַע אַחֵר - אֵין נִזְקָק לוֹ לְטַמְּאָהּ וּלְטַהֲרָהּ עַד סוֹף שָׁבוּעַ. הָלַךְ נִגְעוֹ אֲפִלּוּ לְאַחַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים - הֲרֵי הוּא בְּטֻמְאָתוֹ, עַד שֶׁיֹּאמַר הַכֹּהֵן טָהוֹר הוּא:

יא. נֶאֱמָן הַכֹּהֵן לוֹמַר: נֶגַע זֶה פָּשָׂה, נֶגַע זֶה לֹא פָשָׂה, אִם בַּהֶרֶת קְדָמָה לְשֵׂעָר לָבָן, וְאִם שֵׂעָר לָבָן קָדַם לַבַּהֶרֶת. וְנֶאֱמָן עַל נִגְעֵי עַצְמוֹ. כֹּהֵן שֶׁרָאָהוּ בַּתְּחִלָּה - נִזְקָק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן:

יב. רָאָהוּ בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן, נִזְקָק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי. רָאָהוּ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, נִזְקָק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שְׁלִישִׁי. מֵת אוֹ שֶׁחָלָה - כֹּהֵן אַחֵר נִזְקָק לוֹ, וְלֹא יֹאמַר לוֹ: 'לֵךְ וָשׁוּב', אֶלָּא נִזְקָק לוֹ מִיָּד. כֹּהֵן שֶׁטִּמֵּא אֶת הַטָּהוֹר וְטִהֵר אֶת הַטָּמֵא וְנִזְקָק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ, אַף עַל פִּי שֶׁטִּמֵּא אֶת הַטָּמֵא וְטִהֵר אֶת הַטָּהוֹר - לֹא עָשָׂה כְּלוּם. לְעִנְיַן טֻמְאָה הוּא אוֹמֵר: "טָמֵא הוּא, וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן". לְעִנְיַן טָהֳרָה הוּא אוֹמֵר: "טָהוֹר הוּא, וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן". וְזֶה אֶחָד מִן הַדְּבָרִים שֶׁעֲלֵיהֶן עָלָה הִלֵּל מִבָּבֶל:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק שֵׁנִי

א. יֵשׁ בְּשֵׂעָר לָבָן מַה שֶּׁאֵין בְּשֵׂעָר צָהֹב, וּבְשֵׂעָר צָהֹב מַה שֶּׁאֵין בְּשֵׂעָר לָבָן, שֵׂעָר לָבָן לֹא הִצִּיל שֵׂעָר אַחֵר מִיָּדוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשֵׂעָר צָהֹב. יֵשׁ בְּשֵׂעָר צָהֹב שֶׁיָּפֶה כֹּחוֹ בִּמְקוֹמוֹ לְיַטְמֵא בְּכָל מַרְאֶה מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשֵׂעָר לָבָן. הָיוּ בוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת וּשְׁוֹכְבוֹת חוּצָה לוֹ - טָמֵא. הָיוּ חוּצָה לוֹ וּשְׁוֹכְבוֹת לְתוֹכוֹ - טָהוֹר. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: שָׁלֹא יְהֵא בְּנֵי אָדָם מְדַמֶּה שֶׁבְּכֻלָּן הֵן נִדּוֹנִין, אֶלָּא אִם חוּדּוֹ שֶׁל שֵׂעָר לָבָן - טָמֵא, אֵין חוּדּוֹ לָבָן - טָהוֹר. שָׁאֲלוּ תַּלְמִידָיו אֶת רַבִּי יוֹסֵי: בַּהֶרֶת וּבָהּ שֵׂעָר שָׁחוֹר - חוֹשְׁשִׁין אָנוּ שֶׁמָּא מִעֵט אֶת מְקוֹם בַּהֶרֶת מִכְּגְרִיס. אָמַר לָהֶן: בַּהֶרֶת וּבָהּ שֵׂעָר לָבָן - חוֹשְׁשִׁין אָנוּ שֶׁמָּא מִעֵט אֶת מְקוֹמוֹ בַּהֶרֶת מִכַּגְרִיס, אָמְרוּ לוֹ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּשֵׂעָר לָבָן שֶׁהוּא סִימָן טֻמְאָה, תֹּאמַר בְּשֵׂעָר שָׁחוֹר שֶׁאֵין סִימָן טֻמְאָה?! אָמַר לָהֶן: הֲרֵי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֶשֶׂר שְׂעָרוֹת לְבָנוֹת, כְּלוּם הֵן סִימָנֵי טֻמְאָה! אֶלָּא שְׁתַּיִם חוֹשְׁשִׁין אָנוּ לְמוֹתָר, שֶׁמָּא מִעֵט אֶת מְקוֹם הַבַּהֶרֶת מִכַּגְרִיס. אָמְרוּ לוֹ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּשֵׂעָר לָבָן שֶׁהוּא מִין טֻמְאָה, תֹּאמַר בְּשֵׂעָר שָׁחוֹר שֶׁאֵינוֹ מִין טֻמְאָה?! אָמַר לָהֶם: אַף שֵׂעָר שָׁחוֹר הוֹפֵךְ הוּא מִין טֻמְאָה:

ב. בַּהֶרֶת וְחוּט יוֹצֵא הֵימֶנָּה, שְׁתֵּי בֶּהָרוֹת וְחוּט יוֹצֵא מִזּוֹ לָזוֹ, אִם יֵשׁ בּוֹ רֹחַב שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת - זוֹקְקִים לִיטַמֵּא בְּשֵׂעָר לָבָן וּבְפִסְיוֹן. אֲבָל לְמִחְיָה - אֵין מְטַמְּאִין עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כַּגְּרִיס. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁאֵין זוֹקְקִין לִיטַמֵּא בְּמִחְיָה עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כַּגְּרִיס, כָּךְ אֵין נִזְקָקִין לְטַמֵּא בְּשֵׂעָר לָבָן, וּבְפִסְיוֹן עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כַּגְּרִיס:

ג. שְׁתֵּי בֶּהָרוֹת וְחוּט שֶׁל מִחְיָה בֵּינֵיהֶן, נִפְרָץ מִכָּאן מְקוֹם שְׂעָרָה אַחַת, וּמִכָּאן מְקוֹם שְׂעָרָה אַחַת - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן. נִפְרָץ מְקוֹם שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת מִכָּאן, וּמְקוֹם שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת מִכָּאן - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן וּמִשּׁוּם מִחְיָה. בַּהֶרֶת שֶׁטְּהָרָהּ מִתּוֹךְ הֶחְלֵט, מִחְיָה וְשֵׂעָר לָבָן וּפְסִיוֹן וּמִתּוֹךְ הֶסְגֵּר - אֵין מְשַׁתַּמְּשׁוֹת הֶסְגֵּר מֵעַתָּה, אֲבָל יָכוֹל הוּא לְטַמֵּא בְּשֵׂעָר לָבָן וּמִחְיָה וּפְסִיוֹן הַבָּא אַחֲרָיו. בַּהֶרֶת בַּתְּחִלָּה בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן, בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי לְאַחַר הַפְּטוּר, כְּנָסָהּ וּפָשְׂתָה אוֹ פָשְׂתָה וּכְנָסָהּ. נִשְׁתַּנִּית מִן הַשֵּׁלֶג לְסִיד וּמִן הַסִּיד לַשֵּׁלֶג - הֲרֵי זוֹ כְּמוֹ שֶׁהָיָה. בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס וּפָשְׂתָה כַּגְּרִיס וְהָלַךְ מִן הָאוֹם כַּחֲצִי גְּרִיס. רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: תֵּרָאֶה בַּתְּחִלָּה:

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

ד. בַּהֶרֶת כַּחֲצִי גְּרִיס וּבָהּ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, נוֹלְדָה בַּהֶרֶת כַּחֲצִי גְּרִיס וּבָהּ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת - הֲרֵי זֶה לְהַחְלִיט. טָעָה, וְאֵין יָדוּעַ אֵלּוּ שֶׁהָפְכוּ וְאֵלּוּ שֶׁקָּדְמוּ - טָהוֹר. וְאִם מִשֶּׁהֶחְלִיטוּ טָעָה, וְאֵין יָדוּעַ אֵלּוּ שֶׁהָפְכוּ וְאֵלּוּ שֶׁקָּדְמוּ - טָמֵא. נָשְׂרוּ בּוֹ שְׁתַּיִם טָמֵא וְשָׁלֹשׁ - טָהוֹר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: סָפֵק בַּהֶרֶת קָדְמָה לְשֵׂעָר לָבָן, סָפֵק שֵׂעָר לָבָן קָדְמָה לַבַּהֶרֶת, הוֹאִיל וּסְפֵק נְגָעִים לְהָקֵל - טָהוֹר. בַּהֶרֶת וּבָהּ מִחְיָה פְּחוּתָה מִכַּעֲדָשָׁה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: יַסְגִּיר וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין נִזְקָקִין לוֹ. רָבְתָה בַּהֶרֶת - רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: תֵּרָאֶה בַּתְּחִלָּה. נִתְמָעֲטָה - טְהוֹרָה. רָבְתָה מִחְיָה, רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: תֵּרָאֶה בַּתְּחִלָּה. נִתְמָעֲטָה, רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִים. בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס לְכָל צַד, וּבָהּ מִחְיָה אֲרֻכָּה אוֹ עֲגוּלָה, רָבְתָה הַמִּחְיָה - טְמֵאָה. נִתְמָעֲטָה; רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִים, שֶׁאֵין הַנֶּגַע פּוֹשֶׂה לְתוֹכָהּ. בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס וּמִחְיָה כַּעֲדָשָׁה מַקַּפְתָּהּ, וּמִבַּחוּץ לְמִחְיָה בַּהֶרֶת, וְהָלְכָה לָהּ מִחְיָה וְנַעֲשֵׂית בַּהֶרֶת. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם מִבִּפְנִים נִתְמַעֵט - הַפְּנִימִית לְהַחְלִיט וְהַחִיצוֹנָה טְהוֹרָה. מִבַּחוּץ - הַפְּנִימִית לְהַסְגִּיר וְהַחִיצוֹנָה טְהוֹרָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהִיא כַּעֲדָשָׁה מְכֻוֶּנֶת, הָיְתָה יְתֵרָה מִכַּעֲדָשָׁה וְנִתְמָעֵט מוֹתָר זֶה וְנַעֲשָׂה הַבַּהֶרֶת, אִם מִבִּפְנִים נִתְמָעֵט - שְׁנֵיהֶן לְהַחְלִיט, הַפְּנִימִית מִשּׁוּם שֶׁפְּשַׁת, וְהַחִיצוֹנָה מִשּׁוּם מִחְיָתָהּ מִבַּחוּץ, הַפְּנִימִית לְהַסְגִּיר וְהַחִיצוֹנָה לְהַחְלִיט, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֵלּוּ דִּבְרֵי רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל. אֲבָל אֲנִי אוֹמֵר בִּשְׁתֵּיהֶן שֶׁהַחִיצוֹנָה טְהוֹרָה, שֶׁאֲנִי רוֹאֶה אֶת הַבַּהֶרֶת כְּאִלּוּ הַשְּׂחִין תּוֹךְ הַמִּחְיָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - שְׁתֵּיהֶן לְהַסְגִּיר, אִם מִשּׁוּם פְּסִיוֹן - אֵין חוֹשְׁשִׁין לַפְּנִימִית, שֶׁאֵין נֶגַע פּוֹשֶׂה לְתוֹךְ הַנֶּגַע, וְאִי מִשּׁוּם מִחְיָה - אֵין חוֹשְׁשִׁין לַחִיצוֹנָה, שֶׁהַבַּהֶרֶת לְתוֹכָהּ בְּמָקוֹם מִחְיָה:

הַשָּׁלֵם

ה. עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה רָאשֵׁי אֵבָרִים בָּאָדָם שֶׁאֵין מְטַמְּאִין מִשּׁוּם מִחְיָה, וְאִם מְקוֹמָן יוֹשֵׁב כַּגְּרִיס - הֲרֵי אֵלּוּ מְטַמְּאִין בְּמִחְיָה כַּגְּרִיס. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמְסַמֶּרֶת, וְהַיַּבֶּלֶת, וְהַתַּלְתַּלִּין - אֵינָן מְטַמְּאִין מִשּׁוּם מִחְיָה. וְאִם מְקוֹמָן יוֹשֵׁב כַּגְּרִיס - מְטַמְּאִין מִשּׁוּם מִחְיָה: רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָיְתָה בַּהֶרֶת סְמוּכָה לָרֹאשׁ, לָעַיִן, וְלָאֹזֶן, וְלַחוֹטֶם, וְלַפֶּה - טְהוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יג, ג): "וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע בְּעוֹר הַבָּשָׂר" - שֶׁיְּהֵא כָּל חוּצָה לוֹ בְּעוֹר הַבָּשָׂר וּרְאוּיָה לְפְסִיוֹן. הָיָה לוֹ עַל רֹאשׁ חוֹטְמוֹ שׁוֹפֵעַ אֵילָךְ וָאֵילָךְ, עַל רָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו שׁוֹפֵעַ אֵילָךְ וָאֵילָךְ, כַּגְּרִיס עַל כִּגְרִיס, עַל רֹאשׁ אֶצְבַּע שׁוֹפֵעַ אֵילָךְ וָאֵילָךְ - טָהוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְרָאָהוּ" - כֻּלּוֹ כְּאַחַת:

ו. בַּהֶרֶת בְּכֻלּוֹ וּבְרֹאשׁוֹ בָּשָׂר חַי. בַּהֶרֶת בְּרַגְלוֹ וּבְכֻלּוֹ בָּשָׂר חַי, אוֹ שֶׁהָיָה בּוֹ מִחְיָה מִלְמַעְלָה לְמַטָּה כְּמִין פְּסִיקְיָא שֶׁל בָּשָׂר חַי, אוֹ חוֹגֶרֶת בְּאֶמְצַע - טָהוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וּמִחְיַת בָּשָׂר חַי בַּשְּׂאֵת" - עַד שֶׁתְּהֵא מִחְיָה מְבֻצֶּרֶת בַּשְּׂאֵת. הָאָדָם שֶׁבַּשָּׂפָה - נְדוֹן כְּבֵית הַסְּתָרִים, וְהַקֶּמֶט שֶׁנִּפְשַׁט - הֲרֵי הוּא כְּעוֹר הַבָּשָׂר לְכָל דָּבָר:

ז. בָּרֹאשׁ עַד שֶׁלֹּא הֶעֱלָה שֵׂעָר, וּמִשֶּׁהֶעֱלָה שֵׂעָר וְנִקְרַח. בְּזָקָן עַד שֶׁלֹּא הֶעֱלָה שֵׂעָר, וּמִשֶּׁהֶעֱלָה שֵׂעָר נִתַּק. בְּעוֹר הַבָּשָׂר עַד שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה שְׂחִין, וּמִשֶּׁנַּעֲשָׂה שְׂחִין נַעֲשָׂה צָרֶבֶת. עַד שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה מִכְוָה, וּמִשֶּׁנַּעֲשָׂה מִכְוָה נַעֲשָׂה צָרֶבֶת - טָהוֹר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הוֹאִיל וּתְחִלָּתוֹ וְסוֹפוֹ טָמֵא - טָמֵא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יֵרָאֶה בַּתְּחִלָּה:

ח. בַּהֶרֶת בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים עַד שֶׁלֹּא נִתְגַּיֵּר נִסְמְכָה לָהּ בַּהֶרֶת אַחֶרֶת, רִאשׁוֹנָה אֵינָהּ זוֹקֶקֶת לְטַמֵּא בְּשֵׂעָר לָבָן וּבִפְסִיוֹן, וְאֵינוֹ מְעַכֶּבֶת אֶת הַפְּרִיחָה. כַּחֲצִי גְּרִיס עַד שֶׁלֹּא נִתְגַּיֵּר, וְכַחֲצִי גְּרִיס מִשֶּׁנִּתְגַּיֵּר - טָהוֹר:

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הַתּוֹלֵשׁ סִימָנֵי טֻמְאָה מִתּוֹךְ נִגְעוֹ, בֵּין שֶׁתָּלַשׁ כֻּלּוֹ, וּבֵין שֶׁתָּלַשׁ מִקְצָתוֹ, בֵּין עַד שֶׁלֹּא בָּא אֵצֶל הַכֹּהֵן, וּבֵין מִשֶּׁבָּא אֵצֶל הַכֹּהֵן, בֵּין מִתּוֹךְ הֶחְלֵט, וּבֵין מִתּוֹךְ הֶסְגֵּר, וּבֵין מִתּוֹךְ הַפְּטוּר - הֲרֵי זֶה לוֹקֶה אֶת הָאַרְבָּעִים:

ב. הַקּוֹרֵעַ נֶגַע מִתּוֹךְ הַבֶּגֶד, וְהַקּוֹלֵף נֶגַע מִתּוֹךְ הַבַּיִת - הֲרֵי זֶה לוֹקֶה אֶת הָאַרְבָּעִים, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כד, ח): "הִשָּׁמֶר בְּנֶגַע הַצָּרַעַת לִשְׁמוֹר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת". אֲבָל נוֹשֵׂא הוּא בְּמוֹט עַל כְּתֵפוֹ, וּבַסִּיב בְּרַגְלוֹ. וְאִם הָלְכוּ - הָלְכוּ:

ג. הָיוּ בוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, תָּלַשׁ אַחַת וְנָשַׁר אַחַת - טָהוֹר. הָיָה בוֹ שָׁלֹשׁ, תָּלַשׁ אַחַת וְנָשְׁרוּ שְׁתַּיִם - טָהוֹר, שְׁתַּיִם וְנָשְׁרָה אַחַת - טָמֵא. נִתְמָעֲטָה בַּהַרְתּוֹ מִכַּגְּרִיס, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - טָהוֹר. פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - טָהוֹר:

ד. הָיְתָה בוֹ מִחְיָה כַּעֲדָשָׁה, כָּוָה חֲצִיָּהּ וְהָלַךְ חֲצִיָּהּ - טָהוֹר. הָיְתָה יְתֵרָה מִכַּעֲדָשָׁה, כָּוָה מוֹתָר וְהָלַךְ כַּעֲדָשָׁה - טָהוֹר. כָּוָה כַּעֲדָשָׁה וְהָלַךְ מוֹתָר - טָמֵא. נִתְמַעֲטָה מִכַּגְּרִיס - בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ טָהוֹר. פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ - בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ טָמֵא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנַּעֲשָׂה מוֹתָר זֶה בַּהֶרֶת, אֲבָל אִם נַעֲשָׂה מוֹתָר זֶה שְׁחִין - טְהוֹרָה, שֶׁאֶפְלוּ הָיָה כַּסֶּלַע וְנִסְמַךְ לָהּ שְׁחִין - טְהוֹרָה. הִתְחַלְתִּי מֵבִיא לָהֶן רְאָיוֹת, מִפְּנֵי מָה עַד שֶׁלֹּא בָּא אֵצֶל הַכֹּהֵן טָהוֹר? לֹא מִפְּנֵי שֶׁלֹּא רָאָה הַכֹּהֵן סִימָנֵי טֻמְאָה שֶׁבּוֹ?! אַף תּוֹךְ הֶסְגֵּרוֹ - טָהוֹר, עַד שֶׁיִּרְאֶה הַכֹּהֵן סִימָנֵי טֻמְאָה שֶׁבּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: יָפֶה אָמַרְתָּ:

ה. קְצָצָהּ מִתְכַּוֵּן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִשֶּׁיִּוָּלֵד לוֹ נֶגַע אַחֵר וְיִטָּהֵר הַיְמֵנוּ, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מִשֶּׁתִּפָּרַח בְּכֻלּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וַחֲכָמִים עַל שֶׁקְּצָצָהּ וְנִקְצַץ עִמּוֹ בָּשָׂר חַי, שֶׁאֵין לָזֶה טָהֳרָה עוֹלָמִית, וְעַל שֶׁקְּצָצָהּ וְשִׁיֵּר הַיְמֵנָהּ כָּל

הַשָּׁלֵם

שֶׁהוּא, שֶׁאִם פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ - שֶׁהוּא טָהוֹר. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁקְּצָצָהּ מִכָּוָן, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין לוֹ טָהֳרָה, עַד שֶׁיִּוָּלֵד לוֹ נֶגַע אַחֵר וְיִטָּהֵר הַיְמֵנָהּ, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ טָהוֹר:

ו. מְצוֹרָע מֻסְגָּר - יְמוֹל וּפָטוּר מִן הַקָּרְבָּן. מֻחְלָט - יְמוֹל וְחַיָּב בַּקָּרְבָּן. הָיְתָה בוֹ בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס, מָל הַיְמֵנָהּ כַּחֲצִי גְּרִיס, וּבְסוֹף שָׁבוּעַ נַעֲשָׂה כַּסֶּלַע - וְיֵרָאֶה כַּתְּחִלָּה:

ז. בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס וּבָהּ מִחְיָה כַּעֲדָשָׁה, פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ וְהִנִּיחָה הַמִּחְיָה בִּמְקוֹמָהּ - טָמֵא. חָזְרוּ בוֹ רָאשֵׁי אֲבָרִים - טָמֵא עַד שֶׁתִּתְמָעֵט בַּהֶרֶת מִכַּגְּרִיס. וְכַמָּה הִיא חֲזָרַת רָאשֵׁי אֲבָרִים? רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כַּעֲדָשָׁה. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: וְכִי מִשּׁוּם מִחְיָה הֵן מְטַמְּאִין? וַהֲלֹא אֵין הַמִּחְיָה מְטַמֵּא בְּרָאשֵׁי אֲבָרִין! אֶלָּא גְּזֵרַת מֶלֶךְ הִיא, אֲפִלּוּ בְּכָל שֶׁהוּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְכִי מִשּׁוּם רָאשֵׁי אֲבָרִין מְטַמְּאִין? וַהֲלֹא אִם חָזְרָה אֶמְצָעִיתוֹ טָמֵא! וְעוֹד, נֶאֱמַר כָּאן "בָּשָׂר חַי", וְנֶאֱמַר לְהַלָּן "בָּשָׂר הַחַי", מַה בָּשָׂר חַי הָאָמוּר לְהַלָּן כַּעֲדָשָׁה, אַף בָּשָׂר חַי הָאָמוּר כָּאן כַּעֲדָשָׁה:

ח. שֵׂעָר לָבָן הַחוֹזֵר אַחַר פְּרִיחַת הַחוּט מִחְיָה שֵׂעָר לָבָן וְהַפְּסִיוֹן, אוֹ אַחַר פְּרִיחַת הֶסְגֵּר, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: שֵׂעָר לָבָן סִימָן טֻמְאָה וְהַמִּחְיָה סִימָן טֻמְאָה, מַה מִּחְיָה חוֹזֶרֶת וּמְטַמֵּא - אַף שֵׂעָר לָבָן חוֹזֵר וּמְטַמֵּא. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: אִם מִחְיָה חוֹזֶרֶת וּמְטַמְּאָה שֶׁכֵּן מְטַמֵּא בַּתְּחִלָּה, תֹּאמַר בְּשֵׂעָר לָבָן שֶׁאֵין מְטַמֵּא בַּתְּחִלָּה?! וְעוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר "בָּשָׂר" - בָּשָׂר חַי הַחוֹזֵר טָמֵא, וְאֵין שֵׂעָר לָבָן טָמֵא:

ט. פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ אֲבָל לֹא בָּרֹאשׁ וּבַזָּקָן, שְׁחִין וּמַכָּוָה קֶדַח מוֹרִדִין, חָזַר הָרֹאשׁ וְזָקָן וְנִקְרְחוּ, הַשְׁחִין וּמַכָּוָה וְקֶדַח וְנַעֲשָׂה צָרֶבֶת וְכוּ' - יֵרָאֶה בַּתְּחִלָּה:

י. שְׁתֵּי בֶּהָרוֹת, אַחַת טְמֵאָה וְאַחַת טְהוֹרָה, פָּרְחָה מִזּוֹ לָזוֹ, וּמֵהֵן לְעוֹר הַבָּשָׂר - טָהוֹר.

תּוֹסֶפְתָּא

וְרַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: אִם מִתְּחִלָּה פָּרְחָה טְמֵאָה לַטְּהוֹרָה – טְהוֹר. מִטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה – טְמֵא. הַבָּא בְּכֻלּוֹ לָבָן וּבוֹ מִחְיָה עֻגָלָה אוֹ אֲרֻכָּה – הֲרֵי זֶה יַסְגִּיר. חָזְרוּ בוֹ רָאשֵׁי אֲבָרִין – הֲרֵי זֶה כְּמוֹת שֶׁהָיָה, פָּרְחָה בְּמִקְצָתוֹ – טְמֵא. פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ וּבְמִחְיָה – טָהוֹר:

יא. שְׁתֵּי בֶּהָרוֹת, אַחַת מְסֻגֶּרֶת וְאַחַת לְהַחְלִיט, אַחַת מְסֻגֶּרֶת וְאַחַת לְהַסְגִּיר, אַחַת מְסֻגֶּרֶת וְאַחַת טְהוֹרָה, אַחַת לְהַחְלִיט וְאַחַת לְהַסְגִּיר, אַחַת לְהַחְלִיט וְאַחַת טְהוֹרָה, אַחַת לְהַסְגִּיר וְאַחַת טְהוֹרָה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵי זוֹ רִאשׁוֹנָה וְאֵי זוֹ שְׁנִיָּה – טָהוֹר. שְׁנֵי בֶּהָרוֹת, אַחַת מֻחְלֶטֶת וְאַחַת לְהַחְלִיט, אַחַת מֻחְלֶטֶת וְאַחַת לְהַסְגִּיר, וְאַחַת מְסֻגֶּרֶת אַחַת מֻחְלֶטֶת וְאַחַת טְהוֹרָה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵי זוֹ רִאשׁוֹנָה וְאֵי זוֹ שְׁנִיָּה – טְמֵא:

יב. הַשְּׂחִין וְהַמִּכְוָה – שְׁנֵיהֶן סִימָן אֶחָד וּשְׁנֵיהֶן טְמֵאָה אַחַת. לְמַה נֶחְלְקוּ? שֶׁאֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה כַּחֲצִי גְּרִיס מִן הַשְּׂחִין, נַעֲשָׂה מִכְוָה – בִּטְלָה מִכְוָה אֶת הַשְּׂחִין. וְכַחֲצִי גְּרִיס מִן הַמִּכְוָה – אֵין מִצְטָרְפִים זֶה עִם זֶה. שְׂחִין נַעֲשָׂה מִכְוָה – בִּטְלָה מִכְוָה אֶת הַשְּׂחִין. וּמִכְוָה שֶׁנַּעֲשֵׂית שְׂחִין – בִּטֵּל שְׂחִין אֶת הַמִּכְוָה. הֲרֵי הֵן לְפָנֶיךָ וְאֵין יָדוּעַ אִם שְׂחִין וְאִם מִכְוָה – טָהוֹר. ׳הַשְּׂחִין, וְהַמִּכְוָה, וְהַנִּתָּקִין׳. ׳הַשְּׂחִין, וְהַמִּכְוָה, וְהַקָּרַחַת, וְהַגַּבַּחַת׳. ׳הַשְּׂחִין, וְהַמִּכְוָה, וְעוֹר הַבָּשָׂר׳ – מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וְאֵין פּוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה. הִסְגִּירוֹ בִּשְׂחִין אוֹ בְּמִכְוָה, וּבְסוֹף שָׁבוּעַ נַעֲשָׂה עוֹר הַבָּשָׂר בְּעוֹר הַבָּשָׂר, וּבְסוֹף שָׁבוּעַ נַעֲשָׂה שְׂחִין וּמִכְוָה – יֵרָאֶה בַּתְּחִלָּה:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק רְבִיעִי

א. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: שֵׂעָר צָהֹב הָאָרֹךְ – טָהוֹר, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהוּא מַצִּיל מִיַּד שֵׂעָר צָהֹב דַּק וְהַפְּסִיוֹן. וְאֵיזוֹ שִׁיעוּרוֹ? רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַטְּמֵא בְּשֵׂעָר לָבָן – טָהוֹר בְּשֵׂעָר צָהֹב. וְהַטָּהוֹר בְּשֵׂעָר לָבָן – טְמֵא בְּשֵׂעָר צָהֹב. הָיוּ בוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת צוֹמְחוֹת – הֲרֵי אֵלּוּ מַצִּילוֹת: מְכֻנָּסוֹת

הַשָּׁלֵם

וּמְפֻזָּרוֹת, מְבֻצָּרוֹת וְשֶׁאֵינָן מְבֻצָּרוֹת. אֲבָל מְשֻׁיֶּרֶת – אֵינָהּ מַצֶּלֶת אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה מְבֻצֶּרֶת. הָיוּ בוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, אַחַת צוֹמַחַת וְאַחַת מְשֻׁיֶּרֶת – הֲרֵי אֵלּוּ מַצִּילוֹת מְכֻנָּסוֹת וּמְפֻזָּרוֹת. הָיוּ בוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת – אַחַת צְהֻבָּה וְאַחַת מְשֻׁיֶּרֶת. נוֹלָד זוּג לַצְּהֻבָּה – טְמֵא, לַצּוֹמַחַת אוֹ לַמְּשֻׁיֶּרֶת – טָהוֹר, וְאִם מְגַלֵּחַ אֶת הַנֶּתֶק, אֲפִלּוּ נָזִיר – תִּגְלַחְתּוֹ בְּכָל אָדָם, וְתִגְלַחְתּוֹ בְּכָל דָּבָר. הִסְגִּירוֹ וְלֹא גִלְּחוֹ – הֲרֵי זֶה מֻסְגָּר:

ב. נֶתֶק וְחוּט יוֹצֵא הֵימֶנּוּ, שְׁנֵי נְתָקִין וְחוּט יוֹצֵא מִזֶּה לָזֶה, אִם יֵשׁ בּוֹ רֹחַב שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת – זוֹקְקִין לִיטַּמֵּא בְּשֵׂעָר צָהֹב דַּק, וְהַפְּסִיוֹן לְהַצִּיל בַּצְּמוּחַ, אֲבָל בִּמְשֻׁיָּר – אֵינוֹ מַצִּיל עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כִּגְרִיס: רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁאֵינוֹ מַצִּיל בַּמְּשֻׁיָּר עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כִּגְרִיס, כָּךְ אֵין זוֹקְקִין לְטַמֵּא בְּשֵׂעָר צָהֹב דַּק וְהַפְּסִיוֹן לְהַצִּיל בַּצְּמוּחַ, עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כִּגְרִיס:

ג. נֶתֶק בְּתוֹךְ נֶתֶק – מַסְגִּיר אֶת הַפְּנִימִי וּפוֹטֵר אֶת הַחִיצוֹן, רַבִּי יְהוּדָה בֶּן נַקוֹסָא אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: כָּל נֶתֶק שֶׁהֶחְלִיט בְּשֵׂעָר צָהֹב דַּק וּבְפְסִיוֹן וְהָלְכוּ לָהֶן – אֵינוֹ עָלוּל לְשַׁמֵּשׁ טֻמְאָה עוֹלָמִית. נֶתֶק כִּגְרִיס בְּרֹאשׁוֹ אוֹ בִּזְקָנוֹ – יַסְגִּיר. עָמַד בּוֹ שָׁבוּעַ אֶחָד – נוֹתְנִין לוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי, עָמַד בּוֹ שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת – יִפְטֹר אַחַר הַפְּטוּר. נוֹלָד בּוֹ שֵׂעָר צָהֹב דַּק – טָמֵא. נוֹלָד לוֹ שֵׂעָר שָׁחוֹר, אוֹ שֶׁכְּנָס שֵׂעָר שָׁחוֹר מִן הַצַּד – טָהוֹר. הָלַךְ שֵׂעָר שָׁחוֹר מִן הַנֶּתֶק, וְהִנִּיחַ שֵׂעָר צָהֹב בִּמְקוֹמוֹ – טָהוֹר. וְלֹא עוֹד שֶׁהוּא טָהוֹר, אֶלָּא שֶׁמַּצִּיל מִיַּד שֵׂעָר צָהֹב דַּק וּפְסִיוֹן הַבָּאִים אַחַר כָּךְ:

ד. נֶתֶק כִּגְרִיס בְּרֹאשׁוֹ וּבִזְקָנוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן אוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, וְנוֹלַד לוֹ שֵׂעָר צָהֹב דַּק – טָמֵא, וְנוֹלַד לוֹ שֵׂעָר שָׁחוֹר אוֹ שֶׁנִּכְנַס שָׁחוֹר מִן הַצַּד – טָהוֹר. הָלַךְ שֵׂעָר שָׁחוֹר מִן הַנֶּתֶק, וְהִנִּיחַ שֵׂעָר צָהֹב בִּמְקוֹמוֹ – טָהוֹר. וְלֹא עוֹד שֶׁהוּא טָהוֹר, אֶלָּא

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁמַּצִּיל מִיַּד שֵׂעָר צָהֹב דַּק וּפְסִיוֹן הַבָּאִים אַחַר כָּךְ׃

ה. נֶתֶק כַּגְּרִיס, בְּרֹאשׁוֹ וּבִזְקָנוֹ, בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן אוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, כָּנַס שֵׂעָר שָׁחוֹר מִן הַצַּד - טָהוֹר. חָזַר נֶתֶק - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן. נֶתֶק כַּגְּרִיס, בְּרֹאשׁוֹ אוֹ בִּזְקָנוֹ - יַסְגִּיר. נֶתֶק רֹאשׁוֹ אוֹ זְקָנוֹ כֻּלּוֹ, בֵּין מִתּוֹךְ הֶחְלֵט בֵּין מִתּוֹךְ הַהֶסְגֵּר - טָהוֹר מִשּׁוּם פְּרִיחָה, וְאַחַר הַפְּטוּר - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן. הַבָּא כֻּלּוֹ נֶתֶק בְּרֹאשׁוֹ אוֹ בִּזְקָנוֹ - יַסְגִּיר. עָמַד בּוֹ שָׁבוּעַ אֶחָד - נוֹתֵן לוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי. עָמַד בּוֹ שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת - יִפְטֹר. אַחַר הַפְּטוּר נוֹלַד לוֹ שֵׂעָר צָהֹב דַּק - טָמֵא. נוֹלָד בּוֹ שֵׂעָר שָׁחוֹר, בֵּין בְּאֶמְצַע וּבֵין מִן הַצַּד - טָהוֹר. הָלַךְ שֵׂעָר שָׁחוֹר וְהִנִּיחַ שֵׂעָר צָהֹב בְּמְקוֹמוֹ - טָהוֹר. וְלֹא עוֹד שֶׁטָּהוֹר, אֶלָּא שֶׁמַּצִּיל מִיַּד שֵׂעָר צָהֹב דַּק הַבָּא אַחַר כָּךְ. הַבָּא כֻּלּוֹ נֶתֶק - יַסְגִּיר. בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן אוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי נוֹלָד לוֹ שֵׂעָר צָהֹב דַּק - טָמֵא. נוֹלָד לוֹ שֵׂעָר שָׁחוֹר, בֵּין מִן הָאֶמְצַע וּבֵין מִן הַצַּד - טָהוֹר. הָלַךְ שֵׂעָר שָׁחוֹר וְהִנִּיחַ שֵׂעָר צָהֹב בְּמְקוֹמוֹ - טָהוֹר. וְלֹא עוֹד שֶׁהוּא טָהוֹר, אֶלָּא שֶׁמַּצִּיל מִיַּד שֵׂעָר צָהֹב דַּק׃

ו. הַבָּא אַחַר הַנֶּתֶק, הַבָּא כֻּלּוֹ נֶתֶק - יַסְגִּיר, בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן וּבְסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי נוֹלָד לוֹ שֵׂעָר שָׁחוֹר מִן הַצַּד - טָהוֹר. חָזַר וְנָתַק - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן. שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת צוֹמְחוֹת אוֹ מְשֻׁיָּרוֹת, אַחַת בְּרֹאשׁ וְאַחַת בַּזָּקָן, וְכֵן שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת צְהֻבּוֹת אַחַת בְּרֹאשׁ וְאַחַת בַּזָּקָן - אֵין מִצְטָרְפוֹת׃

ז. הַקָּרַחַת וְהַגַּבַּחַת - שְׁתֵּיהֶן סִימָן אַחַת, וּשְׁתֵּיהֶן טְמֵאָה אַחַת. וְלָמָּה נֶחְלְקוּ? שֶׁאֵין מִצְטָרְפוֹת זוֹ עִם זוֹ. וְאִי זוֹ הִיא קָרַחַת, וְאִי זוֹ הִיא גַּבַּחַת? מִן הַקָּדְקוֹד וְשׁוֹפֵעַ לַאֲחוֹרָיו - זוֹ הִיא קָרַחַת. מִן הַקָּדְקוֹד וְשׁוֹפֵעַ לְפָנָיו - זוֹ הִיא גַּבַּחַת. הַתְּלִישׁוֹת שֶׁבְּרֹאשׁ וְזָקָן - הֲרֵי הֵן כְּעוֹר בָּשָׂר לְכָל דָּבָר׃

הַשָּׁלֵם

ח. זְקַן הָאִשָּׁה זְקַן הַסָּרִיס שֶׁלֹּא הֶעֱלוּ שֵׂעָר - הֲרֵי הֵן כְּעוֹר הַבָּשָׂר לְכָל דָּבָר. מִשֶּׁהֶעֱלוּ שֵׂעָר - הֲרֵי הֵן כִּזְקָן לְכָל דָּבָר׃

ט. נִמְצָאתָ אוֹמֵר: הָרֹאשׁ מְטַמֵּא בַּחֲמִשָּׁה מִינֵי נְגָעִים, עַד שֶׁלֹּא הֶעֱלָה שֵׂעָר - טָמֵא מִשּׁוּם עוֹר הַבָּשָׂר. הֶעֱלָה שֵׂעָר וְנֶתֶק - טָמֵא מִשּׁוּם נְתָקִין. נִקְרַח - טָמֵא מִשּׁוּם קָרַחַת. נַעֲשָׂה שְׁחִין - טָמֵא מִשֵּׁם שְׁחִין. נַעֲשָׂה מִכְוָה - טָמֵא מִשּׁוּם מִכְוָה. הַקָּרַחַת, וְהַגַּבַּחַת, וְהַנְּתָקִין, הַשְּׁחִין, וְהַמִּכְוָה, וְעוֹר הַבָּשָׂר - אֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וְאֵין פּוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה. וְאֵיזֶהוּ רֹאשׁ וְאֵיזֶה זָקָן? מִן הַפֶּרֶק שֶׁל לֶחִי וּלְמַעְלָה - זֶה הוּא הָרֹאשׁ. מִן הַפֶּרֶק שֶׁל לֶחִי וּלְמַטָּה - זֶה הוּא זָקָן. מִלְּפָנָיו מוֹתֵחַ אֶת הַחוּט מֵאֹזֶן לְאֹזֶן, כָּל שֶׁמִּן הַחוּט וּלְמַעְלָה - הוּא הָרֹאשׁ, מִן הַחוּט לְמַטָּה - זֶה הוּא הַזָּקָן. מֵאַחֲרָיו - מְפִיקָא שֶׁל פִּרְקָא וּלְמַעְלָה - זֶה הוּא הָרֹאשׁ. מְפִיקָא שֶׁל פִּרְקָא וּלְמַטָּה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְגַדֵּל הַשֵּׂעָר - הֲרֵי הוּא כְּעוֹר הַבָּשָׂר לְכָל דָּבָר. מִלְּפָנָיו, מֵחֲלִיָּה שֶׁל גַּרְגֶּרֶת וּלְמַעְלָה - זֶה הוּא זָקָן. מֵחֲלִיָּה שֶׁל גַּרְגֶּרֶת וּלְמַטָּה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְגַדֵּל אֶת הַשֵּׂעָר - הֲרֵי הוּא כְּעוֹר הַבָּשָׂר לְכָל דָּבָר. אֵלּוּ סִימָנֵי הָרֹאשׁ לִיטַּמֵּא בַּנְּתָקִין, וּבַקָּרַחַת וּבַגַּבַּחַת מִשּׁוּם "תַּעַר לֹא יַעֲבֹר רֹאשׁוֹ", אֲבָל עַל הַזָּקָן - אֵין חַיָּב אֶלָּא עַל שִׁבֹּלֶת שֶׁל זָקָן בִּלְבַד׃

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הַלְּבָדִין וְהָעוֹרוֹת וְהָאֹהָלִין - הֲרֵי אֵלּוּ מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. צֶמֶר הַגְּמַלִּים צֶמֶר הָרְחֵלִים שֶׁטְּרָפָן זֶה בָּזֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הוֹאִיל וְסִפֵּק נְגָעִים לְהָקֵל, מֻחֱצָה עַל מֻחֱצָה - טָהוֹר׃

ב. כָּל הַבְּגָדִים, בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם וּבֵין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. הַשְׁתִּי וְהָעֵרֶב וְהָעוֹרוֹת - כַּיּוֹצֵא בָּהֶן. וְכָל הַבָּתִּים בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם וּבֵין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים; דִּבְרֵי רַבִּי

תּוֹסֶפְתָּא

מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל הַבְּגָדִים, בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם וּבֵין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. וְכָל הָעוֹרוֹת וְהַבָּתִּים, בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם וּבֵין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר בָּהֶם שָׁלֹשׁ מִדּוֹת מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: כָּל הַבְּגָדִים, בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם וּבֵין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. וְכָל הַבָּתִּים, בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. וְהָעוֹרוֹת, צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. בִּידֵי אָדָם - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים:

ג. בֶּגֶד שֶׁשְּׁתָיוֹ צְבוּעַ וְעֵרְבוֹ לָבָן, עֵרְבוֹ צְבוּעַ וְשְׁתְיוֹ לָבָן - הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הָעֵרֶב. וּבַכָּרִים וּבַכְּסָתוֹת - אַחַר הַשְּׁתִי. וְזֶה וְזֶה - הוֹלְכִין אַחַר הַנִּרְאִין: בֶּגֶד שֶׁשְּׁתְיוֹ סְרִיקוֹן וְעֵרְבוֹ צֶמֶר - אֵין מְטַמְּאִין:

ד. הִסְגִּירוֹ בְּכַחֲצִי גְּרִיס יְרַקְרַק, וְכַחֲצִי גְּרִיס אֲדַמְדַּם, וּלְסוֹף שָׁבוּעַ בָּא וּמְצָאוֹ בְּכִגְרִיס יְרַקְרַק, אוֹ כִּגְרִיס אֲדַמְדַּם, הִסְגִּירוֹ כִּגְרִיס יְרַקְרַק אוֹ כַּגְּרִיס אֲדַמְדַּם, וּבְסוֹף שָׁבוּעַ בָּא וּמְצָאוֹ בְּכַחֲצִי גְּרִיס יְרַקְרַק וְכַחֲצִי גְּרִיס אֲדַמְדַּם - נוֹתֵן לוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יֵרָאֶה כַּתְּחִלָּה. הִסְגִּירוֹ בְּכִגְרִיס יְרַקְרַק, וּבְסוֹף שָׁבוּעַ בָּא וּמְצָאוֹ כְּסֶלַע אֲדַמְדָּם, אוֹ שֶׁהִסְגִּירוֹ כִּגְרִיס וּבְסוֹף שָׁבוּעַ בָּא וּמְצָאוֹ כְּסֶלַע יְרַקְרַק - הֲרֵי זֶה יִשָּׂרֵף. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יֵרָאֶה כַּתְּחִלָּה:

ה. הַבָּא כֻּלּוֹ נֶגַע - יַסְגִּיר. עָמַד בּוֹ שָׁבוּעַ אֶחָד - נוֹתֵן לוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי. עָמַד בּוֹ בִּשְׁנֵי שָׁבוּעוֹת אוֹ שֶׁכָּנַס בְּסוֹף שָׁבוּעַ אֶחָד וּפָשָׂה בְּשָׁבוּעַ שֵׁנִי - הֲרֵי זֶה יִשָּׂרֵף. נֶגַע כַּגְּרִיס וּבְסוֹף שָׁבוּעַ פָּשָׂה בְּכֻלּוֹ - הֲרֵי זֶה יִשָּׂרֵף. הָכֵהָה בַּתְּחִלָּה לְמַרְאֶה שֵׁנִי, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יְכַבֵּס וְיַסְגִּיר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין זָקוּק לוֹ. בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן לְמַרְאֶה שֵׁנִי - יְכַבֵּס וְיַסְגִּיר. סוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, לְמַרְאֶה שֵׁנִי - קוֹרְעוֹ וְצָרִיךְ מַטְלִית. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ מַטְלִית. לְמַרְאֶה הַשְּׁלִישִׁי - טָהוֹר.

הַשָּׁלֵם

הָעוֹמֵד וְהַכֵּהָה, לְמַרְאֶה שֵׁנִי בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן וּבְסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי הָלַךְ לוֹ - מְכַבְּסוֹ וְהוּא טָהוֹר. חָזַר לְבֵיתוֹ - טָהוֹר. חָזַר לַנֶּגַע, בֵּין לְמַרְאָיו בֵּין לְשֶׁאֵין מַרְאָיו - יֵרָאֶה בַּתְּחִלָּה:

ו. הַטּוֹלֶה מִן הַטָּהוֹר בַּמִּסְגֵּר וְנִרְאָה נֶגַע בַּבֶּגֶד - מַצִּיל אֶת הַמַּטְלִית. נִרְאָה בַּמַּטְלִית - שׁוֹרֵף אֶת הַבֶּגֶד, וְהַמַּטְלִית תְּשַׁמֵּשׁ עַצְמָהּ בְּסִימָנִין. פְּשָׂה הַמַּטְלִית - זֶה וָזֶה יִשָּׂרֵף:

ז. הַטּוֹלֶה מִן הַמִּסְגֵּר בַּטָּהוֹר וְנִרְאָה נֶגַע בַּבֶּגֶד - שׁוֹרֵף אֶת הַמַּטְלִית. נִרְאָה בַּמַּטְלִית - בֶּגֶד הָרִאשׁוֹן יִשָּׂרֵף, וְהַמַּטְלִית - תְּשַׁמֵּשׁ אֶת עַצְמָהּ בְּסִימָנִין, וּטְעוּנִין שְׂרֵפָה בָּאַחֲרוֹנָה. פְּשָׂה הַמַּטְלִית - זֶה וְזֶה יִשָּׂרְפוּ:

ח. שְׁנֵי בְּגָדִים הַמְסֻגָּרִין שֶׁנִּטְלוּ מַטְלִית מִזֶּה וְטָלָה עַל זֶה, מַטְלִית מִזֶּה וְטָלָה עַל זֶה, וְנִרְאָה נֶגַע בְּאֶחָד מֵהֶן - הוּא וּמַטְלִיתוֹ - יִשָּׂרֵף. נִרְאָה בְּאֶחָד מִן הַמַּטְלִית - כֻּלָּן יִשָּׂרְפוּ:

ט. קִיטֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פִּסְפָּסִין צְבוּעִין וּלְבָנִים - פּוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה. וְרַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים, עַד שֶׁיְּהֵא בְּאֶחָד מִן הַלְּבָן שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ. הַלִּיצָן שֶׁבַּפְּקַעַת - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וּפוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה:

י. שְׁנֵי דַּפֵּי חָלוּק - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וּפוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה. אָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהֵן עַל גַּבֵּי קֵירוֹס, אֲבָל פִּצָּעָן תְּפָרָן וַעֲשָׂאָן אֶחָד - אֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וְאֵין פּוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה. וְהַמַּסֶּכֶת הַפְּרוּסָה - הֲרֵי זֶה מִצְטָרֶפֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם הָיְתָה מְקֻפֶּלֶת וּמְנַחַת, אוֹ שֶׁהָיְתָה רְצוּפָה כְּכָרִים וּכְסָתוֹת - מִצְטָרֶפֶת, וְאִם לָאו אֵין מִצְטָרֶפֶת: שְׁתִי, כָּל זְמַן שֶׁהוּא עָתִיד לֶאֱרֹג - חִבּוּר. גָּמַר מִלֶּאֱרֹג - אֵין טָמֵא עַד מָקוֹם שֶׁהוּא עָתִיד לִפְצֹעַ:

יא. בֶּגֶד שֶׁנִּרְאָה בּוֹ נֶגַע וַעֲשָׂאוֹ שְׁתִי, שְׁתִי וַעֲשָׂאוֹ בֶּגֶד - יֵרָאֶה מִתְּחִלָּה. נִרְאָה נֶגַע בַּנִּימִין - הַסָּדִין טָהוֹר. פְּשָׂה מִנִּימָה לְנִימָה,

מְנִימָה לְסָדִין - הַנִּימִין טְמֵאָה וְהַסָּדִין טָהוֹר. וּכְשֶׁהוּא שׁוֹרֵף אֶת הַבֶּגֶד - שׁוֹרֵף אֶת הַנִּימִין עִמּוֹ:

יב. חֹמֶר בְּטֻמְאַת מֵת מִטֻּמְאַת נְגָעִים, שֶׁהַכֹּל מְטַמֵּא בַּמֵּת, וְאֵין הַכֹּל מְטַמֵּא בַּנְּגָעִים, חִבּוּרָן לְטֻמְאַת מֵת, וְאֵין חִבּוּרָן לְטֻמְאַת נְגָעִים: חֹמֶר בַּנְּגָעִים, שֶׁהַנְּגָעִים נוֹהֲגִים בְּעֵצִים וּבָאֲבָנִים וּבֶעָפָר וּבַשְּׁתִי וּבָעֵרֶב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּטֻמְאַת הַמֵּת:

יג. בֶּגֶד שֶׁנִּרְאָה בּוֹ נֶגַע בְּרֹאשׁוֹ אֶחָד, וּבְסוֹף הַשָּׁבוּעַ נִרְאָה בְּרֹאשׁ הַשֵּׁנִי - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן, וּבְעוֹרוֹת - פּוֹשֶׂה מִצַּד זֶה לְצַד זֶה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר: חֵמֶת וְתַרְמָל שֶׁנִּרְאָה בָּהֶן נֶגַע - מוֹשִׁיבָן כְּדַרְכָּן וְרוֹאֶה אֶת נִגְעָן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הַבַּרְסִין, וְהַבַּרְדְּסִין, וְהַפִּימְלַאוּשׁ, וְהַחֲמוּלוֹת, וְהַלְּבָדִין, וְהַסָּגוֹסִין, וְהַכָּרִים, וְהַכְּסָתוֹת - אֵין מְטַמֵּא בִּנְגָעִים עַד שֶׁיֵּרָאוּ בָּאָרוּג וּבַמּוֹכִין: בֶּגֶד הַמַּסְגֵּר שֶׁצָּבָעוֹ, אוֹ שֶׁמְּכָרוֹ לַנָּכְרִי - טָהוֹר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא כְּהִסְגִּירוֹ: בֶּגֶד הַמַּסְגֵּר שֶׁקְּצָצוֹ, עָשָׂאוֹ מַטְלִית שֶׁהֵן פָּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, וְהָיָה בָּהֶן אַחַת שֵׁשׁ בָּהּ שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, וְנִרְאָה נֶגַע בְּזוֹ שֶׁהִיא שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ - הִיא טְמֵאָה בִּלְבַד. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כֻּלָּם יִשָּׂרְפוּ:

מלאכי פרק א

א מַשָּׂא דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל בְּיַד
מַלְאָכִי: **ב** אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְהוָה וַאֲמַרְתֶּם
בַּמָּה אֲהַבְתָּנוּ הֲלוֹא־אָח עֵשָׂו לְיַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה
וָאֹהַב אֶת־יַעֲקֹב: **ג** וְאֶת־עֵשָׂו שָׂנֵאתִי וָאָשִׂים
אֶת־הָרָיו שְׁמָמָה וְאֶת־נַחֲלָתוֹ לְתַנּוֹת
מִדְבָּר: **ד** כִּי־תֹאמַר אֱדוֹם רֻשַּׁשְׁנוּ וְנָשׁוּב וְנִבְנֶה
חָרְבוֹת כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הֵמָּה יִבְנוּ וַאֲנִי
אֶהֱרוֹס וְקָרְאוּ לָהֶם גְּבוּל רִשְׁעָה וְהָעָם אֲשֶׁר־זָעַם
יְהוָה עַד־עוֹלָם: **ה** וְעֵינֵיכֶם תִּרְאֶינָה וְאַתֶּם
תֹּאמְרוּ יִגְדַּל יְהוָה מֵעַל לִגְבוּל יִשְׂרָאֵל: **ו** בֵּן יְכַבֵּד
אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו וְאִם־אָב אֲנִי אַיֵּה כְבוֹדִי וְאִם־
אֲדוֹנִים אָנִי אַיֵּה מוֹרָאִי אָמַר | יְהוָה צְבָאוֹת לָכֶם
הַכֹּהֲנִים בּוֹזֵי שְׁמִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמָּה בָזִינוּ אֶת־
שְׁמֶךָ: **ז** מַגִּישִׁים עַל־מִזְבְּחִי לֶחֶם מְגֹאָל וַאֲמַרְתֶּם
בַּמָּה גֵּאַלְנוּךָ בֶּאֱמָרְכֶם שֻׁלְחַן יְהוָה נִבְזֶה
הוּא: **ח** וְכִי־תַגִּישׁוּן עִוֵּר לִזְבֹּחַ אֵין רָע וְכִי תַגִּישׁוּ
פִּסֵּחַ וְחֹלֶה אֵין רָע הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ הֲיִרְצְךָ
אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: **ט** וְעַתָּה חַלּוּ־
נָא פְּנֵי־אֵל וְיָחֹנֵנוּ מִיֶּדְכֶם הָיְתָה זֹּאת הֲיִשָּׂא מִכֶּם
פָּנִים אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: **י** מִי גַם־בָּכֶם וְיִסְגֹּר
דְּלָתַיִם וְלֹא־תָאִירוּ מִזְבְּחִי חִנָּם אֵין־לִי חֵפֶץ בָּכֶם
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּמִנְחָה לֹא־אֶרְצֶה
מִיֶּדְכֶם: **יא** כִּי מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ וְעַד־מְבוֹאוֹ גָּדוֹל
שְׁמִי בַּגּוֹיִם וּבְכָל־מָקוֹם מֻקְטָר מֻגָּשׁ לִשְׁמִי
וּמִנְחָה טְהוֹרָה כִּי־גָדוֹל שְׁמִי בַּגּוֹיִם אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת: **יב** וְאַתֶּם מְחַלְּלִים אוֹתוֹ בֶּאֱמָרְכֶם שֻׁלְחַן
אֲדֹנָי מְגֹאָל הוּא וְנִיבוֹ נִבְזֶה אָכְלוֹ: **יג** וַאֲמַרְתֶּם
הִנֵּה מַתְּלָאָה וְהִפַּחְתֶּם אוֹתוֹ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
וַהֲבֵאתֶם גָּזוּל וְאֶת־הַפִּסֵּחַ וְאֶת־הַחוֹלָה וַהֲבֵאתֶם
אֶת־הַמִּנְחָה הַאֶרְצֶה אוֹתָהּ מִיֶּדְכֶם אָמַר יְהוָה:
{ס} **יד** וְאָרוּר נוֹכֵל וְיֵשׁ בְּעֶדְרוֹ זָכָר וְנֹדֵר וְזֹבֵחַ
מָשְׁחָת לַאדֹנָי כִּי מֶלֶךְ גָּדוֹל אָנִי אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת וּשְׁמִי נוֹרָא בַגּוֹיִם:

מלאכי פרק ב

א וְעַתָּה אֲלֵיכֶם הַמִּצְוָה הַזֹּאת הַכֹּהֲנִים: **ב** אִם־
לֹא תִשְׁמָעוּ וְאִם־לֹא תָשִׂימוּ עַל־לֵב לָתֶת כָּבוֹד
לִשְׁמִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְשִׁלַּחְתִּי בָכֶם אֶת־
הַמְּאֵרָה וְאָרוֹתִי אֶת־בִּרְכוֹתֵיכֶם וְגַם אֲרוֹתִיהָ כִּי
אֵינְכֶם שָׂמִים עַל־לֵב: **ג** הִנְנִי גֹעֵר לָכֶם אֶת־הַזֶּרַע
וְזֵרִיתִי פֶּרֶשׁ עַל־פְּנֵיכֶם פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם וְנָשָׂא אֶתְכֶם
אֵלָיו: **ד** וִידַעְתֶּם כִּי שִׁלַּחְתִּי אֲלֵיכֶם אֶת הַמִּצְוָה
הַזֹּאת לִהְיוֹת בְּרִיתִי אֶת־לֵוִי אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת: **ה** בְּרִיתִי | הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם
וָאֶתְּנֵם־לוֹ מוֹרָא וַיִּירָאֵנִי וּמִפְּנֵי שְׁמִי נִחַת
הוּא: **ו** תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ וְעַוְלָה לֹא־
נִמְצָא בִשְׂפָתָיו בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הָלַךְ אִתִּי וְרַבִּים
הֵשִׁיב מֵעָוֹן: **ז** כִּי־שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ־דַעַת וְתוֹרָה
יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מַלְאַךְ יְהוָה־צְבָאוֹת
הוּא: **ח** וְאַתֶּם סַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ הִכְשַׁלְתֶּם רַבִּים
בַּתּוֹרָה שִׁחַתֶּם בְּרִית הַלֵּוִי אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת: **ט** וְגַם־אֲנִי נָתַתִּי אֶתְכֶם נִבְזִים וּשְׁפָלִים
לְכָל־הָעָם כְּפִי אֲשֶׁר אֵינְכֶם שֹׁמְרִים אֶת־דְּרָכַי
וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה: {פ}
י הֲלוֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ הֲלוֹא אֵל אֶחָד בְּרָאָנוּ
מַדּוּעַ נִבְגַּד אִישׁ בְּאָחִיו לְחַלֵּל בְּרִית
אֲבֹתֵינוּ: **יא** בָּגְדָה יְהוּדָה וְתוֹעֵבָה נֶעֶשְׂתָה
בְּיִשְׂרָאֵל וּבִירוּשָׁלָם כִּי | חִלֵּל יְהוּדָה קֹדֶשׁ יְהוָה

אֲשֶׁר אָהֵב וּבָעַל בַּת־אֵל נֵכָר: **יב** יַכְרֵת יְהוָה
לָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂנָּה עֵר וְעֹנֶה מֵאָהֳלֵי יַעֲקֹב וּמַגִּישׁ
מִנְחָה לַיהוָה צְבָאוֹת: {פ}
יג וְזֹאת שֵׁנִית תַּעֲשׂוּ כַּסּוֹת דִּמְעָה אֶת־מִזְבַּח
יְהוָה בְּכִי וַאֲנָקָה מֵאֵין עוֹד פְּנוֹת אֶל־הַמִּנְחָה
וְלָקַחַת רָצוֹן מִיֶּדְכֶם: **יד** וַאֲמַרְתֶּם עַל־מֶה עַל כִּי־
יְהוָה הֵעִיד בֵּינְךָ וּבֵין | אֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה
בָּגַדְתָּה בָּהּ וְהִיא חֲבֶרְתְּךָ וְאֵשֶׁת
בְּרִיתֶךָ: **טו** וְלֹא־אֶחָד עָשָׂה וּשְׁאָר רוּחַ לוֹ וּמָה
הָאֶחָד מְבַקֵּשׁ זֶרַע אֱלֹהִים וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחֲכֶם
וּבְאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אַל־יִבְגֹּד: **טז** כִּי־שָׂנֵא שַׁלַּח אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכִסֶּה חָמָס עַל־לְבוּשׁוֹ אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחֲכֶם וְלֹא תִבְגֹּדוּ:
{פ}
יז הוֹגַעְתֶּם יְהוָה בִּדְבָרֵיכֶם וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה
הוֹגָעְנוּ בֶּאֱמָרְכֶם כָּל־עֹשֵׂה רָע טוֹב | בְּעֵינֵי יְהוָה
וּבָהֶם הוּא חָפֵץ אוֹ אַיֵּה אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט:

מלאכי פרק ג

א הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה־דֶרֶךְ לְפָנָי וּפִתְאֹם
יָבוֹא אֶל־הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן | אֲשֶׁר־אַתֶּם מְבַקְשִׁים
וּמַלְאַךְ הַבְּרִית אֲשֶׁר־אַתֶּם חֲפֵצִים הִנֵּה־בָּא אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת: **ב** וּמִי מְכַלְכֵּל אֶת־יוֹם בּוֹאוֹ וּמִי
הָעֹמֵד בְּהֵרָאוֹתוֹ כִּי־הוּא כְּאֵשׁ מְצָרֵף וּכְבֹרִית
מְכַבְּסִים: **ג** וְיָשַׁב מְצָרֵף וּמְטַהֵר כָּסֶף וְטִהַר אֶת־
בְּנֵי־לֵוִי וְזִקַּק אֹתָם כַּזָּהָב וְכַכֶּסֶף וְהָיוּ לַיהוָה
מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה: **ד** וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת
יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים
קַדְמֹנִיּוֹת: **ה** וְקָרַבְתִּי אֲלֵיכֶם לַמִּשְׁפָּט וְהָיִיתִי |
עֵד מְמַהֵר בַּמְכַשְּׁפִים וּבַמְנָאֲפִים וּבַנִּשְׁבָּעִים
לַשֶּׁקֶר וּבְעֹשְׁקֵי שְׂכַר־שָׂכִיר אַלְמָנָה וְיָתוֹם וּמַטֵּי־
גֵר וְלֹא יְרֵאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: **ו** כִּי אֲנִי יְהוָה
לֹא שָׁנֵיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יַעֲקֹב לֹא כְלִיתֶם: **ז** לְמִימֵי
אֲבֹתֵיכֶם סַרְתֶּם מֵחֻקַּי וְלֹא שְׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי
וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וַאֲמַרְתֶּם
בַּמֶּה נָשׁוּב: **ח** הֲיקַבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם
קְבָעִים אֹתִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה קְבַעֲנָוךָ הַמַּעֲשֵׂר
וְהַתְּרוּמָה: **ט** בַּמְּאֵרָה אַתֶּם נֶאָרִים וְאֹתִי אַתֶּם
קְבָעִים הַגּוֹי כֻּלּוֹ: **י** הָבִיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֵׂר אֶל־
בֵּית הָאוֹצָר וִיהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחָנוּנִי נָא בָּזֹאת
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֶת
אֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד־בְּלִי־
דָי: **יא** וְגָעַרְתִּי לָכֶם בָּאֹכֵל וְלֹא־יַשְׁחֵת לָכֶם אֶת־
פְּרִי הָאֲדָמָה וְלֹא־תְשַׁכֵּל לָכֶם הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת: **יב** וְאִשְּׁרוּ אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־
תִהְיוּ אַתֶּם אֶרֶץ חֵפֶץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: {פ}
יג חָזְקוּ עָלַי דִּבְרֵיכֶם אָמַר יְהוָה וַאֲמַרְתֶּם מַה־
נִּדְבַּרְנוּ עָלֶיךָ: **יד** אֲמַרְתֶּם שָׁוְא עֲבַד אֱלֹהִים
וּמַה־בֶּצַע כִּי שָׁמַרְנוּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְכִי הָלַכְנוּ
קְדֹרָנִית מִפְּנֵי יְהוָה צְבָאוֹת: **טו** וְעַתָּה אֲנַחְנוּ
מְאַשְּׁרִים זֵדִים גַּם־נִבְנוּ עֹשֵׂי רִשְׁעָה גַּם בָּחֲנוּ
אֱלֹהִים וַיִּמָּלֵטוּ: **טז** אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ
אֶל־רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְהוָה וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן
לְפָנָיו לְיִרְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ: **יז** וְהָיוּ לִי אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה סְגֻלָּה וְחָמַלְתִּי
עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֹבֵד
אֹתוֹ: **יח** וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין
עֹבֵד אֱלֹהִים לַאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוֹ: {פ}
יט כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בֹּעֵר כַּתַּנּוּר וְהָיוּ כָל־זֵדִים

וְכָל־עֹשֵׂה רִשְׁעָה קַשׁ וְלִהַט אֹתָם הַיּוֹם הַבָּא
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא־יַעֲזֹב לָהֶם שֹׁרֶשׁ
וְעָנָף: **כ** וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה
וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ וִיצָאתֶם וּפִשְׁתֶּם כְּעֶגְלֵי
מַרְבֵּק: **כא** וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת
כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת: {פ}
כב זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ
בְּחֹרֵב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים: **כג** הִנֵּה
אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם
יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא: **כד** וְהֵשִׁיב לֵב־אָבוֹת עַל־
בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבוֹא וְהִכֵּיתִי אֶת־
הָאָרֶץ חֵרֶם: {ש}

משלי פרק א

א מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל:
ב לָדַעַת חָכְמָה וּמוּסָר לְהָבִין אִמְרֵי בִינָה:
ג לָקַחַת מוּסַר הַשְׂכֵּל צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים:
ד לָתֵת לִפְתָאיִם עָרְמָה לְנַעַר דַּעַת וּמְזִמָּה:
ה יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֶף לֶקַח וְנָבוֹן תַּחְבֻּלוֹת יִקְנֶה:
ו לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה דִּבְרֵי חֲכָמִים וְחִידֹתָם:
ז יִרְאַת יְהוָה רֵאשִׁית דָּעַת חָכְמָה וּמוּסָר
אֱוִילִים בָּזוּ:
ח שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת
אִמֶּךָ:
ט כִּי | לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶיךָ:
י בְּנִי אִם־יְפַתּוּךָ חַטָּאִים אַל־תֹּאבֶא:
יא אִם־יֹאמְרוּ לְכָה אִתָּנוּ
נֶאֶרְבָה לְדָם נִצְפְּנָה לְנָקִי חִנָּם:
יב נְבַלָּעֵם כִּשְׁאוֹל חַיִּים וּתְמִימִים כְּיוֹרְדֵי בוֹר:
יג כָּל־הוֹן יָקָר נִמְצָא נְמַלֵּא בָתֵּינוּ שָׁלָל:
יד גּוֹרָלְךָ תַּפִּיל בְּתוֹכֵנוּ כִּיס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּנוּ:
טו בְּנִי אַל־תֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אִתָּם מְנַע רַגְלְךָ
מִנְּתִיבָתָם:
טז כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרוּצוּ וִימַהֲרוּ לִשְׁפֹּךְ־דָּם:
יז כִּי־חִנָּם מְזֹרָה הָרֶשֶׁת בְּעֵינֵי כָּל־בַּעַל כָּנָף:
יח וְהֵם לְדָמָם יֶאֱרֹבוּ יִצְפְּנוּ לְנַפְשֹׁתָם:
יט כֵּן אָרְחוֹת כָּל־בֹּצֵעַ בֶּצַע אֶת־נֶפֶשׁ בְּעָלָיו
יִקָּח:
כ חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה בָּרְחֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ:
כא בְּרֹאשׁ הֲמוֹיוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר
אֲמָרֶיהָ תֹאמֵר:
כב עַד־מָתַי | פְּתָיִם תְּאֵהַבוּ פֶּתִי
וְלֵצִים לָצון חָמְדוּ לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ־דָעַת:
כג תָּשׁוּבוּ לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי
אוֹדִיעָה דְבָרַי אֶתְכֶם:
כד יַעַן קָרָאתִי וַתְּמָאֲנוּ נָטִיתִי יָדִי וְאֵין מַקְשִׁיב:
כה וַתִּפְרְעוּ כָל־עֲצָתִי וְתוֹכַחְתִּי לֹא אֲבִיתֶם:
כו גַּם־אֲנִי בְּאֵידְכֶם אֶשְׂחָק אֶלְעַג בְּבֹא
פַּחְדְּכֶם:
כז בְּבֹא כשאוה כְשׁוֹאָה | פַּחְדְּכֶם וֶאֵידְכֶם
כְּסוּפָה יֵאָתֶה
בְּבֹא עֲלֵיכֶם צָרָה וְצוּקָה:
כח אָז יְקָרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא
יִמְצָאֻנְנִי:
כט תַּחַת כִּי־שָׂנְאוּ דָעַת וְיִרְאַת יְהוָה לֹא
בָחָרוּ:
ל לֹא־אָבוּ לַעֲצָתִי נָאֲצוּ כָּל־תּוֹכַחְתִּי:
לא וְיֹאכְלוּ מִפְּרִי דַרְכָּם וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם יִשְׂבָּעוּ:

לב כִּי מְשׁוּבַת פְּתָיִם תַּהַרְגֵם וְשַׁלְוַת כְּסִילִים תְּאַבְּדֵם:
לג וְשֹׁמֵעַ לִי יִשְׁכָּן־בֶּטַח וְשַׁאֲנַן מִפַּחַד רָעָה:

משלי פרק ב

א בְּנִי אִם־תִּקַּח אֲמָרָי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ:
ב לְהַקְשִׁיב לַחָכְמָה אָזְנֶךָ תַּטֵּה לִבְּךָ לַתְּבוּנָה:
ג כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא לַתְּבוּנָה תִּתֵּן קוֹלֶךָ:
ד אִם־תְּבַקְשֶׁנָּה כַּכֶּסֶף וְכַמַּטְמוֹנִים תַּחְפְּשֶׂנָּה:
ה אָז תָּבִין יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא:
ו כִּי־יְהוָה יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה:
ז וצפן יִצְפֹּן לַיְשָׁרִים תּוּשִׁיָּה מָגֵן לְהֹלְכֵי תֹם:
ח לְנָצֹר אָרְחוֹת מִשְׁפָּט וְדֶרֶךְ חֲסִידָו יִשְׁמֹר:
ט אָז תָּבִין צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים כָּל־מַעְגַל־טוֹב:
י כִּי־תָבוֹא חָכְמָה בְלִבֶּךָ וְדַעַת לְנַפְשְׁךָ יִנְעָם:
יא מְזִמָּה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ תְּבוּנָה תִנְצְרֶכָּה:
יב לְהַצִּילְךָ מִדֶּרֶךְ רָע מֵאִישׁ מְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת:
יג הָעֹזְבִים אָרְחוֹת יֹשֶׁר לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי־חֹשֶׁךְ:
יד הַשְּׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת רָע יָגִילוּ בְּתַהְפֻּכוֹת רָע:
טו אֲשֶׁר אָרְחֹתֵיהֶם עִקְּשִׁים וְנִלְוָזִים בְּמַעְגְּלוֹתָם:
טז לְהַצִּילְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה:
יז הָעֹזֶבֶת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת־בְּרִית אֱלֹהֶיהָ שָׁכֵחָה:
יח כִּי שָׁחָה אֶל־מָוֶת בֵּיתָהּ וְאֶל־רְפָאִים מַעְגְּלֹתֶיהָ:
יט כָּל־בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא־יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים:
כ לְמַעַן תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאָרְחוֹת צַדִּיקִים תִּשְׁמֹר:
כא כִּי־יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ וּתְמִימִים יִוָּתְרוּ בָהּ:
כב וּרְשָׁעִים מֵאֶרֶץ יִכָּרֵתוּ וּבוֹגְדִים יִסְּחוּ מִמֶּנָּה:

משלי פרק ג

א בְּנִי תוֹרָתִי אַל־תִּשְׁכָּח וּמִצְוֹתַי יִצֹּר לִבֶּךָ:
ב כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ:
ג חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־יַעַזְבֻךָ קָשְׁרֵם עַל־גַּרְגְּרוֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ:
ד וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל־טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:
ה בְּטַח אֶל־יְהוָה בְּכָל־לִבֶּךָ וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל־תִּשָּׁעֵן:
ו בְּכָל־דְּרָכֶיךָ דָעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ:
ז אַל־תְּהִי חָכָם בְּעֵינֶיךָ יְרָא אֶת־יְהוָה וְסוּר מֵרָע:
ח רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶּךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ:
ט כַּבֵּד אֶת־יְהוָה מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל־תְּבוּאָתֶךָ:
י וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ שָׂבָע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ יִפְרָצוּ:
יא מוּסַר יְהוָה בְּנִי אַל־תִּמְאָס וְאַל־תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ:
יב כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב יְהוָה יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת־בֵּן יִרְצֶה:
יג אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה:
יד כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִסְּחַר־כֶּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ:
טו יְקָרָה הִיא מפנים מִפְּנִינִים וְכָל־חֲפָצֶיךָ לֹא יְשׁוּוֻּבָה:

טז אֲרֻךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד:
יז דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם:
יח עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר:
יט יְהוָה בְּחָכְמָה יָסַד־אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה:
כ בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ־טָל:
כא בְּנִי אַל־יָלֻזוּ מֵעֵינֶיךָ נְצֹר תֻּשִׁיָּה וּמְזִמָּה:
כב וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ וְחֵן לְגַרְגְּרֹתֶיךָ:
כג אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף:
כד אִם־תִּשְׁכַּב לֹא־תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ:
כה אַל־תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא:
כו כִּי־יְהוָה יִהְיֶה בְכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלֶּכֶד:
כז אַל־תִּמְנַע־טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל יָדְיךָ לַעֲשׂוֹת:
כח אַל־תֹּאמַר לרעיך [לְרֵעֲךָ] | לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ:
כט אַל־תַּחְרֹשׁ עַל־רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא־יוֹשֵׁב לָבֶטַח אִתָּךְ:
ל אַל־תָּרוֹב תָּרִיב עִם־אָדָם חִנָּם אִם־לֹא גָמָלְךָ רָעָה:
לא אַל־תְּקַנֵּא בְּאִישׁ חָמָס וְאַל־תִּבְחַר בְּכָל־דְּרָכָיו:
לב כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה נָלוֹז וְאֶת־יְשָׁרִים סודו:
לג מְאֵרַת יְהוָה בְּבֵית רָשָׁע וּנְוֵה צַדִּיקִים יְבָרֵךְ:
לד אִם־לַלֵּצִים הוּא־יָלִיץ ולעניים [וְלַעֲנָיִים] יִתֵּן־חֵן:
לה כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ [וּכְסִילִים] מֵרִים קָלוֹן:

משלי פרק ד

א שִׁמְעוּ בָנִים מוּסַר אָב וְהַקְשִׁיבוּ לָדַעַת בִּינָה:
ב כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ:
ג כִּי־בֵן הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי אִמִּי:
ד וַיֹּרֵנִי וַיֹּאמֶר לִי יִתְמָךְ־דְּבָרַי לִבֶּךָ שְׁמֹר מִצְוֹתַי וֶחְיֵה:
ה קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה אַל־תִּשְׁכַּח וְאַל־תֵּט מֵאִמְרֵי־פִי:
ו אַל־תַּעַזְבֶהָ וְתִשְׁמְרֶךָ אֱהָבֶהָ וְתִצָּרֶךָּ:
ז רֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל־קִנְיָנְךָ קְנֵה בִינָה:
ח סַלְסְלֶהָ וּתְרוֹמְמֶךָּ תְּכַבֵּדֶךָּ כִּי תְחַבְּקֶנָּה:
ט תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת־חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ:
י שְׁמַע בְּנִי וְקַח אֲמָרָי וְיִרְבּוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים:
יא בְּדֶרֶךְ חָכְמָה הוֹרִיתִיךָ הִדְרַכְתִּיךָ בְּמַעְגְּלֵי־יֹשֶׁר:
יב בְּלֶכְתְּךָ לֹא־יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם־תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל:
יג הַחֲזֵק בַּמּוּסָר אַל־תֶּרֶף נִצְּרֶהָ כִּי־הִיא חַיֶּיךָ:
יד בְּאֹרַח רְשָׁעִים אַל־תָּבֹא וְאַל־תֵּאַשֵּׁר בְּדֶרֶךְ רָעִים:
טו פְּרָעֵהוּ אַל־תַּעֲבָר־בּוֹ שְׁטֵה מֵעָלָיו וַעֲבֹר:
טז כִּי לֹא יִשְׁנוּ אִם־לֹא יָרֵעוּ וְנִגְזְלָה שְׁנָתָם אִם־לֹא יכשולו [יִכָּשֵׁלוּ]:
יז כִּי לֶחֶמוּ לֶחֶם רֶשַׁע וְיֵין חֲמָסִים יִשְׁתּוּ:

יח וְאַרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד־
נְכוֹן הַיּוֹם:
יט דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ:
כ בְּנִי לִדְבָרַי הַקְשִׁיבָה לְאִמָרַי הַט־אָזְנֶךָ:
כא אַל־יַלִּיזוּ מֵעֵינֶיךָ שָׁמְרֵם בְּתוֹךְ לִבֶּךָ:
כב כִּי־חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל־בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא:
כג מִכָּל־מִשְׁמָר נְצֹר לִבֶּךָ כִּי־מִמֶּנּוּ תְּוֹצְאוֹת
חַיִּים:
כד הָסֵר מִמְּךָ עִקְשׁוּת פֶּה וּלְזוּת שְׂפָתַיִם
הַרְחֵק מִמֶּךָ:
כה עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְעַפְעַפֶּיךָ יַיְשִׁרוּ נֶגְדֶּךָ:
כו פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ וְכָל־דְּרָכֶיךָ יִכֹּנוּ:
כז אַל־תֵּט־יָמִין וּשְׂמֹאול הָסֵר רַגְלְךָ מֵרָע:

הודפס לזכות

בן ציון בן שרה נ"י

וצ'רנה בת מרים

ליפשה תחי'

לרפואה שלימה

ומהירה ונחת דקדושא

מכל יוצאי חלציהם

אמן כן יהי רצון.

זכות הדפסת בי"ת
ומשניות זהר
יכול להיות שלך או
לעילוי נשמת קרוב
משפחתך!
אלפי דפי גמרא
אלפי פרקי משנה
ותוספתא
נ"ך ודפי זהר לזכותך!

זכות שבועית: 180 ₪

זכות חודשית: 520 ₪

להקדשות: 058-3273775

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב
עיר שומרי הלשון עיר השמחה

פרשת תולדות

כה	יום ראשון	עלות השחר (72 דק) ... 4:57 נץ החמה ..... 6:09 סו"ז קר"ש - מג"א ... 7:59 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:46 סו"ז תפילה ..... 9:38 חצות היום ..... 11:23 שקיעה ..... 4:35 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:48	**ליומוד יומי:** **בבלי:** זבחים סג **ירושלמי:** נדרים כב **תוספתא:** אהלות יז **נ"ך:** מלאכי א **משניות:** ברכות ח **זהר:** חלק ג עמ' קסט-קע	16
כו	יום שני	עלות השחר (72 דק) ... 4:58 נץ החמה ..... 6:10 סו"ז קר"ש - מג"א ... 7:59 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:46 סו"ז תפילה ..... 9:39 חצות היום ..... 11:23 שקיעה ..... 4:35 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:48	**ליומוד יומי:** **בבלי:** זבחים סד **ירושלמי:** נדרים כג **תוספתא:** אהלות יח **נ"ך:** מלאכי ב **משניות:** ברכות ט **זהר:** חלק ג עמ' קעא-קעב	17
כז	יום שלישי	עלות השחר (72 דק) ... 4:59 נץ החמה ..... 6:11 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:00 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:47 סו"ז תפילה ..... 9:39 חצות היום ..... 11:23 שקיעה ..... 4:34 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:47	**ליומוד יומי:** **בבלי:** זבחים סה **ירושלמי:** נדרים כד **תוספתא:** נגעים א **נ"ך:** מלאכי ג **משניות:** פאה א **זהר:** חלק ג עמ' קעג-קעד	18
כח	יום רביעי	עלות השחר (72 דק) ... 5:00 נץ החמה ..... 6:12 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:00 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:48 סו"ז תפילה ..... 9:39 חצות היום ..... 11:23 שקיעה ..... 4:34 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:47	**ליומוד יומי:** **בבלי:** זבחים סו **ירושלמי:** נדרים כה **תוספתא:** נגעים ב **נ"ך:** משלי א **משניות:** פאה ב **זהר:** חלק ג עמ' קעה-קעו	19
כט	יום חמישי	יום כיפור קטן, ערב ראש חודש כסליו עלות השחר (72 דק) ... 5:01 נץ החמה ..... 6:13 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:01 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:48 סו"ז תפילה ..... 9:40 חצות היום ..... 11:24 שקיעה ..... 4:33 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:46	**ליומוד יומי:** **בבלי:** זבחים סז **ירושלמי:** נדרים כו **תוספתא:** נגעים ג **נ"ך:** משלי ב **משניות:** פאה ג **זהר:** חלק ג עמ' קעז-קעח	20
א	יום שישי	ראש חודש כסליו עלות השחר (72 דק) ... 5:01 נץ החמה ..... 6:13 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:01 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:49 סו"ז תפילה ..... 9:40 חצות היום ..... 11:24 שקיעה ..... 4:33 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:46 **הדלקת נרות** (40 דק): **3:53** (20 דק): **4:13**	**ליומוד יומי:** **בבלי:** זבחים סח **ירושלמי:** נדרים כז **תוספתא:** נגעים ד **נ"ך:** משלי ג **משניות:** פאה ד **זהר:** חלק ג עמ' קעט-קפ	21
ב	שב"ק	שבת קודש פרשת תולדות עלות השחר (72 דק) ... 5:02 נץ החמה ..... 6:14 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:02 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:49 סו"ז תפילה ..... 9:41 חצות היום ..... 11:24 שקיעה ..... 4:33 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:46 **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 5:46**	**ליומוד יומי:** **בבלי:** זבחים סט **ירושלמי:** נדרים כח **תוספתא:** נגעים ה **נ"ך:** משלי ד **משניות:** פאה ה **זהר:** חלק ג עמ' קפא-קפב	22

דְּחִיקַת הַשָּׁעָה גּוֹרֶמֶת לָאָדָם אֶת כָּל הַצָּרוֹת ! רַבִּי נָתָן אָמַר : 'מִדְּחִיקַת הַשָּׁעָה לֹא יוֹצֵא שׁוּם דָּבָר טוֹב' ; יְסוֹד בְּחִנּוּךְ – הֵן תַּלְמִידִים בְּגַנִּים, הֵן תַּלְמִידִים בְּתַלְמוּד תּוֹרָה, וְהֵן תַּלְמִידִים שֶׁל יְשִׁיבָה – שֶׁתִּהְיֶה תָּמִיד גִּישָׁה חִיּוּבִית : "אַתָּה כֵּן יָכוֹל ! אַתָּה כֵּן מַצְלִיחַ ! " וּלְהִשָּׁמֵר מְאֹד מִגִּישָׁה שְׁלִילִית, כִּי בָּזֶה הוֹרְסִים אֶת הַיֶּלֶד !
יֵשׁ לְךָ גִּישָׁה חִיּוּבִית ? בָּנִיתָ אֶת הַיֶּלֶד ! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)